

Høringsrapport for Vannforvaltningsplan, samt tiltaksprogram og handlingsprogram for Troms og Finnmark vannregion 2022-2027

Høringsrapporten gir en oversikt over innspill fra høringsinstanser til de tre ovenfor nevnte plandokumentene. Oversikten gjengir hvem som har behandlet innspillene og hvordan innspillene har blitt besvart.

Høringsinstans/avsender Oppsummering av høringsinnspill	Oppfølging
<u>Troms bondelag</u> Det er positivt at virkemidler og tiltak også fremover hovedsakelig er rettet mot motivasjonstiltak. Dialog er også viktig for å få til de beste løsningene. Frivillige tiltak i landbruket bidrar positivt her. Lokale forskrifter for spredning av husdyrgjødsel er noe man bør vurdere å innføre i de mest utsatte kommuner i regionen. Regionens andel av RMP-midler gjenspeiler per i dag ikke produksjonsomfanget, heller ikke utfordringsbildet i våre vassdrag. Ved revidering av fordelingsnøkkel for RMP bør reell kostnad, og gevinst, ved vannforbedringstiltak i landbruket legges til grunn. Handlingsplanen og tiltak innen landbruket gir et godt bilde, på overordnet nivå, over hvem som skal gjøre hva, og innen hvilket tidsrom. Det er svært viktig at sektormyndighetene legger klimaendringene til grunn for sine tiltaksplaner. God gjødselhåndtering er et viktig fokusområde. Økt RMP-pott kan gi tilskudd til miljøvennlig gjødselspredning. I kommunenes SMIL-strategier er det også litt å hente, om man øker andelen SMIL-midler som skal gå til vannmiljøtiltak, der det er hensiktsmessig.	Svar fra vannregionmyndigheten Tas til orientering. Innspillet gjelder forhold på overordnet nivå og vil bli videreformidlet til sentrale myndigheter.
<u>Tromsø kommune</u> 1. Punkter som bør omtales i kunnskapsgrunnlaget om miljøtilstand og påvirkninger: - konsekvensene av kystnær bunntåling	Svarene til 1.-2. fra Fiskeridirektoratet 1. Havressursloven § 20 forbyr tråling etter fisk i territorialfarvannet. Innenfor vannforvaltningsplanens virkeområde er det dermed bare reketråling som er tillatt. Dette foregår i svært begrensede bløtbunnsområder og det er de samme områdene som har vært brukt i årtier. Disse områdene er i varierende grad påvirket sammenlignet med andre egnede bløtbunnsområder som ikke

	<p>tråles etter reke. Påvirkningen er en nødvendig følge av matproduksjonen som foregår. Rekeetråling foregår langs hele kysten og det er ikke hensiktsmessig å beskrive denne påvirkningen og konsekvensene av den i et enkelt vannforvaltningsplanområde.</p>
<p>2. Kapittel 1.9.4 Påvirkning på vannforekomstene i dag, drivkrefter og utvikling fremover:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Til avsnitt “Akvakultur”: Fokus på biologisk kontroll og vurdering av samlet belastning blir nødvendig” endres til “Fokus på biologisk kontroll og belastningsbegrensende tiltak kan bli nødvendig”. Tromsø kommune mener at vurdering av samlet belastning ikke er tilstrekkelig. • Generelt bør konsekvensene av knyttet til oppdrettsnæringen nevnes bredere. Man nevner at “punktutslipp fra kommunale og private avløp med dårlig eller urensset kloakk kan medføre økt næringstilførsel og spredning av miljøgifter, plast, bakterier og sykdom. • Slike stoffer påvirker nærliggende vannforekomster både kjemisk og økologisk”. Det samme gjelder for oppdrett. Spredning av miljøgifter, plast, bakterier og sykdom må inkluderes, det samme gjelder konsekvensene for gyteplasser og rekefelt. Ensidig fokus på næringssalter, rømming og lakselus er ikke tilstrekkelig. 	<p>2. Vi viser til veileder Karakterisering - Metodikk for å karakterisere og vurdere miljøoppnåelse etter vannforskriften § 15. Veilederen omfatter blant annet metodikk for vurdering av miljøtilstand og påvirkninger og miljømåloppnåelse.</p>
<p>3. Side 3 – oppdatering Vann-nett</p> <p>Utbygginger som er gjennomført og som vi mener fører disse elvene inn på listen over sterkt modifiserte vannforekomster i kommunen vår:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mjeldeelva - Saltdalselva innerst i Sørfjorden – Ramfjord. - Ellendalselva – Lakselvbukt. - Ritaelva – sør for Sjursnes 	<p>Svarene 3.-5. fra Statsforvalteren</p> <p>3. At det er bygd kraftverk i et vassdrag, eller at vannet benyttes til andre formål, medfører ikke automatisk at berørte vannforekomster må utpekes som SMVF. Det vil alltid være den best mulig oppnåelige økologiske tilstand med gjennomførbare tiltak som avgjør hvorvidt vannforekomsten faktisk må utpekes som SMVF. Dersom god økologisk tilstand kan oppnås med gjennomførbare tiltak, kan en vannforekomst ikke utpekes som SMVF. I alle de nevnte elvene er det i konsesjons-vilkårene pålegg om minstevann-føring. Ved konsesjonsbehandlingen er det dermed lagt til grunn at god økologisk tilstand fortsatt skal kunne opprettholdes. Hvorvidt dette faktisk blir oppnådd kan kun avdekkes gjennom undersøkelser i de aktuelle vassdragene. Om undersøkelser skulle vise at økologisk tilstand er dårligere enn god må også alle gjennomførbare tiltak som kan gi god</p>

	tilstand settes inn, før vann-forekomstene eventuelt kan utpekes som SMVF.
<p>4. Overvåkingsprogrammet gir en helhetlig oversikt over behovet for kunnskapsinnhenting i vannregionen. Statsforvalteren er miljøfaglig ansvarlig og rådgiver i vannregionen og har hatt hovedansvaret med å utarbeide overvåkingsprogrammet. Det er Miljødirektoratet som har ansvaret for å gjennomføre og utarbeide programmer for basisovervåking i samarbeid med relevante parter. Statsforvalteren har ansvaret for å utarbeide og koordinere den tiltaksrettede overvåkningen. Det er de ulike sektormyndighetene som skal sørge for at den tiltaksrettede overvåkningen gjennomføres.</p> <p>Ansvar for å utarbeide program for problemkartlegginger ligger også hos Statsforvalteren, og må ses på i sammenheng med en tiltaksrettet overvåking.</p> <p>For en del vannforekomster kan ansvaret for overvåking oppfattes som uklart. Dette fordi den antatte miljøpåvirkningen ikke kan knyttes til en spesiell kilde. Prinsippet om at det er forurensere som skal betale, blir vanskelig å håndheve, og ansvaret legges på kommunene som forurensningsmyndighet.</p> <p>Til Vedlegg 4: <i>Overvåking av vannmiljøet</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Tromsø kommune anbefaler at det framover inkluderes innsjøer i basisovervåkingen av vannområdet Balsfjord - Karlsøy • Tromsø kommune anbefaler at vannområdet Balsfjord - Karlsøy inkluderes i basisovervåking av miljøgifter i kystområdene Tromsø kommune mener at det er nødvendig å inkludere bestander av sjørøye og sjørørret i overvåkningen av de anadrome vassdragene. I dag er fokuset stort sett rett mot laksebestanden. 	<p>4. Kommunens anbefalinger tas til orientering. Hvilke områder som eventuelt tas inn i nasjonal basisovervåking må også vurderes av Miljødirektoratet.</p>
<p>5. Konsekvensutredningen mangler en vurdering fra Tromsø kommune med tanke på forurensning fra mindre avløpsanlegg, jf. kapittel 13 i forurensningsforskriften. I konsekvensutredningen foreslås det å gi myndigheten etter kapittel 13 i forurensningsforskriften til Statsforvalteren. Dette for å få en helhetlig kontroll over utslipp fra tettsteder og byer.</p> <p>Seksjon for vann og avløp støtter Norsk Vann sitt innspill om at myndighetsoppfølgingen av kommunale anlegg etter kapittel 13 i</p>	<p>5. Dette kan ikke besvares av Statsforvalteren, men må adresseres til overordnet nivå som eventuelt kan delegere myndighet til Statsforvalteren.</p>

forurensningsforskriften overføres til Statsforvalteren, mens kommunen kan beholde oppfølgingen av private anlegg under kapittel 13.	
6. Den nasjonale vannforvaltningsplankonferanse var 26.-27.april og foreløpig har det ikke blitt arrangert høringsmøter i vårt vannområde. Det er planlagt et høringsmøte i vårt vannområde i løpet av mai. Møtene og høringsfristen er ikke tilpasset vår politiske behandling.	Svar fra vannregionmyndigheten 6. Tas til orientering. VRM hadde foreslått at det skulle organiseres egne møter i vannområdene i regi av vannområdekoordinatorene etter behov.
7. Punkter som bør omtales i kunnskapsgrunnlaget om miljøtilstand og påvirkninger: <ul style="list-style-type: none"> a. konsekvensene av kystnær bunntåling b. plast- og mikroplastforsøpling knyttet til fiskeri og oppdrett, gummi- og plastgranulat fra idrettsanlegg og snødumping c. langtransporterte persistente organiske miljøgifter - det er omtalt som et nasjonalt anliggende, men helseråd gis også lokalt (måseegg, ferskvannsfisk etc.) d. Vindkraftutbyggingens mulige påvirkning av drikkevannsforekomster 	7. a.) besvart av Fiskeridirektoratet, se der. b.) – d.) Dette bør tas med i et oppdatert kunnskapsgrunnlag som utarbeides i perioden frem 2027. Et forbedret kunnskapsgrunnlag er et av de prioriterte fokusområder i kommende planperiode. Se for øvrig «Prioriterte fokusområder».
8. I vårt vannområde er det mange av de naturlige vannforekomstene som oppnår økologiske og kjemiske miljømål, og det er viktig at avbøtende og forebyggende tiltak prioriteres og fokuseres på slik at miljøtilstanden opprettholdes. Informasjon gitt i Vannforvaltningsplanen og Tiltaksprogram vannområdene Nord-Troms er til dels motstridende. Eksempelvis er kjemisk tilstand av innsjøer i vannområdet Balsfjord - Karlsøy omtalt som udefinert i Vannforvaltningsplanen mens det er omtalt kartlegginger i tiltaksprogrammet. Dokumentene bør ha samme kunnskapsgrunnlag.	8. Det er ikke motstridende informasjon. Siden kjemisk tilstand i innsjøer er udefinert, dvs. ukjent, er det foreslått i tiltaksprogrammet at tilstanden skal kartlegges.
9. Utbygginger som er gjennomført og som vi mener fører disse elvene inn på listen over sterkt modifiserte vannforekomster i kommunen vår: <ul style="list-style-type: none"> - Mjeldeelva - Saltdalselva innerst i Sørfjorden – Ramfjord. - Ellendalselva – Lakselvbukt. - Ritaelva – sør for Sjørsnes 	9. Registrering av vannforekomster som SMVF gjøres av Statsforvalteren og/eller NVE. De foreslåtte endringene vil bli vurdert av ansvarlig sektormyndighet.

<p>10. I Tromsø finnes flere nedlagte avfallsfyllinger som kan ha sin innvirkning på vannmiljø enten ved lekkasje av miljøgifter eller ved forsøpling. De gamle avfallsfyllingene ble ofte plassert i fjæra, og vil over tid bli påvirket av flo og fjære, stormflo og havnivåstigning. Opprydning og tiltak for å minimere fremtidig forurensning fra gamle avfallsfyllinger bør prioriteres. Det er et kartleggingsbehov for å få oversikt over alle områder med forurenset grunn. For kommunen er det lite ressurser knyttet til arbeidet med forurenset grunn og forsøpling, både som myndighet og som grunneier.</p>	<p>10. Som grunneier og/eller forurensningsmyndighet er kommunen ansvarlig for sikre at slike avfallsfyllinger ikke forringer vannmiljøet. Imidlertid finnes det tilskuddsordninger som kan dekke deler av kostnadene knyttet til vannmiljøforbedrende tiltak.</p>
<p>11. Kapittel 1.9.4 Påvirkning på vannforekomstene i dag, drivkrefter og utvikling fremover:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Til avsnitt “Akvakultur”: Fokus på biologisk kontroll og vurdering av samlet belastning blir nødvendig” endres til “Fokus på biologisk kontroll og belastningsbegrensende tiltak kan bli nødvendig”. Tromsø kommune mener at vurdering av samlet belastning ikke er tilstrekkelig. • Generelt bør konsekvensene av knyttet til oppdrettsnæringen nevnes bredere. Man nevner at “punktutslipp fra kommunale og private avløp med dårlig eller urensset kloakk kan medføre økt næringstilførsel og spredning av miljøgifter, plast, bakterier og sykdom. • Slike stoffer påvirker nærliggende vannforekomster både kjemisk og økologisk”. Det samme gjelder for oppdrett. Spredning av miljøgifter, plast, bakterier og sykdom må inkluderes, det samme gjelder konsekvensene for gyteplasser og rekefelt. Ensidig fokus på næringssalter, rømming og lakselus er ikke tilstrekkelig. 	<p>11. Se svar fra Fiskeridirektoratet ovenfor</p>
<p>12.</p> <ol style="list-style-type: none"> a. Det føyes til et eget avsnitt “Militær aktivitet”, der bla. trussel om radioaktiv forurensing fra reaktordrevne fartøy bør nevnes, det samme gjelder forurensning av vassdrag og vannveier i forbindelse med øvelser og skytetrening på land b. Sivile skytefelt bør omtales c. Avsnitt “Urban utvikling” bør også omfatte plast- og mikroplastforurensing knyttet til snødumping påvirkning og konsekvensene knyttet til utfyllinger og annen massedumping i forbindelse med vei- og tunnelbygging. Det samme gjelder tap av 	<p>12.</p> <ol style="list-style-type: none"> a. Militær aktivitet i form av reaktordrevne fartøy kan være en trussel om radioaktiv forurensing, dog er ikke en aktuell påvirkning. Militær skytetrening på land og mulig påvirkning på vannmiljøet overvåkes av Forsvarsbygg. b. Innspillet er tatt til etterretning og blir omtalt i oppdatert forvaltningsplan. c. Innspillet er tatt til etterretning og blir omtalt i oppdatert forvaltningsplan.

fjære/strandsone og dermed oppvekstområder for både fisk og andre dyr/alger.	
<p>13. Klimaendringer vil kunne påvirket vannmiljøet vårt negativt og det er viktig at kommunen tar hensyn til klimaendringer i sine tiltaksplaner. I tiltaksplanene bør man legge til grunn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Økt behov for utbedringer og vedlikehold av renseløsninger og avløpsnett. - Økt behov for sikring av drikkevannskilder og utbedringer/vedlikehold av renseløsninger og ledningsnett for drikkevann. - Økt og hurtig avrenning, på grunn av nedbygging av grøntområder, stiller store krav til kapasiteten i overvannssystemene. - Økt fokus på opprydding av forurensede områder. 	13. Tatt til orientering og tatt med i oppdatert forvaltningsplan.
<p>13. Til Regionalt tiltaksprogram for Troms og Finnmark vannregion 2022-2027 Til avsnitt 6.2.2 Rådgivningstjeneste for i jordbruket: Tromsø kommune mener at det er behov for etablering av enten en ny rådgivningstjeneste eller styrking av allerede eksisterende rådgivningstjenester ifm. oppfølging av planen.</p>	14. Dette ligger utenfor vannregionmyndighetens ansvarsområde.
<p>14. Til avsnitt 6.2.3 Tiltak mot plantevernmidler: Tromsø kommune mener at det ikke er nok at ambisjonsnivået begrenses til oppfølging av forskrift om plantevernmidler. Det offentlige har flere muligheter innenfor de ytre rammene lovverket gir.</p>	14. Tas til orientering.
<p>15. Til kapittel 4.5 Klimatilpasning: De statlige planretningslinjene for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning anbefaler at bevaring, restaurering eller etablering av naturbaserte løsninger (slik som eksisterende våtmarker og naturlige bekker eller nye grønne tak og vegger, kunstige bekker og basseng mv.) brukes i klimatilpasningsøyemed, og dersom andre løsninger velges, skal det begrunnes hvorfor naturbaserte løsninger er valgt bort. Dette bør følges opp i større grad i tiltaksprogrammet for fylket og det regionale vannområdet.</p>	15. Tas til orientering.
<p>16. Til Vedlegg 4: Overvåking av vannmiljøet Tromsø kommune anbefaler at det framover inkluderes innsjøer i basisovervåkingen av vannområdet Balsfjord – Karlsøy. Tromsø kommune anbefaler at vannområde Balsfjord - Karlsøy inkluderes i basisovervåking av miljøgifter i kystområdene</p>	16. Statsforvalteren er ansvarlig myndighet for overvåkningsprogrammet. Innspillet er videreformidlet til Statsforvalteren.

17. Tromsø kommune mener at det er nødvendig å inkludere bestander av sjørøye og sjøørret i overvåkingen av de anadrome vassdragene. I dag er fokuset stort sett rett mot laksebestanden.	17. Statsforvalteren er ansvarlig myndighet for anadrome vassdrag. Innspillet er videreformidlet til Statsforvalteren og Miljødirektorat som er overordnet myndighet.
18. Konsekvensutredningen mangler en vurdering fra Tromsø kommune med tanke på forurensning fra mindre avløpsanlegg, jf. kapittel 13 i forurensningsforskriften. I konsekvensutredningen foreslås det å gi myndigheten etter kapittel 13 i forurensningsforskriften til Statsforvalteren. Dette for å få en helhetlig kontroll over utslipp fra tettsteder og byer.	18. Ansvarsfordeling mellom kommuner og staten (Statsforvalteren) ift. kontroll over/av utslipp fra husholdninger er forskriftsfestet. En eventuell endring må foretas på overordnet nivå.
19. Seksjon for vann og avløp støtter Norsk Vann sitt innspill om at myndighetsoppfølgingen av kommunale anlegg etter kapittel 13 i forurensningsforskriften overføres til Statsforvalteren, mens kommunen kan beholde oppfølgingen av private anlegg under kapittel 13.	19. Se punkt 18.
20. Kunnskapsgrunnlaget om plastforurensning i vannregionene synes grundig og riktig. Vi er enige i vurderingene av kilder som er gjort. På tiltakssiden bør det nevnes at Tromsø, og Karlsøy kommuner i 2021 har knyttet seg til WWF sitt kommunerettede initiativ "Plastsmarte byer og kommuner" der foreløpig 14 kommuner er med. Vi skal drive hverandre og lære av hverandre, hvordan vi skal bli plastsmarte. https://www.wwf.no/dyr-og-natur/hav-og-fiske/tiltak-mot-plast-i-havet/plastsmarte-byer-i-norge .	20. Tas til orientering.
21. Til Vedlegg 8: Rapport om plastforurensning i Troms og Finnmark vannregion står følgende: "(...) snø blir i stor grad fjernet ved dumping i sjø. (...). I tillegg kan snødumping være en kilde til spredning av mikroplast fra bildekk. Det er derfor rimelig å anta at dumping av snø er en kilde til spredning av plast i regionen." Plast- og mikroplastforurensning knyttet til snødumping er omtalt, men det er manglende fokus på mulige tiltak.	21. Tas til orientering og vil bli fulgt opp i revidert tiltaksprogram.
22. Det bør legges til rett for oppfølgingsmøter i prosessen frem mot endelig vedtak. En omfattende opplæring i Vann-Nett er nødvendig. Vann-Nett inneholder mye informasjon som ikke alltid er like lett å finne frem i. En helhetlig opplæring av kommunenes representanter i	22. Det finnes opplæringsmateriale/veiledere til bla. bruk av Vann-nett. Vannområdekoordinatorene vil også bistå kommunene. «Kunnskap og bruk av Vann-nett» et av de prioriterte fokusområdene fremover i vannregionen.

<p>vannområdeutvalget er nødvendig for det videre arbeidet. Alle regionale planer etter plan- og bygningsloven skal ha et handlingsprogram. Handlingsprogrammet gir en vurdering av oppfølgingen av planen, altså hvem skal gjøre hva.</p>	
<p>Veidnes bygdelag (Lebesby kommune)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <u>Drikkevann.</u> Stedet har et kommunalt vannverk, men kun noen få husstander får rent vann fra dette vannverket. Majoriteten av befolkningen har måttet etablert private brønner. En stor del av disse brønnene er i svært dårlig forfatning. Noe som gir en elendig vannkvalitet med resultat at flere er blitt syke av å drikke dette vannet (rammet av harepest). Viser til forskrift om vannforsyning og drikkevann. Formålet med denne er å beskytte menneskers helse ved å stille krav om sikker levering av tilstrekkelig mengde av trygt drikkevann som er uten forurensing av noe slag. 2. Avrenning fra septikkummer. På plassen har alle privat septikkummer, noen av disse kummene tilfredsstillende ikke dagens krav da de er gamle og falleferdige. Ønsker en igangsatt inspeksjon slik at en får etablert sikre kummer slik at avrenning til bekker og elver ikke finner sted. <p>3. Steinbuktleira</p> <p>Dette er et stort sjøområde som skiller fastlandet på Veidnes og Holmen. Tidevannet sirkulerer i dette område. Ved lavvann blir det nærmest tørt, men med en mengde vannpytter igjen. Ved høyvann blir nærmest hele bukten fylt opp med sjøvann.</p> <p>Alt er ikke som det burde være i denne bukten, dette på grunn av at det ble bygd en vei fra fastlandet til Holmen i slutten av 50-årene. Veien sperrer tidevannsstrømmer inn og ut av bukten i stor grad. Vanninnstrømmingen fra laksefjordsiden ble stengt noe som medfører at den innerste bukten ikke blir fylt opp av friskt sjøvann som fører til rottent vann innerst som lukter ille.</p> <p>Fuglelivet har med dette blitt skadelidende samt det biologiske mangfoldet. Løsningen på dette er at det etablerer 2 store kulverter i veien som går over bukten til Holmen.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Svar fra Mattilsynet Alle bør ha tilgang på rent og trygt drikkevann. Det er et nasjonalt mål. For å sikre vannkilder mot forurensing, bør det være hensynssoner med gode hensynssonebestemmelser i den kommunale arealplanen. Dette er det kommunen som har ansvar for både for private og kommunale vannverk. Hensynssonene med bestemmelser er basis for hva som kan tillates i denne arealdelen. Mattilsynet lokalt følger opp vannverkene i samsvar med sentrale føringer og prioriteringer. Mattilsynet Finnmark er orientert om dette innspillet. Når det gjelder gamle dårlige brønner, er det eiers ansvar å følge opp disse. En brønn må av og til gjøres ren. Det er viktig at lokket er tett slik at det ikke kan komme mus brønnen og at den er tett slik at det ikke kan renne overflatevann ned i brønnen. 2. Innspillet ble videresendt til kommunen og lokale vannområdekoordinator for vurdering. Det er registret et nytt tiltak for å undersøke disse utslippene. 3. Denne påvirkningen er ikke registret i vann-nett. Vannregionmyndigheten følger opp innspillet videre med Statsforvalteren som ansvarlig for kunnskapsgrunnlaget. Eventuelle justeringer av påvirkninger kan medføre behov for tiltak.
<p><u>Nordkvaløya-Rebbernesøyaverneområdestyre</u></p>	

<p>Det finnes en rekke verneområder langs kysten av Troms og Finnmark, og det er ikke alle som er satt som beskyttet område i vannforvaltningsplanen som de burde, jamfør vannforskriften § 16.</p> <p>Verneområdestyret for Nordkvaløya-Rebbernesøya landskapsvernområde har forvaltningsansvar for Nordkvaløya-Rebbernesøya landskapsvernområde, Ytre Karlsøy marine verneområde, Flatvær naturreservat, Måsvær naturreservat og Breivika naturreservat. Vi ber om at alle disse verneområdene settes om beskyttede områder i den reviderte vannforvaltningsplanen. Nordkvaløya-Rebbernesøya landskapsvernområde som har som formål å «verne et større, sammenhengende kystområde som er representativt for kystnaturen i Troms. Området har godt utviklede kvartærgeologiske landskapselementer og spor av rike kulturtradisjoner helt fra steinalder og frem til i dag.» I tillegg er dette et viktig friluftsområde og inkluderer et statlig sikret friluftsområde. Området brukes mye av lokalbefolkning og tilreisende med fritidsbåter og kajakk.</p> <p>Ytre Karlsøy marine verneområde er et nylig opprettet marint verneområde som har som formål «å ta vare på et representativt ytre kystområde, med stor variasjon i eksponeringsgrad, dybder og strømforhold og spennvidde i biotoper og habitater, herunder forekomster av blant annet stortareskog, skjellsand, bløtbunn og israndavsetninger, samt et stort felt med haneskjell, og med stor verdi som næringssøkområde for store mengder fugl. Det er en målsetting å beholde verneverdiene uten større grad av ytre påvirkning». Her finnes med andre ord store marine verdier som ikke bør forringes. En eventuell endring i vanntilstanden her kan få store ringvirkninger både for marint liv og arter som lever på kysten og er avhengig av havområdene.</p>	<p>Svar fra Statsforvalteren</p> <p>Tas til orientering av Statsforvalteren. Hvilke verneområder som skal inn i register over beskyttede områder må beslattes av Miljødirektoratet.</p>
<p><u>Finnmark bondelag</u> Se Troms bondelag</p>	<p>Tas til orientering.</p>
<p><u>FNF Troms</u> 1. Side 2-7</p>	<p>Svar fra Statsforvalteren</p> <p>1. Biotoptiltak Manndalselva: Kommunen kan ta en pådriverrolle med hjemmel i PBL §§1-6. Må planlegges i forståelse med Statsforvalteren og NVE. Nødvendige tillatelser etter vannressurs-loven og/eller forskrift om fysiske tiltak må avklares</p>

Kunnskapsinnhenting Manndalselva bekkefelt: Vannforekomsten er ikke med i forslag til regionalt overvåkingsprogram, men kan vurderes i forbindelse med annen statlig overvåking av påvirkning fra landbruk, forutsatt at årlige budsjettbevilgninger gir rom for det. Alternativt kan kommunen eller vannområdet finansiere undersøkelser ved egne midler, eller ved å søke om tilskudd.

Forslag om C-undersøkelser og annen kunnskapsinnhenting i kystvann med påvirkning fra akvakultur:

Forslag om nye C-undersøkelser ved oppdrettsanlegg følges opp når eldre tillatelser etter forurensningsloven blir oppdatert. Oppdaterte tillatelser vil inneholde vilkår om undersøkelser ihht. gjeldende standard. Forslag om andre og/eller utvidete undersøkelser ved oppdrettsanlegg eller i vannforekomster med havbruk må vurderes i det enkelte tilfelle, innenfor rammene av hvilke pålegg som kan hjemles i gjeldende lovverk.

Alle kystvannforekomster i Troms: Forurensningsloven gir neppe hjemmel til å pålegge oppdrettsnæringen en generell kunnskapsinnhenting i alle kystvann-forekomster. Kunnskap om utvandrings-ruter til smolt og beiteområder for sjørøye og sjørørret er relevant for vurdering

Rensåvassdraget: Foreslått tiltak i Rensåelva gjelder lakselus, med Mattilsynet som virkemiddeleier. Kommenteres ikke av SF. Når det gjelder Stillelva er omtalte inngrep til behandling som en sak etter plan- og bygningsloven.

Alle vassdrag påvirket av vannkraft

Statsforvalteren planlegger og prioriterer undersøkelser og avbøtende tiltak i vannforekomster påvirket av vannkraft innenfor rammen av tilgjengelige ressurser. Planlegging av undersøkelser og avbøtende tiltak må også gjøres innenfor formelle rammer, som inkluderer dialog med regulantene. For å sikre at «de viktigste» vannforekomstene tas først kan interesseorganisasjonene bidra med konkrete innspill om vannforekomster med særlige verdier eller behov.

Kystvannsføremøster med, eller i nærheten av havbruk: Hvilke indekser som skal inngå i klassifiseringssystemet må vurderes av Miljødirektoratet og direktoratsgruppen.

Ferskvannsføremøster i nærheten av havbruk - sjøørret og sjørøye som kvalitetselementer: Dette er et relevant innspill, som fordrer at det hentes inn data om påvirkning av lakselus på sjøørret og sjørøye.

Fremmede invasive plantearter:

Statsforvalteren deler FNF sin bekymring for fremmede karplanter knyttet til vassdragene i fylket, og da spesielt artene som nevnes; sandlupin, kjempespringfrø, vasspest, tromsøpalme og parkslirekne. De er alle fremmede plantearter med svært høy risiko for økologiske konsekvenser ved spredning i norsk natur ([fremmedartslista 2018](#)). Vi erkjenner at vi har for lite kunnskap om utbredelsen av disse i fylket, og baserer seg i stor grad på innsats fra frivillige observatører som legger inn sine observasjoner i tilgjengelige databaser ([artsobservasjoner.no](#)). En del informasjon om utbredelsene får vi imidlertid fra Miljødirektoratets naturtype- og basiskartlegginger (NiN), i og utenfor verneområdene. Tromsøpalme og kjempebjørnekjeks er bedre kartlagt enn for eksempel lupinene og kjempespringfrø. Dette er ei utfordring som kan gi store feilmarginer ved beregning av kostnader og nytte ved bekjempelse av artene. Spesielt gjelder dette vasspest som vil kunne være en ny fremmed invasiv planteart i nord, og som vi foreløpig ikke kjenner konsekvensen av. Her haster det med kartlegging og oppfølgende tiltak. Vasspesten er foreløpig bare registrert i Sør-Norge, men ser nå ut til å nå Troms og Finnmark før Nordland, da den har nådd vassdrag i Nord-Sverige og Nord-Finland.

Bekjempelse av fremmede karplanter i fylket er ei stor utfordring, og på mange måter annerledes enn for mange andre steder i landet. Selv om de klimatiske forholdene gjør at en del av de fremmede karplantene ikke finnes i nord eller i fjellområdene i sør, så vil de fleste av disse, når de har etablert seg, kunne gjøre desto større skade på økosystemet. Dette gjelder spesielt for naturtyper som sandører og sanddyner langs elvebredder og strender, der for eksempel sandlupin vil kunne bre seg svært raskt på grunn av mindre

	<p>konkurranse fra andre arter. Sandlupin klarer seg også uten jord, da nitrogenfiksering gjør at den evner å binde seg til nitrogen fra lufta, og slik endre forholdene i grunnen der den vokser.</p> <p>Statsforvalteren i Troms og Finnmark har som mål å utarbeide Regional handlingsplan for bekjempelse av fremmede skadelige organismer, som en oppfølging av "Bekjempelse av fremmede skadelige organismer – tiltaksplan 2020 – 2025", lansert av Klima- og miljødepartementet i august 2020. Vi håper å kunne prioritere dette i 2022.</p> <p>Statsforvalteren har i 2021 prioritert tiltak for lokal bekjempelse av tromsøpalme, sandlupin og kjempespringfrø, der flere av tiltakene dreier seg om bekjempelse av bestander knyttet til sjø og vassdrag, og som grenser til verneområder.</p>
2. Side 11-13	<p>2. Om kunnskapsgrunlaget for havbruk og hvilke stasjoner fra C-undersøkelsen som benyttes i klassifiseringen:</p> <p>Også i vassdrag og for andre utslipp i sjø benyttes metodikk slik FNF beskriver det. Målinger på utslippspunkt benyttes ikke i klassifiseringen, kun målinger på «representative punkt» for vannforekomsten. Slike punkt skal være representative for vannforekomsten, og plasseres i det FNF omtaler som «passe lang avstand» fra punkt eller områder der en påvirker har tillatelse til å forringe tilstanden. Dette betyr at man i store vannforekomster, der tilstand er klassifisert som god på grunnlag av målinger i «representative punkt», også kan finne mindre områder der tilstand er dårligere enn god. Dersom andre stasjoner enn C2 og C-ref skal tas i bruk ved klassifiseringen må retningslinjene for dette endres.</p> <p>Økosystembasert forvaltning av vassdrag: eksemplene med den glemte sjørøya og steinsmett:</p> <p>Synspunktene til FNF er relevante.</p>
<p>FNF Troms</p> <p>1. –side 3-4. Tiltak rettet mot oppdrettsanlegg</p>	<p>Svarene fra Fiskeridirektoratet</p> <p>1. Vi viser til krav om miljøovervåking, se våre innspill og bidrag. Vi viser også til det er krav til dokumentasjon ifm søknad om lokalitet.</p>

	<p><i>Forslag kunnskapsinnhenting og overvåking organisk avrenning Grovfjorden ytre, Lavangen, Gratangen.</i></p> <p>– Vi viser til krav om miljøovervåking, se vår innspill og bidrag.</p> <p><i>Kystvannsforekomster med, eller i nærheten av havbruk. Foreslått tiltak og overvåkning: Vi anbefaler at det utarbeides en referanseindeks basert på sensitive biologiske kvalitetselementer som kan måle effekten av avlusningsmidler i hele vannkolonnen, fra bunndyr til dyreplankton.</i></p> <p>-Vi viser til bidrag datert 2.9.20.</p> <p><i>Vannforekomster med havbruk i nærheten i kommunene Karlsøy og Tromsø.</i></p> <p>-Vi viser til innsendte bidrag og svar på høring. Etter vår vurdering er det tilstrekkelig kunnskap til å angi påvirkningsgrad for diffus avrenning og utslipp fra akvakultur.</p>
2. Side 6. Tiltak rett mot oppdrettsanlegg	
3. Side 11-12 Kommentarer til kunnskapsgrunnlaget- havbruk	<p>3. <i>Kunnskapsgrunnlaget havbruk.</i></p> <p>- Vi viser til bidrag innsendt tidligere. Påvirkning fra akvakultur (rømt fisk og utslipp) vurderes iht Karakteriseringsveileder og nasjonale føringer.</p>
4. –Side 12-13 Sjørøye	<p>4. <i>Sjørøye</i></p> <p>- Vi viser til behandling av søknad om akvakultur, der Statsforvalteren gir uttalelse om naturvern-, friluft-, fiske- og viltinteresser, og fylkeskommunen vurderer og avgjør søknaden etter akvakulturloven.</p>
<u>Harstad og Kvæfjord kommune</u> <p>1. Vann-nett/overvåkning Det brukes feil Vannforekomst ID for Steinvatn i Tabell 4-13. Det er vanskelig å finne frem i info, og leting etter hvilket vassdrag det menes her gjør det</p>	<p>Svar fra Statsforvalteren</p> <p>1. Feil i tabell 4-13 vil bli rettet. Tabellen er utarbeidet i samsvar med mal for regionalt over-våkingsprogram og tilhørende vedlegg 4. Statsforvalteren deler likevel kommunenes syn. Eventuell utvidelse</p>

<p>ekstra utilgjengelig. Kunne ikke finne ut noe ved å søke på Vannforekomst ID og ikke på stasjonsID. Rett Vannforekomst ID for Steinvatn er 177-84821. I slike tabeller som tab. 4-13 m.fl. bør kommunenavn stå i tabellen siden disse ID nummer og navn er intetsigende/kan være flere plasser.</p>	<p>av innhold i tabeller bør avklares mellom VRM og Miljødirektoratet. I denne omgang er det lagt inn en enkel veiledning i vedlegg 4 om hvordan man kan finne mer informasjon om de enkelte vannforekomster og overvåkingsstasjoner.</p>
<p>2. Harstad kommune og Kvæfjord kommune</p> <p>Som kommune er vi mest interessert i de faktiske forhold i egen kommune, og i mye mindre grad i kakediagrammer og annet som viser prosent miljømål, påvirkninger i forskjellige vannområder etc. som flere av hovedrapportene viser mye av. Dette må tolkes til hva det betyr for egen kommune. Derfor er gode og intuitive karttjenester veldig viktig, der en ikke må lete alt for lenge for å finne relevant info. Dette bør være på plass og i bruk av kommunen, for å kunne gi gode tilbakemeldinger på spørsmål i høringen.</p> <p>3. Om kartdata og vann-nett:</p> <p>Første prioritet i høringen, om kunnskapsgrunnlaget, forutsetter at vann-nett er lett å bruke. Det er en stor utfordring å bruke de forskjellige kartverktøy som skal brukes av kommunen for å bruke og kontrollere data.</p> <p>De kartverktøy er forvirrende å bruke, da det er funksjoner som ikke bestandig fungerer. Som f.eks. å bruke kart i vann-nett portal, så blir en viderekoblet til NVE tema kart. Men her kan en ikke legge til alle ønskete tema. Hvis en er å se på landbrukspåvirkning kunne en ikke legge til andre påvirkninger.</p> <p>Da måtte jeg tilbake til vann-nett portal og ble på nytt koblet til NVE temakart. Hvis en prøver å legge til nye kartlag etter landbrukspåvirkning er det bare typiske NVE tema som kan velges, ikke andre vannforvaltnings kart som andre påvirkninger/kvalitet/tilstand.</p> <p>Når et temakart/kartlag virker (du har funnet det du vil se på), er det flott å kunne få mye oversikt, men det er mange valg, som gjør at en må klikke på øye til alle de forskjellige lag (elv, innsjø, kyst) hver for seg, innenfor hvert tema på nytt. Tror det hadde vært mer brukervennlig hvis de forskjellige tema (øye) stod standard på og så kunne en heller klikke bort de som ikke var ønsket. Lett å miste oversikt ved så mange muligheter og lett å gi opp å finne frem.</p> <p>Noen tema kart har veldig mange valg (som Påvirkning Industri, da kommer bilde under med 5 temakart.</p>	<p>Svar fra vannregionmyndigheten</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Vannregionmyndigheten har fulgt nasjonale maler og databasen vann-nett. Endringer forutsetter at det gjøres endringer av Miljødirektoratet som nasjonal myndighet. Innspillet videresendes til Miljødirektoratet. På bakgrunn av innspill om vann-nett og kunnskapsgrunnlaget har vannregionmyndighet tatt inn vann-nett som er prioritert fokusområder for plan 2022-2027. 3. Viser til svar i punkt 2. 4. Prioriteringene videreføres slik som de er gjort. 5. Handlingsprogrammet er et overordnet dokument som ikke skal gjenspeile den enkelte sektor sin oppgaver i detalj. 6. Vannregionmyndigheten er enig i at utskifting at VO-koordinator er en stor utfordring. Det er en prioritert oppgave i planperioden om å etablere mer langsiktige og faste stillinger. Dette vil kreve medfinansiering fra kommunene.

Dette er et svært dokument. Hvis en googler seg gjennom med kommunenavnet kom en til Overvåkingsprogram. På side 28 var fig 1.4 kartbilde med overvåkingsnettverk utydelig om stasjonstyper. Disse benevnelser stemmer ikke med inndelingen i 1.3.3 (landbruk, avløp, industri etc.) og kartet gir derfor lite informasjon som kan brukes/forståes av kommunen. Også oversikten over tiltaksrettet overvåking (som tabell 4-29 på s. 136) er svært kryptisk, her kunne med stor fordel oppgis navn på vannforekomst + kommunenavn samt f.eks. type overvåking/tiltak (som akvakultur/avløp/landbruk iht. 1.3.3). Det brukes feil Vannforekomst ID for Steinvatn i Tabell 4-13. Det er vanskelig å finne frem i info, og leting etter hvilket vassdrag det menes her gjør det ekstra utilgjengelig. Kunne ikke finne ut noe ved å søke på Vannforekomst ID og ikke på stasjonsID. Rett Vannforekomst ID for Steinvatn er 177-84821. I slike tabeller som tab. 4-13 m.fl. bør kommunenavn stå i tabellen siden disse ID nummer og navn er intetsigende/kan være flere plasser.

Tabell 4-13 Basisovervåking i Harstad-Salangen vannområde.

Vannforekomst ID	StasjonsID	Stasjonsnavn
Elv		
177-6-R	84822	Steinvatnet, utløp (Storelva)
191-96-R	84812	Leirbekkvatnet, utløp
Innsjø		
177-48327-L	84821	Steinvatnet
191-49153-L	84820	Steinvatnet
177-48327-L	83567	Leirbekkvatnet
191-49153-L	84819	Steinvatnet
191-49153-L	84810	Leirbekkvatnet
177-48327-L	84811	Leirbekkvatnet

4. Om prioritering av tiltak

Hvis foreslått prioritering (i 2.1.2) skal brukes må det kvalitet sikres og kommuniseres at kommunene har gode data tilgjengelig om: *Vannforekomster med verdifulle og trua arter* og *Vannforekomster med utvalgte og sårbare naturtyper* og at kommunen kan vite at det kartgrunnlaget er til å stole på for prioritering. Vi opplever at forekomst av en del verdifulle arter (ofte fugler og noen få planter – flere på land enn i vannforekomster) ikke er så lett å relatere til tiltak som kommunen kan

påvirke i stor grad, eller at vannforvaltningsplanen gir nok vekt til å ta de rette tiltak.

5. Om handlingsprogram

Dette omfatter i stor grad VRM, SF, og VOK og dermed ikke vårt fokus å kommentere videre. Det oppleves som lite konkret eller ukjent prioritering, hva som forventes. Fokus bør være på tiltak mer enn møter og rapporteringer.

6. Om Tiltaksprogrammet

Som kommune ønsker vi å gi konkrete innspill til vannforekomstene i Harstad og Kvæfjord kommune. Dette har vi ikke fått til å jobbe med i administrativ VO utvalget, pga. utfordringer med datatilgang når det var planlagt arbeidsmøte for dette og på grunn av begrensinger relatert til korona. Det har det vært utskifting i VO-koordinator som har gjort at arbeidet hos oss har stoppet opp og det har vært utfordrende å prioritere arbeid i egen kommune med VF. Det er utfordrende for kommunen å sette opp konkrete tiltak pr vannforekomst når vi har hatt vansker med å få oversikt i databasene og datagrunnlaget har vært begrenset/usikker for mange vannforekomster.

Mange tiltak innen kommunens forvaltningsoppgaver skjer uavhengig av regional vannforvaltningsplan, som tiltak innen avløp, landbruk, søppel, arealplanlegging og drikkevann. I forskjellige temamøter der vi har deltatt har det ofte vært bare overordnet prat, mens det viktige er å komme frem til konkrete tiltak på regionsnivå og tildele til konkrete vannforekomster/tiltaksplaner.

Videre høringskommentarer vil vi gi som innspill til tiltaksprogrammet for vannområdene Senja, Bardu-Målselv og Harstad-Salangen før 1. september 2021.

Sjømat Norge

1. Statsforvalteren har i flere tilfeller, bl a på høringskonferansen, påpekt at næringssaltutslipp fra havbruk knapt er målbart langs norskekysten, både grunnet uttynningseffekt pga. strømrrike, dype lokaliteter, samt næringsfattige fjorder i nord. Vi er uenige i at kunnskapsnivået her er ukjent, samtlige lokalitetsinnehavere har strenge krav til dokumentasjon av

Svar fra Statsforvalteren

1. På Miljødirektoratets fagmøte den 8. april 2021 om landbasert akvakultur ble det gitt styringssignaler til statsforvalteren at rensekrav fra settefiskanlegg skal sidestilles med annen landbasert industri med tilsvarende utslipp.

<p>påvirkning, informasjon som ligger åpent og tilgjengelig hos Statsforvalter og Fiskeridirektorat I 14 kystvannforekomster er det registrert påvirkning av punktutslipp fra akvakultur (settefiskanlegg). (s. 53). Vi savner en enhetlig forvaltning på dette området. Per i dag har vi ikke standardiserte målemetoder eller utslippskrav.</p> <p>Side 56 «<i>Potensialet for måloppnåelse innenfor akvakultur i kommende planperiode vil også avhenge av andre faktorer som: «Regelverk som i større grad gir Mattilsynet eller andre grunnlag for restriktiv forvaltning for det som gjelder etablering og utvidelse av akvakulturanlegg».</i> Her viser vi til avsnitt om lakselus tidligere i høringssvaret, der vi kommenterer Mattilsynets rolle i vanddirektivforvaltningen.</p>	
<p>Sjømat Norge</p> <p>Når det gjelder kunnskapsgrunnlaget generelt, er det særlig to områder som vi mener sektorforvaltningen konkluderer feilaktig med "<i>stor negativ påvirkning</i>". Det gjelder påvirkning fra lakselus og rømt oppdrettsfisk/genetisk påvirkning. Vi ønsker å knytte noen kommentarer til disse temaene.</p> <p>1. <u>Rømt oppdrettsfisk/genetisk påvirkning</u></p>	<p>1. Videresendt til Mattilsynet. Avklaring gjennom sentrale myndigheter.</p>
<p>2. I «Nye nasjonale føringer for vassforvaltninga» fra regjeringen står det blant annet at «Tiltak for vill fisk som er påverka av lakselus eller rømt oppdrettsfisk, skal bygge på ny kunnskap som er komen etter at vassforvaltningsplanane for 2016-2021 vart utarbeidde. Denne kunnskapen er tilgjengeleg i Vann-nett.» Bakgrunnsdataene for konklusjonene fra forvaltningen er i stor grad fra årene før 2015 og dermed ikke i tråd med nasjonale føringer.</p>	<p>Svar fra Fiskeridirektoratet</p> <p>2. - Kunnskapsgrunnlaget som er brukt er kommet etter utarbeidelse av vannforvaltningsplan 2016-2021. Klassifiseringen av atlantisk laks etter vannforskriften er basert på klassifisering etter kvalitetsnorm for villaks med koblingsnøkkel for årene 2010-2014, jf. rapport fra VRL utgitt 2017 https://brage.nina.no/nina-xmlui/handle/11250/2438379 Påvirkningsanalysen er i hovedsak basert på data fra det «Nasjonale overvåkingsprogrammet for rømt oppdrettslaks i vassdrag» i 2014-2017.</p>
<p>3. Nærings- og fiskeridepartementet etablerte ved forskrift i 2015 OURO (Oppdrettsnæringens sammenslutning for utfisking av rømt oppdrettsfisk). Siden 2016 har OURO valgt ut de elvene som har høyest innslag av rømt oppdrettsfisk i henhold til Det nasjonale overvåkingsprogrammet for rømt fisk, overvåket disse og tatt ut rømt oppdrettsfisk før gyting. Dette har vært</p>	<p>3. – OURO sine tiltak er inkludert i tiltakene vi har lagt inn i Vann-Nett, jf. tidligere innsendte bidrag. Dataene fra uttak av rømt oppdrettsfisk inngår i overvåkingsrapporten fra HI, og vil i neste omgang være kunnskap som vi bruker i neste påvirkningsanalyse.</p>

<p>med på å redusere sannsynligheten for genetiske påvirkningen på villaks i elvene. Utviklingen viser nå at stadig flere vassdrag har lave innslag med rømt oppdrettslaks, og i 2020 var det historisk lave innslag av rømt oppdrettsfisk i elvene.</p>	
<p>4. Elvene blir i henhold til Det nasjonale overvåkningsprogrammet for rømt fisk, kategorisert i andel rømt oppdrettsfisk det er i de ulike elvene. Kategoriene elvene blir delt inn i er lavt innslag (under 4 %), moderat innslag (mellom 4 % og 10 %) eller høyt innslag (over 10 %) i henhold til Havforskningsinstituttets inndeling. Vurderingen i Det nasjonale overvåkningsprogrammet er basert på et bredere kunnskapsgrunnlag som også inkluderer drivtelling og andre metoder, og vil dermed gi grunnlag for vurdering av flere elver enn kun årsprosent alene.</p>	<p>4. – Overvåkingsprogrammet, sammen med annen kunnskap, er brukt ved vurdering av påvirkningen innslag rømt oppdrettsfisk.</p>
<p>5. Overvåkingsprogrammet har som overordnet formål å beskrive all forekomst av rømt oppdrettslaks i vassdragene, både kjønnsmoden og ikke-kjønnsmoden fisk, i løpet av hele sesongen. Dette fordi forvaltningsmyndighetene blant annet ønsker å bruke programmet for å få et bilde av rømmingssituasjonen, og om eventuelle tiltak mot rømming har effekt. I de elvene der det foreligger data fra ulike deler av sesongen, er den forenkla klassifiseringen av elvene derfor basert på en vurdering av oppvandringen/innslaget i fisket i løpet av hele sesongen, og er ikke primært et estimat for innslaget under gytetiden, eller sannsynlighet for uønsket genetisk påvirkning.</p>	<p>5. –Formål med overvåkingsprogrammet er skaffe nødvendig kunnskap for forvaltningen, både om den totale andelen rømt laks i innsiget og for å evaluere effekten av tiltak som har blitt innført og gjennomført, se informasjon på nettsiden vår https://www.fiskeridir.no/Akvakultur/Drift-og-tilsyn/Roemming/Overvaakingsprogram-for-roemt-oppdrettslaks-i-vassdrag</p>
<p>6. Et vassdrag som i programmet vurderes å ha et høyt innslag av rømt oppdrettslaks, kan derfor som følge av at ikke-kjønnsmoden laks har vandret ut, eller effektive utfiskingstiltak er gjennomført, ha mindre sannsynlighet for uønsket genetisk påvirkning fordi andelen rømt laks er redusert til lavere nivåer før gytetiden. Dette er tilfellet i elver som nå er omfattet av tiltakene OURO har gjennomført de tre siste årene (www.utfisking.no).</p> <p>OURO velger hvert år ut elvene med høyest innslag av rømt oppdrettsfisk. Det vil si alle elver med over 10% innslag av rømt fisk og de høyeste i kategoriene mellom 4-10% innslag. Disse elvene blir kartlagt for rømt oppdrettslaks på sensommeren og høsten, og det blir foretatt uttak av rømt oppdrettslaks før gytetid for å redusere sannsynligheten for uønsket genetisk påvirkning på villfisk, som er OURO sitt formål. Grafen på neste side viser resultat av innslag rømt laks før og etter uttak ved</p>	<p>6. – Påvirkningen "Genetisk effekt" fra rømt oppdrettsfisk registreres gjennom målt genetisk endring i fisk i elvene.</p>

hjelp av OURO sine undersøkelser fra 2016-2020. De aller fleste elver har lavt innslag etter uttak. Gule søyler viser innslag mellom 4-10%, og røde søyler over 10% innslag.	
7. Sammen med den nedadgående trenden på antall rømt fisk, og den nedadgående trenden for rømt fisk i elv, er klare indikasjoner på at VRLs plassering av rømming som negativ ustabilisert bestandstrussel i beste fall direkte misvisende. Med etableringen av OURO, som tar ut rømt laks fra vassdrag ved høyt innslag før gyting, har en også etablert en sikkerhet for at ikke-genetisk påvirkning skal være en trussel for villaksen. Det er dessuten grunn til å nevne at det i fagkretser er delte meninger også om den faktiske størrelse på risiko knyttet til negativ genetisk påvirkning knyttet til rømming av laks.	7. Innspillet er sendt til Fiskeridirektoratet som ansvarlig myndighet.
<u>Lakselus</u> Havbruksnæringa tar lus på alvor og bruker enorme ressurser på å holde lave lusenivå i anleggene. Mengden lakselus blir vurdert via trafikklyssystemet og er regulert via Mattilsynet ihht luseforskriften.	8. Innspillet må behandles/besvares av Mattilsynet som ansvarlig myndighet.
8. Sjømat Norge har meldt et behov for en del avklaringer relatert til Mattilsynet sin rolle i vanndirektivsarbeidet. Mengden lakselus blir vurdert via trafikklyssystemet og er også regulert via Mattilsynet ihht luseforskriften. Gjennom EØS avtalen er det fiskehelsebestemmelser som regulerer lus, også mhp villfisk.	
9. Sjømat Norge synes det er utfordrende å forstå reguleringen av lus i vanndirektivet, da dette er Mattilsynet sitt ansvar, og de ikke har hjemmelsgrunnlag i vanndirektivet. Følgende uttalelse fra vannregion Møre og Romsdal gjorde at Sjømat Norge ba om noen avklaringer i brev til Mattilsynet sentralt: Reduksjon av mengde lakselus i sjøen vil og ha en positiv påvirkning for bestander som det ikke er lagt inn påvirkning for eller tiltak. Miljømålene kan nås innen 2027 hvis man får til et tverrsektorielt samarbeid og sette inn tilstrekkelige begrensinger for framtidig vekst av oppdrett i fjordsystem."	9. Innspillet må behandles/besvares av Mattilsynet som ansvarlig myndighet.
10. Sjømat Norge har bedt om en klargjøring av hvordan Mattilsynets ledelse veier konsekvensen av et redusert høstbart overskudd i elv opp imot reduksjonen av sjømatproduksjonen basert på havbruk og som følger av forslagene nevnt over, gitt av Mattilsynet. Det er også bedt om en forklaring	10. Innspillet må behandles/besvares av Mattilsynet som ansvarlig myndighet.

<p>på hvilke prioriteringer og vurderinger Mattilsynet gjør når det uttaler at "Miljømålene kan sette begrensninger for framtidig vekst" og "Miljømålene kan nås innen 2027 hvis man får til et tverrsektorielt samarbeid og sette inn tilstrekkelige begrensninger for framtidig vekst av oppdrett i fjordsystem" opp mot statens overordnede mål og opp mot arbeidsoppgavene slik de er formulert i sitatet fra budsjettproposisjonen for 2021.</p>	
<p>11. Hjemmelsgrunnlaget for myndighetene når det gjelder tiltak som skal iverksettes i forbindelse med kontroll av overførbare sykdom på dyr inkludert mellom dyr i hold og ville bestander (begge veier) er fullt ut dekket av bestemmelsene i Animal Health Law (forord. (EU) 2016/429) med gjennomføringsbestemmelser.</p> <p>Vi har også etterspurt en oversikt over hvilke vurderinger Mattilsynet har gjort av tiltak rettet mot lakselus som nevnt i innspillene, herunder tiltak som markant redusert biomasse i åpen sjø, å si nei til etablering og sette inn tilstrekkelige begrensninger for framtidig vekst, opp imot at forordningen er meget tydelig når det gjelder kravet om at tiltak som iverksettes mot dyresykdom, skal være proporsjonale.</p> <p>Kunnskapsgrunnlaget som forvaltningen baserer påvirkning fra lakselus på er fra diverse rapporter fra HI, VI og VRL. Som det kommenteres i vann-nett: «Vurderinger av lusepåvirkning i vassdrag er basert på flere rapporter, der resultater og tiltaksgrenser ikke samsvarer. Enkelte resultater er også av eldre dato, og det er økt usikkerhet tilknyttet slike data.»</p> <p>De fleste vurderinger som er gjort mht luseindusert negativ påvirkning på laksepopulasjoner i elv, er basert på ulike modeller og metoder som i stor grad er utviklet av institusjonene selv.</p> <p>Den gjennomgående negative omtalen av effekten av lakselus kan oppfattes mer som uttrykk for en oppfatning i en del av forvaltningen, enn basert på kunnskap. Spesielt sett i lys av at gytebestandsmål oppnås for de aller fleste vassdrag, samtidig som laksepopulasjonene er stabile eller i vekst i henhold til fangststatistikk.</p>	<p>11. Innspillet må behandles/besvares av Mattilsynet som ansvarlig myndighet.</p>
<p>Regionale innspill til vanddirektivarbeidet</p> <p>12. I regional vannforvaltningsplan Troms og Finnmark er akvakultur nevnt 50 ganger. Innledningsvis sies det at «De tre største påvirkningstypene i vannregionen er vannkraft, fiskeri og akvakultur og introduserte arter/sykdommer.» (side 6). Basert på antall berørte vannforekomster og</p>	<p>12. – Vi viser til vårt svar av 31.5.21 på høring til vannforvaltningsplan.</p>

<p>påvirkningsgrad. Påvirkning i de forskjellige vannområdene vist i tabell 2-1, side 36.</p> <p>Akvakultur er årsak til 2- 3 sterkt modifiserte vannforekomster (side 62).</p> <p>Fiskeri og akvakultur er satt opp som nr. 3 av de største driverne som medfører størst påvirkning på vannforekomstene (side 64).</p> <p>Under overskriften «Fiskeri og akvakultur», side 67 står følgende: «<i>Den største påvirkningsdriveren innenfor fiskeri og akvakultur er innkryssing av gener fra oppdrettslaks i ville laksebestander. Dette kan medføre lavere overlevelse og dårligere tilpasning til naturen. Andre typer utslipp fra akvakultur og lakselus er ikke vurdert som en påvirkning på vannforekomstene.</i>» Her viser vi til avsnitt om rømt oppdrettsfisk i dette høringssvaret.</p>	
<p>13. «Akvakultur - næringspåvirkning/organisk belastning» side 95 står det bl.a. «<i>Ved Alternativ 0 blir nye utslippstillatelser gitt iht. Miljøovervåking av bunnpåvirkning fra marine akvakulturanlegg, mens eldre anlegg ikke har slike krav. Her er kunnskapsgrunnlaget mangelfullt og miljøtilstanden ukjent.</i>»</p> <p>Her ønsker vi påpeke at fiskefôr, død fisk og avføring er utslipp, og ikke nødvendigvis forurensning. Videre vil vi påpeke at det er krav om tilstandsfastsettelse av vannforekomst. Alle akvakulturanlegg i sjø har krav om overvåkning av sin nærsone og fjernsone, gjennom B- og C-undersøkelsene. Referansestasjonene og stasjonen lengst unna akvakulturanlegget i miljøovervåkingen, brukes i karakteriseringen av tilstand for vannforekomsten. Fiskeridirektoratet, som henter inn B-undersøkelsene fra under anlegg og Statsforvalteren, som har ansvar for C-undersøkelsene (fjord) melder om at det er i all hovedsak tilstandsklasse god på aktive lokaliteter i fylket, samt knapt målbare næringssaltutslipp fra oppdrettsanlegg til fjord og kyststrøm. Dette fremkommer ikke tydelig i høringsdokumentene.</p>	<p>13. Innspillet er sendt til Fiskeridirektoratet. Eventuell må dette besvares av sentrale myndigheter.</p>
<p>14. Statsforvalteren har i flere tilfeller, bla. på høringskonferansen, påpekt at næringssaltutslipp fra havbruk knapt er målbart langs norskekysten, både grunnet uttynningseffekt pga strømrrike, dype lokaliteter, samt næringsfattige fjorder i nord. Vi er uenige i at kunnskapsnivået her er ukjent, samtlige lokalitetsinnehavere har strenge krav til dokumentasjon av påvirkning, informasjon som ligger åpent og tilgjengelig hos Statsforvalter og Fiskeridirektorat.</p>	<p>14. Endringer av dagens kunnskapsnivå må gjøres av ansvarlig sektormyndighet.</p>

<p>15. I 14 kystvannforekomster er det registrert påvirkning av punktutslipp fra akvakultur (settefiskanlegg). (s. 53). Vi savner en enhetlig forvaltning på dette området. Per i dag har vi ikke standardiserte målemetoder eller utslippskrav. Side 56 «Potensialet for måloppnåelse innenfor akvakultur i kommende planperiode vil også avhenge av andre faktorer som: «Regelverk som i større grad gir Mattilsynet eller andre grunnlag for restriktiv forvaltning for det som gjelder etablering og utvidelse av akvakulturanlegg». Her viser vi til avsnitt om lakselus tidligere i høringsvaret, der vi kommenterer Mattilsynets rolle i vanndirektivforvaltningen.</p>	<p>15. Innspillet må behandles/besvares av Mattilsynet og eventuell andre sektormyndigheter.</p>
<p><u>Miljødirektoratet</u></p> <p>1. Miljødirektoratet kan ikke se at det foreslåtte tiltaksprogrammet vil være tilstrekkelig til å sikre forbedring eller hindre forringelse av tilstand for laks i områder med vesentlig påvirkning fra rømt fisk eller lakselus. Miljødirektoratet ber om at VRM tar kontakt med sektorene for å følge opp manglende tiltak for å sikre at miljømålene nås. Eller at VRM i større grad synliggjør at tiltaksprogrammet ikke er tilstrekkelig til at målene nås, som følge av manglende tiltak.</p> <p>Kapitlet er godt inndelt etter problemområder og vassdrag eller vannforekomster med særlige utfordringer og hvor det skal gjøres tiltak kommer tydelig fram i oversikten. Det hadde vært en fordel om ansvarlig sektormyndighet for de enkelte problemområdene be tydeliggjort bedre.</p>	<p>1. Innspillet er videresendt og diskutert i samarbeide mellom VRM, Fiskeridirektoratet og Mattilsynet. Med bakgrunn i dette møtet er det gjort endringer i vurderingen av måloppnåelse for akvakultur og lakselus.</p> <p>Svar Fiskeridirektoratet</p> <p>Vi viser til bidrag til tiltaksprogram og konsekvensutredning, der våre tiltak er beskrevet, overvåking og uttak. Tiltakene er lagt inn i Vann-Nett i vannforekomster der påvirkningen er vesentlig. Fiskeridirektoratet og Miljødirektoratet har samarbeidet om miljømål i anadrome vassdrag som er nedklassifisert som følge av genetiske endringer på ville laksebestander etter påvirkning fra rømt oppdrettslaks, jf. bidrag datert 4.9.20 med informasjon om utsatte frister for å nå miljømål i disse vannforekomstene.</p> <p>Fiskeridirektoratets rutinemessig tilsyn og oppfølging av krav til drift av akvakulturanlegg hjemlet i akvakulturloven er ikke med som tiltak i tiltaksprogram etter vannforskriften.</p> <p>Av akvakulturloven følger det flere plikter og krav som har som mål å forebygge rømming, og regelverket utvikles kontinuerlig. I den sammenheng vil vi nevne forskrift om krav til teknisk standard for landbaserte akvakulturanlegg for fisk, som har krav om at alle avdelinger og fellesfunksjoner som inngår i et landbasert akvakulturanlegg for fisk innen 1. januar 2022 skal ha gyldig</p>

	<p>tilstandsgrad. Vi vil også opplyse om at Fiskeridirektoratet har hatt høring flere forskriftsendringer som har som mål å forebygge rømming, dette gjelder <u>utvidelse av virkeområdet til akvakulturdriftsforskriften til å gjelde vare- og tjenesteprodusenter og nye krav for å hindre, oppdage og begrense rømming, og revisjon av krav til teknisk standard for akvakulturanlegg for fisk i sjø, innsjø og vassdrag (NYTEK22)</u>. NYTEK-forskriften er tett knyttet til standarden NS 9415:2009 som nå er revidert og kom i ny utgave 8. august 2021, NS 9415:2021 Flytende akvakulturanlegg - Lokalitetsundersøkelse, prosjektering, utførelse og bruk.</p> <p>Vi viser også til regjeringens havbruksstrategi «Et hav av muligheter» av 16.7.21, og siste kulepunkt i 7.6 Regjeringen vil «gjennomgå arbeidet med uttak av rømt fisk med mål om å effektivisere, forbedre og rasjonalisere metodene.»</p>
<p>Energi Norge</p> <p>1. Om bruk av GØP og Mindre Strenge Miljømål (MSM)</p>	<p>Svar fra Statsforvalteren</p> <p>1. Tas til etterretning.</p>
<p>2. Energi Norge er positiv til vannplanarbeidet og vannforskriftens mål om helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannforekomstene. Planforslaget for perioden 2022 – 2027 bygger på den godkjente vannforvaltningsplanen fra juli 2016 og skal være en oppdatering av denne. Miljømålene fra forrige planrunde er fortsatt gyldige og omprioritering forutsetter begrunnelse. Energi Norge etterlyser en tydelig oversikt over vannforekomstene hvor mål og tiltak foreslås endret fra KLDs godkjenning fra 2016. Energi Norge mener videre at dokumentene bør bli vesentlig tydeligere når det gjelder forslag til nye mål og tiltak og underliggende vurdering av nytte og kostnader, slik at interessenter kan forstå hva planen betyr for dem. Vi vil særlig peke på at beskrivelsen av tiltakskostnader knyttet til vannkraft gjennomgående er særdeles mangelfull.</p>	<p>Svar fra vannregionmyndigheten</p> <p>2. Dokumentene bygger på gitte mal fra Miljødirektoratet som vannregionmyndigheten må forholde seg til. Eventuelle endringer i dokumentmalene inkl. fremstilling av data må gjøres av Miljødirektoratet.</p> <p>Innspillet er sendt sentrale myndigheter.</p>
<p>3. De regionale vannplanene gir føringer for fornybarnæringens bidrag til nasjonale mål for klima og fornybar kraftproduksjon. Planene er ikke rettslig bindende, men en kobling mellom vannrammedirektivet og EUs taksonomi for bærekraftig finans kan gi planene utvidet betydning. Dette</p>	<p>3. Vann-nettets innhold og kvalitet er avhengig av dataene som registreres av sektormyndigheter. NVE er ansvarlig for driften og utformingen av selve databasen samt brukeroverflaten. Innspillet er videreformidlet til NVE.</p>

<p>skjerper våre forventninger til kvalitet, likebehandling og forutsigbarhet i vannplanarbeidet. Vi erfarer at relativt like vannforekomster, aktiviteter og påvirkninger beskrives ulikt i Vann-nett og at forslag til mål og tiltak ikke er basert på de samme kriteriene og en forutsigbar prosess. Sett i lys av betydningen vannplanene synes å få, mener Energi Norge at Vann-Nett per i dag ikke holder nødvendig standard og etterlyser en betydelig innsats for å bedre kvaliteten og innsynsmulighetene.</p>	
<p>4. Vi viser til forslag til regional vannforvaltningsplan for Troms og Finnmark inkludert handlingsprogram og tiltaksprogram med frist for innspill 31. mai 2021. Vi viser også til Energi Norges høringsinnspill til planprogrammet i 2019.</p> <p>Energi Norge er en landsomfattende interesse- og arbeidsgiverorganisasjon for norsk fornybarnæring. Energi Norge representerer ca. 300 bedrifter som bygger, produserer, transporterer og selger strøm og varme. Våre medlemmer står for nesten all kraftproduksjonen i Norge. Fornybarnæringen sysselsetter direkte og indirekte over 30.000 ansatte og bidrar med opptil 69 milliarder kroner til fellesskapet årlig gjennom skatter, avgifter og utbytte til offentlige eiere. Rundt 90 prosent av kraftproduksjonen eies av kommuner, fylker og staten.</p> <p>Energi Norge høringsinnspill må sees i sammenheng med høringsuttalelsene fra kraftselskapene og regulantene i vannregionen. Disse vil i større grad gå inn på de konkrete forhold i regionen enn det som er hensiktsmessig i vårt innspill, vi viser særlig til uttalelsen fra Troms Kraft og Statkraft. Vårt innspill må derfor leses med bakgrunn i at vi også omtaler mer prinsipielle forhold som ikke nødvendigvis er rettet spesielt mot region Troms og Finnmark.</p>	<p>4. Tas til orientering.</p>
<p>5. Om prosessen</p> <p>Vannregionmyndigheten skal tilrettelegge for at «alle interesserte gis anledning til å delta aktivt i gjennomføringen av denne forskriften og særlig ved oppdatering av vannforvaltningsplaner med tilhørende tiltaksprogrammer», jf. vannforskriften § 27. Det følger videre av nasjonale føringer for vannforvaltningsplaner i vassdrag med kraftproduksjon¹ at "Vannregionmyndigheten skal tilrettelegge for at alle interessenter, for eksempel regulanter og miljøorganisasjoner, gis anledning til å delta aktivt i henhold til vannforskriften § 27. Tiltakshavere</p>	<p>5. Som det nevnes så har vannregionmyndigheten involvert interessehavere, deriblant vannkraftbransjen, gjennom observatører i VRU, sektorvise møter og i høringer. Vannregionmyndigheten har oppdatert vannforvaltningsplanen med prioriterte fokusområder deriblant «Samarbeid og nettverk» og tar sikte på en enda bedre involvering av alle interessehavere.</p>

har lokal kunnskap om vassdraget og realistiske miljøtiltak». Det er gjort flere gode grep i struktureringen av vannplanarbeidet for å involvere interessehavere i vannplanarbeidet, som representasjon i referansegrupper, sektorvise møter og høringer. På bakgrunn av informasjonen vi får fra Energi Norges medlemmer mener vi at vannregionmyndighetene ikke har sørget for tilstrekkelig involvering av vannkraftprodusenter. Manglende involvering ble påpekt av oss som en utfordring også under høring av planprogrammet i 2019. Vi opplever at manglende involvering har påvirket planens og analysenes kvalitet. Planene etterlater et inntrykk av at sektorene behandles individuelt. Tydeligere vurdering av sammenhenger på tvers av sektorer ville styrket planene.

6. Om dokumentene og Vann-nett

Energi Norge vil minne om Nasjonale føringer for arbeidet med oppdatering av de regionale vannforvaltningsplanene hvor det understrekes at *"Arbeidet skal ta utgangspunkt i gjeldende vannforvaltningsplaner, der det allerede er satt miljømål for alle vannforekomster"*. Vi etterlyser at plandokumentene tydelig framhever hva som er gjeldende mål og måloppnåelse for inne planperiode, hvilke vannforekomster som det nå i rullering av planene fremmes forslag til ytterligere tiltak i og utfyllende begrunnelser for prioriteringene. Departementet presiserer videre *"Miljømålene som er satt er i utgangspunktet ment å gjelde for hele direktivets levetid. Ved rulleringen skal det likevel gjøres en revurdering og om nødvendig oppdatering. Ny kunnskap eller endrede forutsetninger kan gjøre det nødvendig å gjøre justeringer for å sikre en bedre prioritering av innsatsen for å oppnå miljøforbedringer eller for å finne frem til mer realistiske frister for måloppnåelse. Det er viktig at begrunnede endringer og konsekvenser av disse for vannmiljøet og for andre samfunnsinteresser framgår tydelig av høringsdokumentene og av de vedtatte planene."* Disse føringene skulle tilsi at dokumentene som nå er på høring skulle være oversiktlige, med begrenset volum og med tydelige prioriteringer og anbefalinger. Dessverre er det ikke slik. Planforslaget for Troms og Finnmark med vedlegg er totalt på nær 300 sider. I tillegg kommer forslag til tiltaksprogram for vannområdene. Vi anbefaler at mye fellestekst fra maler og overordnede framstillinger av tilstand og mål blir fjernet og at

7. Utforming og struktur av plandokumentene følger malene fra Miljødirektoratet. Innspill om endringer av dokumentenes omfang og struktur er videreformidlet til Miljødirektoratet. Når det gjelder prioriteringer så har vannregionmyndigheten tilføyet et kapittel med prioriterte fokusområder for det videre arbeidet.

<p>plandokumentene blir strammet opp og gjort tydeligere slik at interessenter enklere forstår hva planen betyr for dem.</p>	
<p>8. Flere av Energi Norges medlemmer observerer med bekymring at det ikke er samsvar mellom Vann-Nett, gjeldende vannforvaltningsplan eller planforslaget som nå er på høring. Det er dokumentene som er på høring, men disse viser til Vann-nett. For de fleste enkeltvassdrag er tiltak og mål ikke nedfelt i plandokumentene. Samtidig kan Vann-Nett oppdateres, og forslag til tiltak legges inn fortløpende og av ulike myndigheter. Dette gir vannplanarbeidet preg av å inneholde bevegelige mål og hvor vurdering av måloppnåelse og rimelig virkemiddelbruk er fragmentert. En slik fremgangsmåte kan ikke benyttes for å innføre nye tiltak og er i strid med saksbehandlingskravene. Videre blir det en svært krevende oppgave for den konkrete tiltakshaveren å få oversikt. Vi vil derfor understreke at det er både rettslig og rent praktisk nødvendig at tiltakene som fastsettes i vannforvaltningsplanen samsvarer med tiltakene som ligger inne i Vann-nett. Vi etterlyser tydelige henvisning til kilden for ulike grafer og sammenstillinger, som er basert på utdrag fra Vann-nett, i planforslaget.</p>	<p>8. Se punkt 3 ovenfor. Grafene og tabellene i plandokumentene leveres av Miljødirektoratet og er tilgjengelig på Vannportalen. Vann-nett er en dynamisk database – og det må den være - som medfører at innholdet endrer seg hele tiden.</p>
<p>9. Det er videre vår erfaring er at Vann-nett fortsatt inneholder mange feil, at registreringer ikke framstår enhetlig eller standardisert og at mange viktige registreringer ikke er sporbare, som f.eks. forslag til tiltak og vurderinger av kvalitetselementer som er utslagsgivende for status og måloppnåelse. Som konsekvens av disse forholdene framstår ikke faktagrunnlaget i Vann-Nett som pålitelig og etterrettelig. Vi etterlyser en nødvendig opprydding i Vann-nett.</p>	<p>9. Vann-nettets innhold og kvalitet er avhengig av dataene som registreres av sektormyndigheter. NVE er ansvarlig for driften og utformingen av selve databasen samt brukeroverflaten. Innspillet er videreformidlet til NVE.</p>
<p><i>10. Om kunnskapsgrunnlaget, kostnyttevurdering og grunnlaget for miljømål og -tiltak</i> Et korrekt og tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag er en nødvendig forutsetning for å kunne fastsette egnede miljømål og -tiltak. Det følger av vannforskriften at kunnskapsgrunnlaget skal basere seg på analyser og vurderinger om vannforekomstenes egenskaper, miljøeffekten av menneskeskapt påvirkning og en økonomisk analyse av vannbruk, jf. vannforskriften § 15 første ledd. Disse analysene og vurderingene skal blant annet ligge til grunn for miljøtiltakene og miljømålene som foreslås i tiltaksprogrammet og vannforvaltningsplanen, jf. vannforskriften §§ 25 fjerde ledd litra b, 26 annet ledd. Vi mener at vannkraftprodusentenes</p>	<p>10. Vannkraftprodusentenes kunnskap er et viktig bidrag til kunnskapsgrunnlaget. Vannregionmyndigheten vil bidra til et bedre samarbeid mellom myndighetene, deriblant NVE som drifter vann-nett, og vannkraftprodusenten ift. registrering av vannkraftprodusentenes egne data i vann-nett.</p>

<p>kunnskap om vannforekomstene, kraftsystemet, miljøundersøkelser og -tiltak mv. er vesentlig underlag ved utforming av vannforvaltningsplanen, og at denne kunnskapen kunne vært brukt bedre.</p>	
<p>11. Forslag til miljømål og miljøtiltak skal være basert på «realistiske» kostnyttevurderingene der positive og negative samfunnsøkonomiske virkninger vektlegges. Det vil si at de positive virkningene fra vannkraft og ulemper ved endringer eller reduksjon av den samfunnsnyttige virksomheter skal innkalkuleres og vektlegges. Vi peker også på at vannforskriften § 1 er formulert som et mål om "bærekraftig bruk" som favner bredere enn kun lokale miljøpåvirkninger. Kunnskapen om betydningen av regulerbar vannkraft har vært økende siden de nasjonale føringene kom i 2014 sett hen til både regjeringens og EUs 2030 klimamål. Videre har man i dag større kunnskap om verdien og betydningen av vannkraften for system- og balansetjenester, og hvilke konsekvenser begrensninger vannkraftproduksjon vil medføre for kraftsystemet. Vi kan ikke se at kostnadene og virkningene for systemtjenester er tilstrekkelig vurdert eller vektlagt i planforslaget.</p>	<p>11. Kostnytteanalysene og vurdering av virkningene på systemtjenestene skal foretas av sektormyndighetene. Om dette er ikke blitt gjort i tilstrekkelig grad må dette følges opp av sentrale myndigheter.</p>
<p>12. Vi konstaterer også at kostnadsdata ikke har tilstrekkelig kvalitet som grunnlag for kost-nyttevurderinger, særlig for tiltak som kan virke negativt inn på kraftproduksjon. Vi kan ikke se at det er foretatt en tilfredsstillende kostnadsanalyse av hva det anslagsvis vil koste kraftprodusentene i tapt kraftproduksjon, kommunene i tapt konsesjonskraft og konsesjonsavgift, skatteinntekter eller kommunene på eiersiden av kraftselskap i utbytte dersom de foreslåtte miljøtiltakene gjennomføres. For eksempel ser vi at investeringskostnader for slipparrangement, fiskepassasjer/-trapper mv. er til dels grovt underestimer, og at det benyttes årlige tapskostander knyttet til vannslipp der kostnadene burde vært diskontert og gitt i nåverdi. For de fleste vannforekomster med forslag til tiltak mangler imidlertid kostnadstall helt. Det følger av vannforskriften at det skal foreligge overslag over kostnader og at økonomiske analyser skal «bygge på solid dokumentasjon med nødvendige opplysninger», jf. vannforskriften Vedlegg III, jf. §§ 25 femte ledd, 15 første ledd litra c, 2. De økonomiske anslagene oppfyller etter det vi kan se ikke forskriftskravene og gir ikke et dekkende kostnadsbilde. Uten et realistisk kostnadsanslag vil</p>	<p>12. Se punkt 11.</p>

<p>vannmyndigheten ikke kunne gjennomføre reelle kostnyttevurderingene og avgjøre egnede miljøtiltak og miljømål.</p>	
<p>13. Vi bemerker også at det ikke er gjennomført en utredning av planforslaget i sin helhet slik det er forutsatt i KU-forskriften §§ 18-19 og veiledningsnotat «Strategisk konsekvensutredning av oppdaterte vannforvaltningsplaner for perioden 2022-2027» av 11. februar 2019. Vi vil særlig fremheve at tiltakenes virkninger for nasjonale og internasjonale miljømål ikke er vurdert. Vi kan ikke se at den overordnede vurderingen som er gjort, er beslutningsrelevant.</p>	<p>13. Dette innspillet er av overordnet nivå og er videreformidlet til Miljødirektoratet.</p>
<p>14. Avslutningsvis påpeker vi at analysemetodikken til vannmyndighetene tidvis kan gi et misvisende bilde av vannkraftens miljøvirkninger. Vi oppfatter at det er en felles interesse at norsk vannkraft beskrives rettmessig, I grafikkframstillinger blir problemområder overfokustert da vannforekomster med mindre enn god tilstand oftest er de minste, slik at antallet blir høyt. Dette bør forklares, og følges av grafikk som viser areal, eller km, av vannforekomster med ulik tilstand. Dette vil gi et riktigere bilde av omfanget av problemer og riktigere fokus.</p>	<p>14. Vannregionmyndigheten må forholde seg til og bruke datagrunnlaget samt figurer og grafer som er levert av Miljødirektoratet (via Vann-nett). Dette gjelder også malene som gir føringer i presentasjon av data. Innspillet er videreformidlet til Miljødirektoratet.</p>
<p>15. Med mindre det er gjort tilfredsstillende kostnytteanalyser mener Energi Norge at miljømålet i vassdrag der det er vannkraftproduksjon må settes til "Godt økologisk potensial" (GØP), tilsvarende dagens tilstand. Noe annet vil innebære at det fastsettes konkrete miljømål på sviktende kunnskapsgrunnlag, som vil bringe Norge bort fra vanndirektivets og vannforskriftens overordnede mål om bærekraftig bruk av vannressursene.</p>	<p>15. Dette innspillet er av overordnet nivå og er videreformidlet til Miljødirektoratet.</p>
<p>16. <i>Om bruk av GØP og Mindre Strengte Miljømål (MSM)</i> Ved Klima- og miljøverndepartementets (KLD) godkjenning av vannforvaltningsplanene i 2016 ble det presisert hvilke vannforekomster som har miljømål høyere enn dagens tilstand. Disse vannforekomstene er listet opp i vedlegg til KLDs godkjenningsbrev fra juli 2016. KLD og OED slår i brev av 18.06.2020 fast at de nasjonale føringene for vannkraft fra 24.01.2014, også gjelder for kommende planperiode. Det er imidlertid gitt rom for omprioriteringer forutsatt at endringene begrunnes, jfr. Miljødirektoratets e-post til vannregionmyndighetene datert 24.06.2020, hvor det avslutningsvis presiseres at</p>	<p>16. Dette innspillet er av overordnet nivå og er videreformidlet til Miljødirektoratet.</p>

<p>«Handlingsrommet er imidlertid begrenset, og vi anbefaler derfor at slike forslag prioriteres/rangeres samlet innenfor vannregionene, og forankres i vannregionutvalget eller undergrupper av dette (f.eks. temamøter med sektormyndighetene). "</p> <p>Når det i forslaget til vannforvaltningsplan ikke er foreslått omprioriteringer innebærer det, slik vi har forstått, at KLDs godkjente prioritering fra 2016 står fast.</p> <p>Miljømålene for den enkelte vannforekomsten fastsettes på bakgrunn av en helhetlig og realistisk kostnyttevurdering av miljøtiltakene der fordelene overstiger ulempe, jf. Veileder 01:2014 Sterkt modifiserte vannforekomster s. 11-13. Om vannforekomster påvirket av vannkraft sier de nasjonale føringene³ videre at «Miljømålene for sterkt modifiserte vannforekomster skal settes individuelt, basert på en vurdering av fordeler og ulemper for samfunnet (kost-/nyttevurderinger). Miljømålet GØP skal settes basert på realistiske tiltak (positiv kost-/nytte)". Dagens tilstand skal settes som godt økologisk potensial (GØP) dersom alle realistiske tiltak er gjennomført og vannforekomsten har et fungerende økosystem.</p>	
<p>17. I kraftselskapenes gjennomgang av planforslagene og Vann-nett ser vi at praksis i bruken av GØP og MSM i sterkt modifiserte vannforekomster varierer sterkt innen og mellom vannregioner, f.eks. ved at det settes ulik status og ulike mål for sammenliknbare vannforekomster. Register over aktuelle tiltak og status for tiltaksgjennomføring per vannforekomst er dessuten inkonsistent og lite oversiktlig. I tråd med vannforskriften §§ 15 og 26 burde det i denne planrunden vært gjort en revisjon av bl.a. gjeldende målsetninger, inndeling og klassifisering av vannforekomster og bruk av unntaksbestemmelser. Resultat av en slik revisjon burde vært utfyllende omtalt i plandokumentene og dannet grunnlaget for nye forslag i denne planrunden Ved vedtak og godkjenning av gjeldende vannforvaltningsplan ble unntaksadgangen hjemlet i vannforskriften § 10 brukt i utstrakt grad. Bakgrunnen for dette var blant annet at kunnskapen om en del vannforekomster var begrenset og at tiltak ikke var vurdert, og i tvilstilfellet valgte man å bruke unntaksadgangen. Kunnskapsgrunnlaget er siden styrket, og gir anledning til å revurdere den kategoriseringen som ble gjort ved første planperiode. Det synes å være mange vannforekomster som åpenbart har et «fungerende akvatisk økosystem», men som feilaktig ligger med «mindre strenge miljømål» og</p>	<p>17. Dette innspillet er av overordnet nivå og er videreformidlet til Miljødirektoratet.</p>

<p>ingen foreslåtte tiltak. Slike vannforekomster skal ha GØP med dagens tilstand. Energi Norge har oppfordret de enkelte medlemmer til konkret å melde inn vannforekomster der bruken av MSM åpenbart er feilaktig.</p>	
<p><u>Tverpolitisk liste</u></p> <p>1. Avløpsvann Tilstand og utfordringer beskrives slik i tiltaksprogrammet: «Porsanger kommune har tre renseanlegg, plassert i Indre Billefjord, Lakselv og Olderfjord. Renseanlegget i Lakselv har mekanisk rensing, mens de to andre har slamavskiller med utslipp i sjø. I tillegg er det et privat anlegg i Stabbursdalen med slamavskiller med infiltrasjonsgrøft til Stabburselva. Mye av avløpsnettets i vannområdet er gammelt, og modent for utskifting. Vannområdet har mye spredt bebyggelse, og dermed også mye spredt, privat avløp utenfor sentrumsområdene.»</p> <p>I beskrivelsen av utfordringer nevnes at «håndtering av avløpsvann er en kommunal oppgave som krever mye ressurser. Både i form av kunnskap, kompetanse, finansiering og daglig drift. Oppgraderinger i eksisterende avløpsanlegg krever finansiering gjennom gebyrer fra abonnentene til selvkost. Dette er særlig kostbart i kommuner med stor andel spredt bebyggelse.» Mangel på ressurser og finansiering trekkes frem som hovedutfordringen i kommunene ved gjennomføring av tiltak. Det vises til nasjonale føringer, gitt 19. mars 2019, som gir klare retningslinjer til hvordan kommunene skal følge opp avløp i tråd med vannforskriften. Målsetningen skal være at alle anleggene i den enkelte kommune oppfyller forurensningsforskriftens rensekrav slik at miljømålene etter vannforskriften kan nås innen 2027, og senest innen 2033.</p> <p>Tiltak i Porsanger kommune: «Porsanger kommune jobber med ny hovedplan for vann og avløp, som vil ta tak i mange av utfordringene kommunen har, og legge grunnlaget for videre tiltak knyttet til avløpsnett og -anlegg. Det er også foreslått tiltak for å utbedre separate avløpsanlegg i Skogende i Porsanger kommune. Dette skjer på bakgrunn av at det ble påvist forhøyede verdier av koliforme bakterier i en nærliggende vannforekomst i 2019.</p> <p>Det er i tillegg foreslått en problemkartlegging i forbindelse med renseanlegget i Lakselv, som har utslipp i Vesterbotn innerst i Porsangerfjorden. Det er også foreslått to problemkartlegginger for å</p>	<p>Svar fra Statsforvalteren</p> <p>1. Problemstillingene i dette punktet hører til kommunalt myndighetsområde. Det er derfor Porsanger kommune som må søke å finne løsninger for finansiering av aktuelle problemkartlegginger.</p>

<p>undersøke påvirkningen utslipp av avløp har på Billefjord bekkefelt og Leaibevuotna (Olderfjorden).»</p> <p>Vår vurdering De foreslåtte problemkartleggingene må komme i gang så snart som mulig, men man vet allerede nok til å iverksette konkrete tiltak for å forhindre ytterligere forurensing av Porsangerfjorden fra kloakkutslipp.</p>	
<p>2. Forurensning fra avfallsanlegg Om avfallsanlegget Gairasmoen opplyses det i tiltaksprogrammet at det følges nøye opp med beredskapsplan og hyppig prøvetaking, at nedlagte avfallsfyllinger følges opp med kartlegginger ved behov. Utfordringer ved forurensing beskrives slik: «Det er fra gammelt av mange villfyllinger i vannområdet, og det finnes ingen fullstendig oversikt over disse. Det er tid- og ressurskrevende å kartlegge og undersøke eventuell avrenning fra disse. Generelt er finansiering og ressurser en utfordring i oppfølging av forurensningssaker. Det er også en utfordring knyttet til såkalte bilkirkegårder i vannområdet. Flere steder i vannområdet står forlatte biler og traktorer, og det er stor fare for avrenning fra disse til nærliggende vannforekomster.» Tiltak i Porsanger kommune: «Det er registrert en problemkartlegging som har som hensikt å kartlegge eventuell forurensning og avrenning fra nedlagte avfallsfyllinger i vannområdet. I tillegg er det foreslått tre problemkartlegginger for å undersøke påvirkningen avrenning fra tettsteder har på bekkefelt og elver i Børselv-området. Dette er nevnt under «Andre tiltak» (kapittel 4.6). Problemkartleggingene vil avdekke eventuelle behov for videre avbøtende tiltak.» Vår vurdering I tillegg til ovennevnte problemkartlegginger for å undersøke eventuelle forurensende avrenninger, anbefaler vi at det foretas en tilsvarende kartlegging av Gairasmoen. Det har gjennom flere år vært hevdet at Gairasmoen avfallsplass lekker, med avrenning til Lakselva. Omfanget av denne forurensinga bør avklares, og tiltak iverksettes.</p>	<p>2. Avfallsdeponiet Gairasmoen rapporterer overvåkningsresultater til Statsforvalteren. Deponiet er ansvarlig for å sammenstille og vurdere utslipp fra deponiet. Basert på resultater, vurderer Statsforvalteren om det er behov for utvidet kartlegging av det nedlagte deponiet.</p>
<p>3. Forurensing fra oppdrett Utslipp fra oppdrettsanleggene i Porsangerfjorden må også tas med i tiltaksprogrammet for vannområdet Lakselvvassdraget og Porsangerfjorden, og det må vurderes tiltak også for denne form for forurensing. På nettstedet Miljøstatus som viser miljøets tilstand og utvikling i Norge, orienteres det om at fiskeoppdrett</p>	<p>3. I Porsangerfjorden er det to oppdrettsanlegg. Utslipp fra oppdrettsanleggene i form av fôrspill, ekskrementer og kobberforurensning blir overvåket med C-undersøkelser. Det slippes ut om lag 50 000 tonn løst nitrogen fra oppdrett i Norge årlig, men utslippene utgjør likevel bare en liten andel av de naturlige nitrogenstilførslene til</p>

<p>er den største kilden til menneskeskapte utslipp av næringssalter og organiske partikler langs kysten, og at utslippene har økt. Samlet sett består utslippene av nitrogen og fosfor, førspill og ekskrementer fra fisk og miljøfarlige stoffer som kan forurensa miljøet rundt anleggene. Det kan dreie seg om rester av legemidler og avlusningsmidler, og miljøgifter i fiskefôr. Bruk av kobber til notimpregnering nevnes også. Andre påvirkninger fra fiskeoppdrett som nevnes er rømming av laks og lakselus, som også fører til negativ påvirkning på vill laksefisk. Det samme gjelder fiskesykdommer.</p> <p>Vi vil også vise til beskrivelsen av «særlig beskyttelse for viktige fjorder og vassdrag» på nettstedet Miljøstatus: «For å gi de viktigste laksebestandene særskilt beskyttelse ble det i 2007 opprettet 52 nasjonale laksevassdrag og 29 nasjonale laksefjorder. I de nasjonale laksevassdragene vil det ikke være tillatt med nye tiltak eller aktiviteter som kan skade villaksen. Gjennom forskrift er det vedtatt at det ikke skal etableres nye matfisk- eller stamfiskanlegg for laksefisk i nasjonale laksefjorder og nasjonale laksevassdrag.» Nettstedet Miljøstatus om fiskeoppdrett: https://miljostatus.miljodirektoratet.no/tema/hav-og-kyst/fiskeoppdrett/ https://miljostatus.miljodirektoratet.no/tema/forurensning/overgjodsling/utslipp-av-naringssalter-fra-fiskeoppdrett/</p> <p><i>Vår vurdering Porsangerfjorden er definert som en nasjonal laksefjord. Av den grunn vil TLP ikke at det tillates etablering av oppdrettsanlegg i Porsangerfjorden, og vil i denne sammenheng påpeke behov for kartlegging av utslipp fra oppdrettsanlegget i Vedbotn og andre steder i Porsangerfjorden og konsekvenser for bl.a. bunnforhold under merder, og behov for vurdering av tiltak for å stoppe eller i hvert fall redusere denne form for forurensing.</i></p>	<p>kysten, og det enorme lageret vi har av nitrogen i dypvannet¹. Den del av Porsangerfjorden som er gitt beskyttelse som nasjonal laksefjord ligger innenfor (sør for) en linje mellom Ytre Veidnes på vestsiden av fjorden og Kjerringvikneset på østsiden av fjorden.</p>
<p>4. Annet: Restaurering av et fjordøkosystem – Porsangerfjorden 2.0 I vannforvaltningsplan for Troms og Finnmark vannregion 2022–2027 nevnes verdens tiår for restaurering av økosystemer, 2021–2030. Det skal da gjennomføres tiltak for å reparere og forbedre vannmiljø, natur og økosystemer som er ødelagt eller forstyrret. Vi foreslår at mulighetsstudien Porsangerfjorden 2.0, gjennomført ved Havforskningsinstituttets forskningsstasjon i Holmfjord, vurderes som et tiltak i verdens tiår for restaurering av økosystemer. I rapporten om</p>	<p>4. Bør vurderes av Miljødirektoratet.</p>

<p>denne studien diskuteres årsaker til at arter som torsk og sei har gått kraftig tilbake i fjorden, og det foreslås mulige tiltak som kan bidra til å få fisken tilbake. Med andre ord: en form for gjenoppbygging av et økosystem som i rapporten beskrives som kollapset. I sitt valgprogram har TLP foreslått at det tilrettelegges for at Porsangerfjorden 2.0-prosjektet gjennomføres i samråd med kommunens innbyggere.</p>	
<p>Tverpolitisk liste Porsanger</p> <p><i>1. Forurensing fra oppdrett</i> Porsangerfjorden er definert som en nasjonal laksefjord. Av den grunn vil TLP ikke at det tillates etablering av oppdrettsanlegg i Porsangerfjorden, og vil i denne sammenheng påpeke behov for kartlegging av utslipp fra oppdrettsanlegget i Vedbotn og andre steder i Porsangerfjorden og konsekvenser for bl.a. bunnforhold under merder, og behov for vurdering av tiltak for å stoppe eller i hvert fall redusere denne form for forurensing.</p>	<p>1. – Det er ikke tillatt å etablere matfiskanlegg i nasjonal laksefjord, jf. forskrift om særskilte krav til akvakulturrelatert virksomhet i eller ved nasjonale laksevasdrag og nasjonale laksefjorder. Vi gjør oppmerksom på at lokalitetene Vedbotn og Jernøya ligger drøyt 40 km utenfor den del av Porsangerfjorden som er nasjonal laksefjord. Det er krav om miljøovervåking av bunnpåvirkning fra akvakulturanlegg i sjø. Rapporter fra undersøkelsene er tilgjengelig i <u>kartløsningen til Fiskeridirektoratet under temalaget «Miljøtilstand»</u>. Fiskeridirektoratet kan pålegge tiltak når det er vurdert som nødvendig.</p>
<p><i>2. Annet: Restaurering av et fjordøkosystem – Porsangerfjorden 2.0</i> I vannforvaltningsplan for Troms og Finnmark vannregion 2022–2027 nevnes verdens tiår for restaurering av økosystemer, 2021–2030. Det skal da gjennomføres tiltak for å reparere og forbedre vannmiljø, natur og økosystemer som er ødelagt eller forstyrret. Vi foreslår at mulighetsstudien Porsangerfjorden 2.0, gjennomført ved Havforskningsinstituttets forskningsstasjon i Holmfjord, vurderes som et tiltak i verdens tiår for restaurering av økosystemer. I rapporten om denne studien diskuteres årsaker til at arter som torsk og sei har gått kraftig tilbake i fjorden, og det foreslås mulige tiltak som kan bidra til å få fisken tilbake. Med andre ord: en form for gjenoppbygging av et økosystem som i rapporten beskrives som kollapset. I sitt valgprogram har TLP foreslått at det tilrettelegges for at Porsangerfjorden 2.0-prosjektet gjennomføres i samråd med kommunens innbyggere.</p>	<p>2. – Porsangerfjorden 2.0 er en mulighetsstudie som ble lagt frem for Porsanger kommune. Kommunen arrangerte et åpent innspillsmøte om studien og veien videre 23 mai 2019. Fiskeridirektoratet deltok på møtet og ga innspill. Vi vil fortsette å være engasjert i dette prosjektet dersom kommunen velger å gå videre.</p>
<p><i>1. Avløpsvann</i> Vår vurdering De foreslåtte problemkartleggingene må komme i gang så snart som mulig, men man vet allerede nok til å iverksette konkrete tiltak for å forhindre ytterligere forurensing av Porsangerfjorden fra kloakkutslipp. TLP</p>	

<p>har i sitt valgprogram gått inn for at det skal prioriteres midler til et moderne renseanlegg for utslipp av kloakkvann innerst i Porsangerfjorden.</p> <p><i>Forurensning fra avfallsanlegg</i></p> <p>I tillegg til ovennevnte problemkartlegginger for å undersøke eventuelle forurensende avrenninger, anbefaler vi at det foretas en tilsvarende kartlegging av Gairasmoen. Det har gjennom flere år vært hevdet at Gairasmoen avfallsplass lekker, med avrenning til Lakselva. Omfanget av denne forurensinga bør avklares, og tiltak iverksettes.</p>	<p>3.</p> <p>Utslipp fra kloakk tilhører kommunens ansvarsområde. Kartlegging og tiltak skal registreres i Vann-nett. Det er kommunene og vannområdekoordinatorene som skal gjøre det.</p>
<p><u>FNF Finnmark</u> Side 3-7:</p> <p>1. Forslag til tiltak (side 3-7)</p>	<p>Svar fra Statsforvalteren</p> <p>1. Forslag om nye C-undersøkelser ved oppdrettsanlegg følges opp når eldre tillatelser etter forurensningsloven blir oppdatert. Oppdaterte tillatelser vil inneholde vilkår om undersøkelser iht. gjeldende standard. Forslag om andre og/eller utvidete undersøkelser ved oppdrettsanlegg vurderes i det enkelte tilfelle.</p>
<p>2. Forslag til overvåkning (side 8-13)</p>	<p>2. Statsforvalteren har oppdatert overvåkningsprogram</p>
<p>1. - side 2-5 Tiltak rettet mot oppdrettsanlegg</p>	<p>Svar fra Fiskeridirektoratet</p> <p>1. <i>Forslag tiltak «overvåking og uttak av rømt oppdrettslaks» i Veidneselva 227.6Z</i> <i>Lille Porsangerelva 227.5Z, Risfjordvassdraget 231.8Z, Vesterelva 241.5Z, Bergebyelva 241.Z og Komagelva 239.Z.</i> - Vi viser til innsendte bidrag om tiltak rømt oppdrettsfisk.</p> <p><i>Altaelva og Repparfjordelva. I begge nasjonale laksevassdrag har laksebestandene en forringet genetisk tilstand.</i> - Iht. Vann-Nett er klassifisering laks etter vannforskriften svært god i begge vassdragene. Vi viser til innsendte bidrag om tiltak rømt oppdrettsfisk.</p> <p><i>Alle kystvannsforekomster i vannregionen – kongekrabbe.</i> - Vi viser til nasjonale føringer av 19.3.19.</p>
<p>2. – side 6-8 Overvåkingstiltak</p>	<p>2. <i>Kystvannforekomster med, eller i nærheten av, oppdrettsaktivitet – FNF Finnmark anbefaler at det utarbeides, og deretter brukes, en</i></p>

	<p><i>referanseindeks basert på sensitive biologiske kvalitetselementer som kan måle effekten av avlusningsmidler i hele vannkolonnen, fra bunndyr til dyreplankton.</i></p> <p>- Vi viser til innspill datert 2.9.20.</p> <p><i>Laksevassdrag – FNF Finnmark har behov for en bedre oversikt på effekten av fiske av lodde, kolmule, brisling og sil, på bestandsutviklingen av Atlanterhavslaks.</i></p> <p>- Vi kan ikke se at dette omfattes av vannforskriften og vannforvaltningsplaner.</p> <p><i>Alle kystvannforekomster i vannregionen. Etablering av et klassifiseringssystem med indeks på kvalitetselementer som kan fange opp påvirkning av kongekrabbe, for en mer riktig tilstandsklassifisering av påvirkede vannforekomster.</i></p> <p>– Dette vil måtte utvikles først.</p>
<p><u>Naturvernforbundet Porsanger</u></p> <p>1. Avløp/kloakk (side 3-4)</p>	<p>1. Avløpsanlegg og spredt avløp innenfor de aktuelle kommunene hører til kommunalt myndighets-område. Det er derfor kommunenes ansvar å se til at miljømålene blir nådd, og å finne løsninger for finansiering av aktuelle problemkartlegginger.</p>
<p>2. Avfallsanlegg (side 4-5)</p>	<p>2. Det henvises til kommunens problemkartlegging, og at det må være større fokus på informasjon om forurensning slik at det kan prioriteres i budsjett. Kommunen må vurdere hvordan de skal løse fokus på slik informasjon.</p>
<p><u>Naturvernforbundet Porsanger</u></p> <p>1. side 6 - Mer om oppdrett – hva bør gjøres?</p>	<p>1. –Lokalitet Vedbotn har vært gjennom søknadsbehandling og er tildelt, vi viser til søknadsprosessen ved klarering av lokalitet.</p> <p>Drift ved alle akvakulturlokaliteter følges opp iht regelverket. Det er blant annet krav om miljøovervåking.</p> <p>Vi gjør oppmerksom på at NFD og KLD har hatt på høring forslag (https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/vil-ha-standardkrav-til-utslipp-fra-fiskeoppdrett/id2741124/) som innebærer ytterligere krav til miljødokumentasjon både ved tildeling og under drift, samt tiltak ved uakseptabel miljøtilstand. Fiskeridirektoratet og Miljødirektoratet er i gang med å oppsummere høringen.</p>

2. side 6-7 utslipp fra oppdrett	Vi viser til bidrag og innspill om dette.
3. side 7- Andre påvirkninger.	Vi viser til bidrag og innspill om dette.
4. side 7 - Beliggenhet – gytfelt og Strandelvassdraget.	Vi viser til bidrag og innspill om dette.
5. side 7-8 - Oppdrett og føre var-prinsippet	5. –Prinsippene i nml §§ 8-12 legges til grunn når vi fatter vedtak og beslutninger som berører naturmangfold.
<p>Naturvernforbundet m.fl.</p> <p>Innspill til tiltaksprogram</p> <p><i>1. Marin plastforsøpling</i></p> <p>Vi mener det er positivt at marin forsøpling koblet sammen med vannforvaltningsarbeidet- på sikt vil dette helt klart styrke arbeidet med denne utfordringen for marint miljø og følgelig vannkvalitet. FNF Troms og Naturvernforbundet Troms setter også pris på at den frivillige innsatsen er trukket frem som særlig viktig i plandokumentene.</p> <p>Samtidig er vi svært bekymret for at den store innsatsen frivillige har gjort med å bygge opp et engasjement for å rydde strender i det ganske land og den store verdien dette dugnadsarbeidet har hatt- og forhåpentligvis vil ha- skal forvitte om ryddemidler i for stor grad kanaliseres til profesjonell rydding.</p> <p>Våre frivillige trenger lavterskel midler som er håndterbart å rapportere på for organisasjoner, lag og foreninger og vi trenger et fokus på den dugnaden vi også må ha for å håndtere den plasten som allerede er i naturen. Uten dette vil vi miste «grasrota» i ryddearbeidet. Vi savner også en beskrivelse av den lokale praksisen det er i skjærgårdsområdene for å hente avfall (men også objekter til gjenbruk) i områder som ikke er lett tilgjengelig. Vi har fått tilbakemeldinger på at det er et problem at profesjonelle nå får midler for å rydde på såkalt utilgjengelige områder som frivillige allerede har ryddet. Frivillighet er en gave til samfunnet og må ivaretas som nettopp det.</p>	<p>1. Finansiering av rydding av marin plastsøppel ligger hos sentrale myndigheter. Innspillet skal derfor behandles av Miljødirektoratet.</p>

<p>Forum for natur og friluftsliv Troms har hatt et sterkt fokus på medvirkning som et svært viktig bidrag til god vannforvaltning i tråd med føringene i vannforskriften på lokal kunnskap og retten til å medvirke i vannforvaltningen. Gjennomføring av tiltak forutsetter i stor grad også et lokalt engasjement og lokal kunnskap, samt godt og koordinert samarbeid mellom sektorer, kommuner, vannregioner og lokale/frivillige, lag og foreninger.</p>	
<p>Dette innspillet er også relevant for:</p> <p>HANDLINGSPROGRAM 2022 - 2027 REGIONAL VANNFORVALTNINGSPLAN FOR TROMS OG FINNMARK</p> <p>VANNREGION 2022-2027.</p> <p>FNF Troms er kjent med tilfeller der tiltak er gjennomført, blant annet i Reisavassdraget (vernet) der lokal kunnskap fra grunneiere og andre var innhentet, men der tiltaket likevel ble gjennomført på tvers av dialog, faglig kunnskap og anbefalinger og der det tydelig var en uklarhet i rollene mellom praktisk utøvelse og formålet med tiltaket- der også miljømål er en faktor. For å unngå dårlig gjennomførte tiltak, manglende samarbeid og medvirkning, for å oppnå tids og kostnadseffektive tiltak med best mulig resultat har vi følgende suksesskriterier vi erfarer er avgjørende:</p>	<p>Tas til orientering.</p>
<p>2.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Veiledere for restaureringstiltak må forbedres slik at de kan tilgjengelig gjøre eksempler på anbefalt miljøstandard i gjennomføringen av slike tiltak. Målet for tiltaket må både være å sikre for flom, men også at dette utføres på best mulig miljøfaglig og naturvennlig måte. <p>Dette er også en måte å sikre at det ikke blir en diskrepans mellom forventet resultat og det faktiske resultatet. En tydelig veileder gjør det også enklere for kommuner med svak kompetanse å føre tilsyn og godkjenne prosjekter de er eier av, men som er utført av andre.</p>	<p>2. Innspillet er videresendt til Miljødirektoratet som er ansvarlig for utarbeidelsen av veilederen.</p>
<p>3.</p>	<p>3. Tas til orientering.</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Størrelsen på tiltaket er uvesentlig og kravene til medvirkning for å sikre bruk av lokal kunnskap må være lik uavhengig av størrelsen på tiltaket. Selv små tiltak kan gjøre stor skade hvis de utføres i et sårbart område. 	
<p>4. • Bruk av «caser» i veiledere- i tillegg opplever vi i dag at standarder og veiledere for miljøstandard er spredt i ulike utgaver på nett og fysisk utgave. Dette er ugunstig, og antall kilder bør være færrest mulig.</p>	<p>4. Dette kan inngå i en revidert veileder. Innspillet er videresendt til Miljødirektoratet som er ansvarlig for utarbeidelsen av veilederen.</p>
<p>5. • Vi ønsker en prosess der tiltak får en miljøfaglig kvalitetssikring før de utføres- på den måten slipper man å måtte rette opp i miljøskadelige tiltak som kunne vært unngått.</p>	<p>5. Dette kan inngå i en revidert veileder. Innspillet er videresendt til Miljødirektoratet som er ansvarlig for utarbeidelsen av veilederen.</p>
<p>Vi tror det skal være mulig å gjøre det enklere i planprosessene å gi «vanlige» borgere muligheten til å sette seg inn i tilstanden til vannet sitt og vi håper at neste planperiode vil ha et eget fokus på dette viktige temaet. Spesielt viktig er det å gi det lokale leddet muligheten til å bli kjent med tallene for deres vannforekomster.</p>	<p>6. I oppdatert forvaltningsplan er det oppført under kapittel 2.1.3 Prioriterte fokusområder. Her anføres det to fokusområder («Kommunene og vannområdekoordinatorer» og «Samarbeid og nettverk») som vil gi mulighet for en mer omfattende til medvirkning i planprosessene.</p>
<p>7. Forslag til forbedringer i selve Vannportalen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Det må være lett å finne en oversikt over vannområdene med kontaktperson, berørte kommuner og fylker i en og samme oversikt (en tabell for eksempel) - Det bør utvikles korte videoer om hvordan man skal bruke vann-nett rettet mot spesielt interesserte i interesseorganisasjonene. 	<p>7. Innspillet er videreformidlet til Miljødirektoratet som administrerer, utvikler og drifter Vannportalen.</p>
<p>8. - Vi ber om at de regionale vannforvaltningsplanene inkluderer utarbeidelse av et bedre informasjonsopplegg rettet mot frivilligheten og allmennheten, da dagens portaler ikke er tilrettelagt for disse, men kun for forvaltningen. FNF bidrar gjerne med flere innspill til et slikt informasjonsopplegg.</p>	<p>8. Se punkt 6</p>
<p>9. - Vi mener også det vil være positivt om Vannportalen.no lenker til eksterne sider som hører til eksempelvis vassdrag. Da er det også enklere å</p>	<p>9. Se punkt 7.</p>

<p>få oversikt over hvem som kan være aktuell å kontakte for ytterligere medvirkning.</p>	
<p><u>TromsKraft</u></p> <p>1. Side 7-11 (Tromskraft ber eksplisitt om at innspillene videreformidles til Sfv)</p>	<p>1. Tas til orientering og etterretning.</p>
<p><u>Mårelv elveeierlag</u></p> <p>1. Side 1-2 Sammenbrudd i Mårelvas fiskestammer</p>	<p>1. Økologisk tilstand er i dag klassifisert som god på grunnlag av bunnfauna og påvekstalger, samt vannkjemi. Innhenting av kunnskap for kvalitetselement fisk vil styrke grunnlaget for klassifiseringen. Utbedring av fiskevandringshinder er et relevant tiltak, som må gjennomføres ved frivillighet og/eller bruk av økonomiske virkemidler, dersom det ikke kan påvises hjemmel for pålegg om utbedring. Økonomiske virkemidler kan stilles til rådighet ved offentlig eller privat finansiering, inkludert midler over relevante tilskuddsordninger.</p> <p>Fylkeskommunen har lagt inn tiltak om problemkartlegging i sidebekkene som er registrert med vandringshinder på grunn av fylkesveg. Det er også planlagt befaringsammen med vannområdekeoordinator og leder for Mårelva elveeierlag.</p>
<p><u>Sabima m.fl. miljøorganisasjoner</u></p> <p>Innspillene gjelder nok Miljødirektoratets ansvarsområde om ikke tom. departementsnivå, men blir sendt til SF til vurdering.</p> <p>1. Utslipp av kjemikalier og næringssalter og organisk belastning på fjordøkosystemet</p> <p>Det er bra at belastning fra næringssalter og organisk belastning nå skal inngå i vurderingene av miljøtilstand. Vi mener dog at innsamlingen av data må ses over, da intensiteten i næringssalter og kjemikalier som slippes ut. Det er eksempelvis problematisk at vannprøvene for støtteparameter for næringssalter tas ved overflaten, der påvirkningen er minst.</p> <p>I eksempelvis Nordland VR påpekes det at også utslipp av legemidler krever en vurdering av risiko for negative miljøeffekter og risikoreducerende tiltak, siden</p>	<p>Tatt videre til sentrale myndigheter (1.-8.).</p>

resultater fra nyere forskning har vist at flere av de vanlig brukte legemidlene mot lakselus kan ha en effekt på andre arter enn lakselus.

Statsforvalteren i Hordaland har, gjennom kartlegging, funnet at også lave kobberutslipp over tid gir forhøyede kobberkonsentrasjoner også midtfjords. Ikke-nedbrytbare stoffer blir ikke borte, så det er ikke rart at de store utslippene av kobber langs kysten, med oppdrettsnæringen som den største kilden, slår ut på sedimentmalinger.³ I noen av de mest oppdrettsintensive områdene i Vestland VR var kobberkonsentrasjonene i sedimentene så høye at Statsforvalteren allerede i 2018 varslet oppdretterne om forbud mot å bruke kobberimpregnerte noter. Allikevel står det «Liten grad» av påvirkning fra diffus forurensing, Diffus avrenning og utslipp fra fiskeoppdrett i Vann-Nett. I tabellene som viser «Påvirkning per sektor» må en ha klart for seg at antall vannforekomster kan gi et skjevt bilde da kystvannsforekomster er delt inn på en annen måte enn elvevannsforekomster.

2. Fisk som kvalitetselement i kystvann – eller brakkvann som vannkategori

Vanndirektivet skal sikre bærekraftig bruk av europeiske ferskvann og kystvann. Det er for så vidt ikke det samme som artsforvaltning av vannlevende arter, men i en helhetlig vannforvaltning der miljøtilstanden vurderes ut ifra den samlede belastningen, dvs alle påvirkninger, bør også tilstanden til artene, i minste nøkkelartene, gjenspeiles i tilstanden og omvendt. Det er derfor ille hvis vannforekomster ser grønne og uproblematisk ut, mens eksempelvis sjøørreten sliter.

I terskelfjorder og andre beskyttede fjordtyper ser man at det er en ulempe at Norge ikke har kategorien «brakkvann» («transitional waters»). Da hadde fisk vært et kvalitetselement for disse fjordene. Alternativet er at Norge kan sørge for at fisk blir et kvalitetselement i kystvann. Hovedsaken er at tilstanden for nøkkelarter/relevante bestander bør tas med i tilstandsvurderingen i fjordene. Det hadde fanget opp utfordringene til sjøørreten, kysttorsken og andre arter som oppholder seg i fjorden store deler av året eller er rent pelagiske.

Det er viktig at sjøørreten kommer inn som kvalitetselement i fjordene, enten det løses gjennom å innføre brakkvann som kategori eller at fisk tas inn som kvalitetselement i kystvann.

3. Kvalitetsnorm og vannforskrift

Det er problematisk at vannforskriften ikke ser til høstbart overskudd selv i naturlige vassdrag. Det mest problematiske med tanke på laksefisk er dog trafikklyssystemet og mekanismene som skal regulere nivåene av lakselus, og

som lar oppdrettsnæringen ha en påvirkning som medfører at inntil 30% dødelighet på utvandrende smolt. Dette til og med i bestander som ofte allerede sliter veldig. Vi mener at fremstillingen i Vann-Nett i større grad må gjenspeile den ofte dramatisk dårlige tilstanden til mange villaksbestander, og annen laksefisk.

Det er også problematisk at datasettet som nå brukes, etter å ha blitt kjørt gjennom omregningsnøkkelen, hentes fra lakseklassifiseringen fra 2010-2014. Snart kommer klassifiseringen fra 2015-2019, men når den kommer vil tallene altså allerede være noen år gamle. Dette er ikke optimalt og det må undersøkes om det er mulig å få til en ordning med årlige oppdateringer, eller hvert fall annethvert år.

4. Landbruk

De nasjonale foringene sier at der igangsatte tiltak ikke er tilstrekkelig for å nå miljømålene, skal mer forpliktende tiltak settes inn. Det er selvfølgelig viktig å benytte seg av rådgiving og <<gulrøtter>> – som SMIL-, RMP-midler – men der hvor det ikke holder, må strengere krav til, eksempelvis gjennom gjødselvereforskriften.

Et av sektormyndighetenes virkemiddel koblet til landbrukspåvirkning som bør ses over er hvordan konsesjonsplikten for vannuttak fungerer, både for pumpeanlegg og mobile pumpeanlegg. Vi mener problemstillingene rundt dette bør undersøkes, og at regelverket tilpasses/oppgraderes i henhold til moderne miljøkrav og arbeidet med å nå god miljøtilstand i vann og vassdrag. I tillegg til påvirkning gjennom avrenning har landbrukssektoren også fort til stor fysisk påvirkning i mange vassdrag, med kanaliseringer, grøftinger, bekkelukkinger osv. Dette beskrives godt i flere av planene, og vi mener at landbruket bør tilføres mer midler til tiltak som kan rette opp i mer eller mindre unødvendige inngrep, tiltak som ofte kan gjennomføres uten produksjonstap men gi store miljøgevinster og være nødvendige for å nå miljømålene.

5. Kantsoner og kantvegetasjon langs vassdrag

Forvaltningsplanene viser til at kantvegetasjon langs vassdrag er svært viktig for det biologiske mangfoldet og dermed også den økologiske tilstanden i vassdrag, samt økosystemtjenestene som også er vesentlig viktige for samfunnet som flomdemping. Forringelse av kantvegetasjon langs vassdrag er en pågående trussel mot vassdragsnatur, og omtales i liten grad av planene. Uten tydelig ansvar og krav til oppfølging og kontroll av tiltak, samt bedre og

tydeligere virkemidler for å sikre tilstrekkelige kantsoner mot vassdrag, vil kantvegetasjonens viktige funksjoner forbli utsatt.

Mens plan og bygningsloven § 1–8, sier at det i 100-metersbeltet langs sjø og langs vassdrag «skal tas særlig hensyn til natur- og kulturmiljø, friluftsliv, landskap og andre allmenne interesser», er kantvegetasjon langs vassdrag spesielt lovbeskyttet gjennom vannressursloven § 11 som sier at «Langs bredden av vassdrag med årssikker vannføring skal det opprettholdes et begrenset naturlig vegetasjonsbelte som motvirker avrenning og gir levested for planter og dyr». Det problematiske med dette i sammenheng med vannressurslovens formulering er at fastsettelsen på bredden av og kvaliteten på kantsonen er kommunens ansvar etter plan- og bygningsloven, men kun etter oppfordring fra grunneiere, tiltakshavere eller berørte fagmyndigheter i planer. Statsforvalterne og vassdragsmyndighetene kan også gi dispensasjon fra å bevare vegetasjonsbelte.

Samtidig er ansvaret for å sørge for at det opprettholdes en tilstrekkelig kantsoner langs vassdragene tillagt grunneieren, som også må da eventuelt søke om dispensasjon fra vannressursloven § 11, dersom de vil fjerne vegetasjonen. Summen av dette blir stor uklarhet og tolkningsrom i gjeldende regelverk og ulike krav og myndighetsutøvelse mellom kommunene og fylkene, som i mange tilfeller fører til forvirring og rom for alvorlig kantsonerinnngrep. Det er faktisk mulig for grunneiere å få råd og tillatelse fra sin kommune til å fjerne kantvegetasjon for så å oppleve å bli bøtelagt av NVE senere 4. I forbindelse med skogbruket beskriver Norsk PEFC skogstandards kravpunkt 24 klarere krav til bevaring av vegetasjonsbelter mot vassdrag i form av bredde og kvalitet. Likevel er det også her for stort handlingsrom, som på toppen av et uklart og lite konsekvent regelverk gir for stort rom til ulik tolkning og praksis, også i ett og samme vassdrag. Vi mener at det trengs en gjennomgang av virkemidler for å sikre kantvegetasjonen. For å sikre tilstrekkelig bevaring av kantsonervegetasjon langs vassdrag, ber vi om at det

- kartlegges hvilke regelverk praktiseres mellom de ulike kommuner og næringer i samme vannområde, samt hvilke presiseringer og veiledninger er gitt i fylkene. Dette for å få oversikt over hvorvidt praksisen og tolkningsrom kan variere både i og mellom vannområder, samt mellom fylkene.
- kartlegges hvordan innrapporterte overtredelser av kantsonerinnngrep har blitt handtert.
- etableres et omforent og konsekvent regelverk mellom kommunene i de samme vannområdene, og helst nasjonalt. Dette bør inkludere tydeliggjøring av ansvar og krav til oppfølging og kontroll av tiltak, bedre og tydeligere

virkemidler, samt tydeligere hva som oppfyller grunnlag for dispensasjon som kun kan søkes om i forkant av tiltak. I utarbeidelse av dette er det viktig at lokale interessenter har mulighet til innspill og medvirkning.

- i vurderingen av økologisk tilstand også tas med hvilken tilstand kantsonen er i. Dette krever kartlegging av tilstanden til kantvegetasjonen/elvebredden/kantsonen, som burde inn som kvalitetselement i Vann-Nett.

6. Fremmede arter

Det fremgår av regjeringens tiltaksplan 2020-2025 for «Bekjempelse av fremmede skadelige organismer» at påvirkning på økosystemer må ses i sammenheng med øvrig arbeid knyttet til kunnskapsgrunnlag for økosystembasert forvaltning. Det fremgår av tiltaksplanen at noen av de hovedøkosystemer der fremmede arter er vanligst, ligger i kystområder samt rundt elver og innsjøer.

Tiltaksplanen peker på behovet for at utarbeide prioriteringer for tiltak mot fremmede skadelige organismer for hver av vannregionene.

Det er bra at vannforvaltningsplanene kobler seg til regionale handlingsplaner mot fremmede arter.

Noen av disse handlingsplanene består imidlertid i hovedsak av informasjonstiltak, og for å oppnå god økologisk tilstand i kystområdene og langs elver og innsjøer, vil det mange steder være nødvendig å få på plass konkrete tiltak for å hindre spredning, desimere bestanden osv.

Klassifiseringsveilederen for vannforskriften gjør klart at det i tilstandsklassifiseringen er den introduserte artens virkning på de øvrige artene som har betydning for klassifiseringen. Dersom en introdusert art har så store økologiske konsekvenser at minst ett av de biologiske kvalitetselementene får dårligere enn «god tilstand», skal vannforekomsten ha dårligere enn god tilstand. Nærvær av en introdusert art skal registreres som en påvirkning i Vann-Nett ved karakteriseringen.

Manglende anerkjennelse av hele bredden av høyrisiko-fremmede arter i vannforvaltningsplanene vil undergrave andre tiltak for å bedre miljøtilstanden. Det er 25 introduserte arter som ligger inne som «egen parameter» i Vann-Nett, men det er også mulig å registrere «introduserte arter som ikke ligger inne som egen parameter». Vi mener at dette må gjøres i større grad, eksempelvis for mink, som er en høyrisiko fremmed art med stor negativ innvirkning i både ferskvann og kystvann. Mink nevnes ikke en gang i noen av planene til tross for dens potensielt enorme innvirkning på kvalitetselementene som fisk og kreps, og til tross for at det finnes en

handlingsplan for å bekjempe den. Det er bra at vannforvaltningsplanene henviser til enkelte relevante eksisterende og kommende handlingsplaner mot fremmede arter (som pukkellaks), men regionene må integrere de eksisterende handlingsplanene eksplisitt inn sine vannforvaltningsplaner, med tiltak.

7. Vassdragsrestaurering

8. Restaurering av strandsonen og kystnære økosystemer

Sabima m.fl.

1. Lakselus og rømminger (side 6)

Det er et viktig skritt i riktig retning at lakselus og rømt oppdrettslaks nå er med i Vann-Nett. Det er bra at det er Fiskeridirektoratet som har lagt inn og er ansvarlig for kvalitetssikringen av disse dataene. Planene inneholder også gode momenter og tiltak som er foreslått på tema rømt laks og lakselus. Vi mener at rømmingstallene i Fiskeridirektoratets offentlige statistikk også må omfatte «uoppklarte rømminger». Det er helt ulogisk at rømt fisk skal holdes utenfor statistikken bare fordi man ikke har klart å spore hvor den har rømt fra. Vi lar ikke være å redegjøre for oppmålte forurensingsdata selv om vi ikke vet hvem som er ansvarlig for utslippet. Genetisk forurensing fra rømt laks er en av de største truslene mot villaksbestandene, og informasjon om rømt laks er derfor av direkte betydning for å vurdere påvirkningsgraden fra rømt oppdrettsfisk i vannforvaltningen.

De negative effektene fra lakselus og genetisk innkryssing er godt dokumentert. Teknologi som kan produsere oppdrettslaks helt uten lakselus, som er betydelig mer rømmingssikker enn dagens åpne merder, og med muligheter for å gjenvinne energi og knapphetsressurser som f.eks. fosfor, er tilgjengelig. Norsk oppdrettsindustri har alle muligheter til å ta i bruk ny og mer miljøvennlig teknologi, og samtidig beholde konkurransefortrinnet med rent vann med gunstig temperatur i norske fjorder. Vi er klar over at det gjenstår en del utvikling før teknologien kan tas i bruk i stor skala, men med strengere krav vil denne utviklingen ta fart. Det er derfor rimelig at myndighetene stiller krav til industrien om en bærekraftig produksjon av oppdrettsfisk innen f.eks. en 10-årsperiode, slik at målene i vannforskriften oppfylles.

Oppdrettsnæringen har fått et påvirkningsrom gjennom trafikklyssystemet som innebærer at de alene kan ta påføre 30 % dødelighet på vill laksesmolt. Det mener vi er uakseptabelt, og vi mener at det kreves bedre samordning med

Svar fra Fiskeridirektoratet

1. –Rømmingsstatistikken viser virksomhetenes rapportering av rømmingshendelser til Fiskeridirektoratet. Dataene og usikkerhet er nærmere beskrevet på vår nettside, <https://www.fiskeridir.no/akvakultur/Tall-og-analyse/Rømmingsstatistikk/om-dataene-rommingsstatistikk>.

– Akvakulturloven inneholder den rettslige standarden "miljømessig forsvarlig", hvor innholdet endrer seg i takt med faglig utvikling og kunnskap. Akvakultur skal etableres, drives og avvikles på en miljømessig forsvarlig måte. Akvakulturloven er teknologinøytral.

<p>kvalitetsnorm for villaks slik at det faktisk er mulig å oppnå minst god kvalitet etter normen.</p>	
<p><i>2. Utslipp av kjemikalier og næringssalter og organisk belastning på fjordøkosystemet</i></p> <p>Det er bra at belastning fra næringssalter og organisk belastning nå skal inngå i vurderingene av miljøtilstand. Vi mener dog at innsamlingen av data må ses over, da intensiteten i næringssalter og kjemikalier som slippes ut. Det er eksempelvis problematisk at vannprøvene for støtteparameter for næringssalter tas ved overflaten, der påvirkningen er minst. I eksempelvis Nordland VR påpekes det at også utslipp av legemidler krever en vurdering av risiko for negative miljøeffekter og risikoreduserende tiltak, siden resultater fra nyere forskning har vist at flere av de vanlig brukte legemidlene mot lakselus kan ha en effekt på andre arter enn lakselus.</p> <p>Statsforvalteren i Hordaland har, gjennom kartlegging, funnet at også lave kobberutslipp over tid gir forhøyede kobberkonsentrasjoner også midtfjords. Ikke-nedbrytbare stoffer blir ikke borte, så det er ikke rart at de store utslippene av kobber langs kysten, med oppdrettsnæringen som den største kilden, slår ut på sedimentmålinger.³ I noen av de mest oppdrettsintensive områdene i Vestland VR var kobberkonsentrasjonene i sedimentene så høye at Statsforvalteren allerede i 2018 varslet oppdretterne om forbud mot å bruke kobberimpregnerte nøter. Allikevel står det «Liten grad» av påvirkning fra diffus forurensing, Diffus avrenning og utslipp fra fiskeoppdrett i Vann-Nett.</p> <p>I tabellene som viser «Påvirkning per sektor» må en ha klart for seg at antall vannforekomster kan gi et skjevt bilde da kystvannsforekomster er delt inn på en annen måte enn elvevannsforekomster.</p>	<p>2. - Dette inngikk også i vannforvaltningsplanene 2016-2022. Vedr. påvirkning «diffus utslipp og avrenning fra fiskeoppdrett» i kystvann viser vi til våre bidrag og innspill.</p>
<p>3. Side 7</p> <p>Det er viktig at sjøørret kommer inn som kvalitetselement i fjordene, enten det løses gjennom å innføre brakkvann som kategori eller at fisk tas inn som kvalitetselement i kystvann.</p>	<p>3. – Vi viser til at fisk i saltvann ikke er et kvalitetselement i vannforskriften.</p>
<p><i>4. Kvalitetsnorm og vannforskrift</i></p> <p>Det er problematisk at vannforskriften ikke ser til høstbart overskudd selv i naturlige vassdrag. Det mest problematiske med tanke på laksefisk er dog trafikklyssystemet og mekanismene som skal regulere nivåene av lakselus, og som lar oppdrettsnæringen ha en påvirkning som medfører at inntil 30%</p>	<p>4. – Vi viser til kommentar til innspill 2 fra Sjømat Norge, og tidligere bidrag og innspill fra Fiskeridirektoratet.</p>

dødelighet på utvandrende smolt. Dette til og med i bestander som ofte allerede sliter veldig. Vi mener at fremstillingen i Vann-Nett i større grad må gjenspeile den ofte dramatisk dårlige tilstanden til mange villaksbestander, og annen laksefisk.

Det er også problematisk at datasettet som åa brukes, etter å ha blitt kjørt gjennom omregningsnøkkelen, hentes fra lakseklassifiseringen fra 2010-2014. Snart kommer klassifiseringen fra 2015-2019, men når den kommer vil tallene altså allerede være noen år gamle. Dette er ikke optimalt og det må undersøkes om det er mulig å få til en ordning med årlige oppdateringer, eller hvert fall annethvert år.

Norske lakseelver

Et høstbart overskudd er et viktig element i vurderingene etter normen, og for å nå målet om «god kvalitet» for bestanden skal den ha et høstingspotensial på 80 % eller mer. Dette betyr at samlet negativ påvirkning av alle faktorer en laksebestand blir utsatt for, ikke skal gi mer enn 20 % reduksjon av det høstbare overskuddet for å oppfylle normen. Her er det en direkte konflikt med trafikklyssystemet som i sin tur aksepterer inntil 30% dødelighet på utvandrende laksesmolt på grunn av lakselus innenfor et produksjonsområde (PO) (se figur 3 under), uten at det stilles krav om smittereduserende tiltak (reduert biomasse) fra oppdretterne. Kravet om 6% redusert biomasse (MTB) over en toårsperiode i POer som har luseindusert dødelighet > 30% er heller ikke tilstrekkelig for at villaksbestandene i området skal nå kravet om minimum god tilstand ihht. Kvalitetsnormen.

1. Forskrift om lakselusbekjempelse § 8 setter en grense for 0,2 voksen hunn lus i gjennomsnitt pr fisk i akvakulturanleggene i en seks-ukersperiode som skal sammenfalle med utvandringen av vill laksesmolt i sjøen. Resten av året er grenseverdien 0,5 voksne hunn lus pr fisk i gjennomsnitt. Disse grenseverdiene, i kombinasjon med det store antallet oppdrettslaks i åpne merder i fjordene, fører til svært høy produksjon av smittsomme lakseluslarver med påfølgende smitte og dødelighet for vill laksesmolt og sjøørret. For å belyse det økende smittepresset kan det nevnes at antallet oppdrettslaks har økt med ca. 1,5 ganger siden lusegrensen på 0,5 ble satt i forskrift den 9. juli 2008. Det samme antallet voksne hunn lus pr fisk som var tillatt på ca 330 millioner oppdrettslaks i 2008, er i dag tillatt på nesten 500 millioner oppdrettslaks. Dagens smittepress mot vill laksefisk er derfor

1. Dette innspillet gjelder grunnleggende forhold på overordnet nivå. Og skal behandles av sentrale myndigheter

svært forhøyet sammenlignet med i 2008. Effekten på villfisken som dokumenteres av en ekspertgruppe for vurdering av lakselusindusert villfiskdødelighet, viser at for eksempel produksjonsområdene som ligger i Vestland fylke hadde høy (PO3) og moderat (PO4) lakselusindusert villfiskdødelighet i 2020. I Mattilsynets høring av luseforskriften våren 2020 ble det advart mot en situasjon med:

«Flere fisk betyr mer lakselus i sjøen dersom grenses ikke endres. Jo lenger man venter med å sette inn tiltak, jo vanskeligere vil det bli å overholde grensene. Man kan miste kontroll over nivået med lakselus på kort tid.»

Forholdene som høringsbrevet advarer mot, er allerede dagens situasjon! Norske Lakseelver mener at tiden er overmoden for å sette ned dagens lusegrenser til et nivå som er tilpasset antall oppdrettslaks i åpne merder. Samtidig må perioden med lavere lusegrense utvides for å gi bedre beskyttelse til laksesmolt og sjøørret. Inkludering av lakselus som påvirkningsfaktor i vannforvaltningsplanen er en god anledning til å gjennomføre de nevnte endringen som virkemidler for å nå kravet om god miljøtilstand i kystvannet.

2. Beregning av lakselusindusert dødelighet på vill laksesmolt for perioden 2018-2019 ligger til grunn for fargeleggingen av produksjonsområdene. Kartet til venstre i figur 4 illustrerer forskernes vurdering, og viser at lakselus fra oppdrett forårsaket mellom 10-30% dødelighet på vill laksesmolt i PO2, 7 og 10. I PO3, 4 og 5 vurderte forskeren at lus dreper mer enn >30% vill laksesmolt. Fiskeri- og sjømatministeren lot samfunnsøkonomiske hensyn komme foran biologi, og besluttet at bare to PO'er måtte fryse produksjonen (PO3 og PO10), mens PO4 og PO5 måtte ta ned produksjonen med 6 % (kartet til høyre i figur 4). Forskerne har altså dokumentert at hele seks områder hadde en høyere påvirkning på vill laksesmolt i 2018 og 2019 enn det som er akseptabelt innenfor Trafikklyssystemets liberale (se over) dødelighetsgrenser: Hvis 30 % av vill laksesmolt dør pga. lus fra oppdrettsindustri, så skal det godt gjøres å nå et høstbart overskudd i den enkelte elv på mer enn 80 %. I flere vassdrag er lus alene årsaken til at gytebestandsmålet ikke nås (VRL rapport nr. 15). Dermed oppnås ikke god status i tråd med kvalitetsnormen og det blir ikke mulig å oppfylle kravet om god miljøtilstand iht. Vannforskriften.

2. – Se kommentar til Miljødirektoratets innspill

<p>3. <i>Utsatt måloppnåelse for bestander med påvirket genetikk</i> VRL skriver i sammendraget av sin rapport nr. 15 (s. 10):</p> <p>Dokumentasjonen på at innblanding av rømt oppdrettslaks medfører negative økologiske og genetiske effekter på norsk villaks er ytterligere forsterket. Selv om andelen rømt oppdrettslaks i prøver fra gytebestandene har gått ned de senere årene, så er andelen likevel så høy i mange vassdrag at det er nødvendig å forsterke tiltakene for å redusere rømminger og gyting av rømt oppdrettslaks i lakseelvene.</p> <p>Mange laksebestander er allerede genetisk påvirket av innkryssing av rømt oppdrettslaks, samtidig som de vedvarende tilføres ny rømt oppdrettslaks. Dette medfører at sjansen for å kunne gjenvinne den genetiske sammensetningen i de ville bestandene reduseres. Målene om å bevare bestandenes genetiske integritet og genetiske variasjon kan ikke nås med de nivåene av rømt oppdrettslaks som overvåkingen antyder for mange vassdrag de senere årene [vår utheving].</p>	<p>3. – Se kommentar til Miljødirektoratets innspill</p>
<p>4. Flere vannforekomster foreslås til å ha utsatt frist til å nå miljømålet fordi laksebestandens genetikk er forurensset etter innkryssing av oppdrettslaks gener. «Utvasking» av oppdrettslaksens genetikk vil ta tid, så en utsatt frist er rimelig. Paradokset er at dette målet stadig vekk må skyves inn i framtiden, fordi det årlig rømmer oppdrettslaks fra akvakulturlokalitetene. Skal vi noensinne nå målet om «ingen genetisk påvirkning fra oppdrettslaks» i villaksbestandene må nye og <i>betydelig strengere tiltak</i> settes inn ovenfor akvakulturnæringen slik at rømming opphører. Kanskje må rømming inn som en indikator i trafikklyssystemet som en vekstregulerende faktor på anleggsnivå?</p>	
<p>5. <i>Sjørret som indikator</i></p> <p>I 2019 kom VRL med rapporten «Klassifisering av tilstanden til 430 norske sjørretbestander» (lenke til rapporten her) og den viser at bare 20 % av bestandene er i svært god eller god tilstand (se figur 5)¹. Påvirkningen av lakselus utgjør den klart største negative effekten på sjørretbestandene (se figur 6). I motsetning til villaksen som har lange vandringer i Atlanterhavet, særlig i områder nær Færøyene og ved Vest- Grønland, oppholder en stor andel av sjørretbestandene seg i kystnære strøk i store deler av året. Dermed bli de eksponert for lakselusmitte over en mye lengre periode enn villaksen. Ekspertgruppen for vurdering av</p>	

<p>lakseluspåvirkning på anadrom laksefisk har oppsummert kunnskapen om hvilke konsekvenser lakselus produsert i oppdrettsanlegg har for sjøørretbestandene (lenke til rapporten her). Dette er begynnelsen på et arbeid for å utvikle en miljøindikator for sjøørret som kan brukes inn mot trafikklyssystemet. Det er derfor grunn til å forvente at lakseluspåvirkning på sjøørret på kort sikt kan tas inn som indikator på hvordan det står til med kystvannet vårt.</p>	
<p>6. <i>Ønske om stadig mer kunnskap</i> Forvaltningen etterspør stadig mer kunnskap om påvirkningen akvakultur har på våre ville bestander av laks, sjøørret og sjørøye. Vi må ikke glemme at villaksen er en av artene som det er forsket mest på i Norge. Ønsket om mer kunnskap kan ikke være en unnskyldning for ikke å agere med bakgrunn i den kunnskapen vi allerede har. De negative effektene fra lakselus og genetisk innkryssing er godt dokumentert. Teknologi som kan produsere oppdrettslaks helt uten lakselus, som er betydelig mer rømningssikker enn dagens åpne merder, og med muligheter for å gjenvinne energi og knapphetsressurser som f.eks. fosfor, er tilgjengelig. Norsk oppdrettsindustri har alle muligheter til å ta i bruk ny og mer miljøvennlig teknologi, og samtidig beholde konkurransefortrinnet med rent vann med gunstig temperatur i værbeskyttede norske fjorder. Vi er klar over at utvikling gjenstår før teknologien kan tas i bruk i stor skala, men det også på sin plass å understreke at utviklingen må gå raskt. Det er derfor rimelig at myndighetene stiller krav til industrien om en bærekraftig produksjon av oppdrettsfisk innen f.eks. en 10-årsperiode, slik at målene i vannforskriften oppfylles.</p>	<p>6. – Akvakulturloven inneholder den rettslige standarden "miljømessig forsvarlig", hvor innholdet endrer seg i takt med faglig utvikling og kunnskap. Akvakultur skal etableres, drives og avvikles på en miljømessig forsvarlig måte. Akvakulturloven er teknologinøytral.</p>
<p><i>Vannkraft</i> 1. Standard naturforvaltningsvilkår i alle vannkraftkonsesjoner Alle konsesjoner for vannkraft må få standard naturforvaltningsvilkår. Dette må innføres uavhengig av en revisjonsprosess. Også konsesjonsløse vannkraftverk må falle inn under denne ordningen. Dette vil både kunne øke kunnskapen om reguleringseffekter i vannforekomster, men også gi miljøforvaltningen <i>nødvendige</i> verktøy til raskt å kunne heve miljøtilstanden i mange regulerte vassdrag. Ny kunnskap, med for eksempel miljødesignmetodikken, gjør at slike tiltak nødvendigvis ikke vil påvirke kraftproduksjonen mye, men miljøgevinstene kan bli store. Slike tiltak vil være en direkte oppfølging av FNs tiår for naturrestaurering, for eksempel ved å legge til rette for naturlig</p>	<p>Svar fra vannregionmyndigheten</p> <p>1. og 2. Dette innspillet gjelder grunnleggende forhold på overordnet nivå. Og skal behandles av sentrale myndigheter.</p>

reproduksjon av fisk, framfor fiskeutsettinger. Vi vet det har vært jobbet lenge med en forskrift med en slik innføring som mål – dette arbeidet må nå ferdigstilles.

2. Mulighet til omgjøring og konsesjonsbehandling kan ikke skrenkes inn

De nasjonale føringene som ligger til grunn for vannforvaltningsplanene åpner opp for at innkalling til konsesjonsbehandling etter vannressursloven § 66 eller omgjøring etter vannressursloven § 28 skal brukes med forsiktighet og etter prioriteringer i vannforvaltningsplanene. Det er fint at de skal prioriteres, men Norske Lakseelver mener at muligheten til å bruke disse hjemlene til å innføre konsesjonsvilkår mv. ikke kan snevre inn virkemiddelene for mye. Skulle ny kunnskap tilsi at et gammelt kraftverk må kalles inn til konsesjonsbehandling, eller konsesjonen omgjøres, kan ikke en slik innsnevring hindre at dette skjer og man får vilkår til å avbøte skade på naturmangfoldet; det mener vi vil være i motstrid mot hva departementene hevdet ovenfor ESA i klagesaken hvor Norges oppfølging av vannkraft og vanddirektivet ble behandlet.

Forsvarsbygg

1. Forvaltningsplanen

I forvaltningsplanen blir det nevnt at det kan være hensiktsmessig med samordning av pågående overvåking i felles programmer der flere aktører deltar. I den grad pågående vannovervåking i regi av andre aktører passer inn, bør denne innlemmes i regionalt overvåkingsprogram. Det blir påpekt at dette kan være overvåking i regi av industribedrifter, Avinor og Forsvarsbygg. Forsvarsbygg stiller seg positiv til å inngå samarbeid om vannovervåking der forsvarsaktiviteter kan være en påvirkning.

Det skrives videre i forvaltningsplanen at datagrunnlaget for kjemisk tilstand er svært mangelfullt i vannregionen. Forsvarsbygg har overvåkingsdata fra skyte- og øvingsfelt og flyplass i vannregionen som på sikt vil legges inn i Vannmiljø.

Svar fra Statsforvalteren

1. Tas til orientering, og håndteres i praksis i videre dialog mellom Statsforvalteren og Forsvarsbygg.

Nye veier

Vi ønsker å gjøre oppmerksom på at prosjektet E6 Kvæangsfjellet har gjennomført en omfattende basiskartlegging for å etablere både en kjemisk og økologisk tilstand i en rekke vassdrag/bekker på strekningen mellom Oksfjordhamn og Sørstraumen. Disse dataene er lagt inn i Vannmiljø, og gir en kompletterende kartlegging til den som er gjennomført i regi av myndighetene,

Svar fra vannregionmyndigheten

Tatt til orientering. Det må være god dialog med Statsforvalteren slik at relevant kunnskapsgrunnlag legges inn i databasen Vann-Nett.

<p>jf. tabell 4-8 i vedlegg 4. Videre vil det bli gjennomført en kartlegging av sjørøye i Oksfjordvatnet som grunnlag for valg av utslippspunkt i Oksfjordvatnet.</p> <p>I anleggsfasen vil det bli gjennomført fortløpende kartlegging av vannkjemi og vannøkologi for å dokumentere evt. påvirkninger både på kort og lang sikt. I dette materialet vil det være gode data til framtidig forskning og forvaltning som ikke er omtalt i planmaterialet, men det forutsettes at de statlige databasene kan ta mot store mengder data fra våre loggere for å få optimal uttelling.</p> <p>Private drikkevannskilder er kartlagt og risikovurdert mhp. om de vil bli påvirket av vegutbygginga i anleggs- og/eller driftsfasen. Der det er høy risiko for påvirkning av drikkevannskilder vil det bli etablert nye vannuttak for berørte husstander.</p>	
<p><u>Kåfjord kommune</u></p> <p>1. <i>Generell kommentar til plandokumentene som er på høring</i></p> <p>Målformuleringene både i regional vannforvaltningsplan og handlingsprogrammet er gode. Men her er det en stor hemsko, for Kåfjord kommunes del er ikke det grunnlaget som vi skal bygge våre tiltak på til stede. Kunnskapsgrunnlaget er langt fra godt nok, dette medfører igjen at tiltakene for en god forvaltning ikke vil fungere optimalt. Kåfjord kommune har store utfordringer med å få tilgang til grunndata og tidligere undersøkelser som er gjort i området. Skal vi kunne bruke dette, må innsamlet data være strukturert og analysert, og i det minste må de være samlet i en kunnskapsdatabase som vi kan få tak i. For å eksemplifisere dette så har det siden 1989 vært innsamlet havmiljødata for indre, midtre og ytre deler av Kåfjorden (Rahman Mankettikara, UIT), men hvor finnes disse dataene?</p>	<p>1. Økt fokus på kunnskapsgrunnlaget og databasen vann-nett er et prioritert fokusområde i planperiode 2022-2027. Innspill som angår kunnskapsgrunnlaget, må følges opp videre i samarbeid med Statsforvalteren.</p>
<p>2. Et annet moment er at skal kommunene klare å oppnå de gode målene som beskrevet i plandokumentene, så må kommunene tilføres ressurser både i form av økonomi og kompetanse.</p>	<p>2. Vannregionmyndigheten har forståelse for at kommunene sliter med ressurser for å delta aktivt i vannforvaltningsarbeidet. Vannregionmyndigheten har startet en prosess for å etablere mer langsiktige stillinger som lokale vannområdekoordinatorer slik at dette kan styrkes. Vannregionmyndigheten har også varslet om at kommunen har behov for økte økonomiske virkemidler.</p>
<p><i>Kommentar til tiltaksprogrammet Kåfjord kommune</i></p> <p>Kåfjord kommune har ingen ytterligere kommentarer til det grunnlaget som er sagt i høringsdokumentet.</p>	<p>3. Tatt til orientering.</p>

<p>Kåfjord kommune vil videreføre tiltakene fra forrige planperiode som ikke er gjennomført, da det er vanskelig å si noe om miljøtilstanden og påvirkningene er rett omtalt når innhenting av ny og oppdatert kunnskap ikke er utført. For å vite hvordan miljøtilstanden er, samt hvilke påvirkninger som vannet utsettes for er det behov for en grundigere kartlegging og utredning, hvor også tradisjonell kunnskap tillegges vekt.</p>	
<p>For ordensskyld vil vi påpeke at når det gjelder revisjonsprosessen i forhold til Guolasutbygginga og Kåfjordelva som en del av denne, så er saken nå hos NVE som er i ferd med å utarbeide en innstilling til OED. Etter at innstillinga til vedtak er oversendt OED, vil OED ha en "mindre" høringsrunde. Derfor legger ikke Kåfjord kommune fram forslag til tiltak i elva, men vi forbeholder oss retten til å komme med innspill senere i revisjonsprosessen. I tillegg til det fokusområdet som er satt av fylkeskommunen, har kommunen følgende vannforekomster som settes på listen til Ønsket tilbakeføring til naturlig høstbar bestand av både anadrome fisk og fjellrøye. Kommunen har også fokus på at vannforekomstene er viktig for bolyst, som sosiale møteplasser og mulighet til friluftsliv, spesielt da lavterskeltilbud. Følgende opplisting er ikke i prioritert rekkefølge.</p>	<p>4. Tatt til orientering.</p>
<p><i>Manndalselva</i></p> <p>Foreslåtte tiltak fra forrige planperiode er ikke fullført, som utbedring av tidligere elveforbygging foretatt av NVE. Dette innebærer restaurering, biotoptiltak og kunnskapsinnhenting. Etter befarig 27.05.21, med Manndalen jeger og fisk, Kåfjord kommune, vannkoordinator, FNF Troms, Naturvernforbundet Troms og NJFF Troms, ønskes i tillegg en kunnskapsinnhenting for påvirkning i Øvre Manndaleselva bekkefelt lagt inn i tiltaksprogrammet. Vannforekomsten har her miljømål som oppnådd god økologisk tilstand, men dette er basert på lavt kunnskaps/presisjonsnivå. Nedre deler av flere av bekkeløpene går gjennom områder med dyrket mark, til dels uten kantvegetasjon. Undersøkelser er nødvendig for å fastsette tilstand og påvirkningsgrad.</p>	<p>5. Tatt til orientering.</p>
<p><i>1. Kåfjorden</i></p> <p>Kåfjorden en terskelfjord som ligger innenfor et lite begrenset område. Fjorden er påvirket av faktorer som alle påvirker vannkvaliteten, kraftutbygging, oppdrett og kloakk.</p>	<p>Svar fra Statsforvalteren (1.-3.)</p> <p>1. Konesjonsvilkårene for Guolasjohka gir ikke Statsforvalteren anledning til å pålegge regulant å gjennomføre undersøkelser i sjø. Eventuelt bidrag fra regulant må derfor skje gjennom frivillig avtale. Overvåking av</p>

<p>Kraftutbygging har medført islegging av fjorden, samt varierende utslipp av ferskvann. Her må fjorden undersøkes i forhold til hvilken påvirkning regulering og varierende utslipp av ferskvann har på vanntemperatur, hvordan vandringsmønster og gyteadferd kan påvirkes når de fysiske forholdene i sjøen endres.</p> <p>Når det gjelder oppdrett må det innhentes ny, oppdatert kunnskap fra kompetent og uavhengig instans på miljøpåvirkning i fjorden fra oppdrettsanlegg.</p> <p>Tiltak her er å iverksette et helhetlig prøveprosjekt hvor alle faktorene, terskelfjord, kraftutbygging, oppdrett og kloakk virker inn på vannkvaliteten og livet i fjorden. Prosjektet må utføres over tid, gjennom hele året for å få gode nok grunndata.</p> <p>Mandalselva Foreslåtte tiltak fra forrige planperiode er ikke fullført, som utbedring av tidligere elveforbygging foretatt av NVE. Dette innebærer restaurering, biotopiltak og kunnskapsinnhenting. Etter befaring 27.05.21, med Mandalen jeger og fisk, Kåfjord kommune, vannkoordinator, FNF Troms, Naturvernforbundet Troms og NJFF Troms, ønskes i tillegg en kunnskapsinnhenting for påvirkning i Øvre Mandaleselva bekkefelt lagt inn i tiltaksprogrammet. Vannforekomsten har her miljømål som oppnådd god økologisk tilstand, men dette er basert på lavt kunnskaps/presisjonsnivå. Nedre deler av flere av bekkeløpene går gjennom områder med dyrket mark, til dels uten kantvegetasjon.</p> <p>Undersøkelser er nødvendig for å fastsette tilstand og påvirkningsgrad.</p>	<p>miljøpåvirkning fra matfiskanlegg i sjø foregår ved B- og C-undersøkelser. Data fra C-undersøkelsen benyttes ved tilstandsklassifiseringen. For eventuell utvidet overvåking må det gis et særskilt pålegg fra Statsforvalteren om dette, eller oppdretter kan delta i fellesprosjekt ved frivillig avtale. Når det gjelder påvirkning fra spredt avløp og kommunale avløpsanlegg er alle anlegg i Kåfjorden av størrelse som faller inn under kommunalt myndig-hetsområde. Dette betyr at det er Kåfjord kommune som selv er ansvarlig for å overvåke, og dokumentere effekter av kommunalt avløpsvann, og å sikre at disse ikke kommer til hinder for oppnåelse av miljømål. Dersom Kåfjord kommune ønsker å sette i gang et samordnet overvåkings-program for fjorden, kan det være formålstjenlig at kommunen tar initiativ til et avklarende møte med berørte sektorer.</p>
<p>2. Olderdalsvannet</p> <p>Tilbakeføring til naturlig vannforekomst med høstbar bestand av røye.</p>	<p>2. Olderdalsvannet er naturlig vannforekomst, og karakterisert som del av vannforekomsten Olderdalselva. Eventuelle kultiveringstiltak kan finansieres lokalt, eller ved søknad til Troms og Finnmark fylkeskommune. Behov for tillatelser må avklares før eventuell oppstart.</p>
<p>3. <i>Bievalajávri</i></p> <p>Bievlajávri er et fjellvann beliggende 682 moh. øverst i Skardalsvassdraget. Vannet er ganske stort, ca. 2 km langt, og ca. 500 m bredt, og har områder som er ganske dype. Det har inntil 80-årene da det har blitt stadig med små fisk i vannet. For ca. 10 år siden ble det observert store mengder død fisk i vannet, og en så et belegg langs kanten av</p>	<p>3. Lokale lag og foreninger, Kåfjord kommune eller vannområdeutvalget kan søke om tilskudd over den nasjonale tilskuddsordningen vannmiljøtiltak for å dokumentere tilstand, og utrede behov for eventuelle andre tiltak. Søknadsfrist er 15. januar hvert år.</p>

<p>vannet, vannet var misfarget når vind og bølger virvlet opp "bunns slamp". Foreslår følgende tiltak;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kartlegge vannkvaliteten i vannet, tilløpsbekker og vassdraget for øvrig • Vurdere mulighet for reetablering av fiskebestand i vannet • Overvåke vannkvaliteten i vannet over et visst antall år 	
<p>1. Kåfjorden</p> <p>Når det gjelder oppdrett må det innhentes ny, oppdatert kunnskap fra kompetent og uavhengig instans på miljøpåvirkning i fjorden fra oppdrettsanlegg.</p>	<p>Svar fra Fiskeridirektoratet</p> <p>1. –C-undersøkelsen skal utføres av et organ som er akkreditert for å utføre oppgaven, jf akvakulturdriftsforskriften og NS 9410:2016. For B-undersøkelsen er det krav til kompetent organ som skal dokumentere relevant faglig kompetanse for oppdragsgiver og være uavhengig oppdragsgiver, jf akvakulturdriftsforskriften og NS 9410:2016. I Fiskeridirektoratets kartløsning er gjennomførte miljøundersøkelser tilgjengelig under <u>temalaget «Miljøtilstand»</u>. Det er ikke akvakultur i vf. Kåfjorden- indre. I vf. Kåfjorden – ytre er det et matfiskanlegg i sjø og et settefiskanlegg på land.</p>
<p>Alta kommune</p> <p>Vannforekomst 212-63-R: Avløpsledning etablert til Skillemo. Resterende tiltak framgår av tiltaksplan</p> <p>Vannforekomst 0420030501-1-C:</p> <p>Vannforekomst 0420030401-2-C: Ingen nye tiltak</p> <p>Se også vedlagt tidsplan og investeringer</p>	<p>Svar fra vannregionmyndigheten</p> <p>Tas til orientering.</p>
<p>Bardu kommune</p> <p>Bardu kommune har vært i tett dialog med vannområdekoordinator for Sør- og Midt-Troms om høringsinnspill til planutkastet. Bardu kommune slutter seg fullt ut til høringsinnspillet som er gitt fra vannområdekoordinatorene i Troms (vedlagt).</p>	<p>Svar fra vannregionmyndigheten</p> <p>Tas til orientering. Se for øvrig svar på høringsinnspill fra vannområdekoordinatorene i Troms.</p>
<p>VOK Sør/Midt-Troms og Nord-Troms</p> <p>1. Vi har fått tilbakemelding om at høringsdokumentene i regional vannforvaltningsplan er alt for lang (antall sider), for vanskelig å orientere seg i, til tider gjentakende og inneholder enkelte feil eller selvmotsigelser. Vi som vannområdekoordinatorer har lest dokumentene (noen deler er lest mange</p>	<p>Svar fra vannregionmyndigheten</p> <p>1. Dokumentene er basert på gitte mal fra Miljødirektoratet. Innspill om utforming av malene er videresendt til Miljødirektoratet. Det er tilføyet en oversikt med begrepsforklaringer og deler av teksten er blitt omformulert.</p>

ganger), men sliter med å videreformidle essensen i dokumentene på forespørsel. Leserne opplever å møte en «vegg» i form av flere store dokumenter med kronglete formuleringer og en rekke begrep som ikke er forklart i dokumentene, og gir rett og slett opp. Dette er godt oppsummert i følgende henvendelse fra en av kommunene i våre vannområder:

2. Vi har stor forståelse for at vannregionmyndighetene og forfatterne av regional vannforvaltningsplan må forholde seg til en mal som er felles for alle vannregioner i Norge. Vi mener likevel at denne malen gir et visst handlingsrom med tanke på utforming, språk og formuleringer, innhold og lengde. Uten sammenligning for øvrig, er høringsutkastet til regional vannforvaltningsplan for Trøndelag vannregion på 40 sider, vedleggsdokumentet (her er alle vedlegg samlet i kun ett, oversiktlig og lett søkbart, dokument) er på 76 sider og regionalt tiltaksprogram er på 85 sider.

3. Forvirringer rundt begreper i vannforvaltningen

Frivilligheten og kommunalt ansatte har gitt tilbakemeldinger om at flere begrep som brukes i regional vannforvaltningsplan, og vannforvaltninger for øvrig, er vanskelig å forstå. For å trekke fram et eksempel er det begrepsforvirring rundt sterkt modifiserte vannforekomster (heretter SMVF); hvorfor mange vannforekomster som åpenbart er sterkt påvirket av menneskelig aktivitet ikke er definert som SMVF og hvorfor deres miljømål ansees som oppnådd samtidig som «vannforekomsten er farget oransje eller rød i kartet på Vann-nett.no» (sitat kommunalt ansatt i Troms). Heller ikke forskjellen på god økologisk tilstand (GØT) og godt økologisk potensiale (GØP) er forklart på et lett tilgjengelig sted i regional vannforvaltningsplan. Vi mener for øvrig «potensial» er et svært uheldig ord å bruke i denne sammenhengen, da dette har blitt tolket som noe som skal gjelde for framtiden, og ikke nåværende status for vannforekomsten. Den vanlige måten å bruke begrepet «potensial» på i dagligspråket, er når vi påpeker framtidige muligheter. Når så begrepet brukes om en «nå-situasjon», blir forvirringen komplett. Vi som vannområdekoordinatorene har brukt mye tid på å forklare begreper i vannforvaltningen ved henvendelser, også i felles møte med Statsforvalteren.

4. Vi har stor forståelse for at vannregionmyndighetene ikke er ansvarlig for hvilke begreper og definisjoner som brukes innen vannforvaltningen. Vi spiller likevel dette inn for vannregionmyndighetene, som en delforklaring på manglende lokalt engasjement i høringsperioden:

2. Det er gjort noen endringer i formuleringene. Ellers forholder seg vannregionmyndigheten til dokumentmalene. Dette gjelder også vedleggene som skal være del av dokumentet. Innspill om utforming av malene er videresendt til Miljødirektoratet.

3. Det oppdaterte dokumentet inneholder en oversikt med begrepsforklaringer.

4. Det oppdaterte dokumentet inneholder en oversikt med begrepsforklaringer.

Vi tror et søkbart, alfabetisk register som forklarer *begreper innenfor vannforvaltningen* hadde vært til stor nytte for leseren av regional vannforvaltningsplan eller i det minste en henvisning til §3 i Vannforskriften. Alternativt er det mulig å sette inn «faktabokser» som framhever nyttig tilleggsinformasjon (forklaring av begrep og utdrag fra lover og forskrifter eller lignende) og som gjør dokumenter mer leselig.

5. Høringsinnspill

I høringsperioden er det ikke godt nok kommunisert til kommuner, privatpersoner og frivilligheten, at et høringsinnspill til regional vannforvaltningsplan ikke trenger å følge føringer lagt i dokumentet «Veiledning til høringsinnspill» eller være direkte knyttet til regional vannforvaltningsplan. Vi som vannområdekoordinatorer innser at vi selv kunne kommunisert dette bedre, men vannregionmyndigheten kunne også gjort større innsats på dette feltet.

6. Lengde på høringsperioden

Flere kommuner har uttrykt at tidsrommet fra regional vannforvaltningsplan kom ute på høring 1. mars til høringsfristen 31. mai er for kort til å rekke behandle en eventuell høringsuttalelse politisk. Små kommuner har kanskje kun ett kommunestyremøte i dette tidsrommet, med allerede et etterslep på saker som skal opp til behandling. En periode på tre måneder er dermed et for kort tidsrom til å lese regional vannforvaltningsplan, evt. delta på høringsmøte, forfatte et høringsinnspill og å rekke å behandle innspillet politisk. Når dette sammenstilles med at dokumentet oppfattes både språklig og innholdsmessig utilgjengelig for målgruppen, blir dette en oppgave som oppleves som uoverkommelig.

7. Mangel på personell og økonomiske ressurser

Kommunalt ansatte har påpekt at det mangler personell (som har sammenheng med den økonomiske situasjonen for kommunen) til å ha et engasjement rundt regional vannforvaltningsplan. Hver kommune har administrative medlemmer i Vannområdeutvalget, men disse har en overflod av andre, også lovpålagte oppgaver, gjerne med etterslep, som også skal utføres i høringsperioden.

8. Feil og mangler i malen til lokale tiltaksprogram

5. Det er klart formulert i høringsbrev og i beskrivelsen av høringen, f.eks. på nettsidene at høringsinnspill ikke trenger til å følge "Veiledninga til høringsinnspill".

6. Høringsfristen er gitt fra sentrale myndigheter og tar hensyn til regional og nasjonal behandling av forvaltningsplanen.

7. Tatt til orientering. Vannforvaltningsplanene påpeker at det er behov for økte virkemidler innenfor flere av de kommunale ansvarsområdene.

Den tilsendte malen for utforming av lokale tiltaksprogram for vannområdene er full av feil og mangler. Sannsynligvis har alle vannområdekoordinatorene i hele landet brukt tid på å formatere og rette de samme feilene (feil i overskrifter og lignende). Mye tid ville vært spart dersom malen som ble sendt ut hadde vært korrekt og klar til å fylles ut direkte.

Igjen påpeker vi at vi er klar over at vannregionmyndighetene i Troms og Finnmark vannregion ikke er ansvarlig for utforming av maler som brukes nasjonalt. Likevel spiller vi inn dette her i håp om at fylkeskommunen tar det videre til rette mottaker.

9. Innspill om rollefordeling og ansvarsområder i vannforvaltningen

Vannforskriftens § 23 fastslår at: Vannregionmyndigheten gir i nødvendig utstrekning rammer og veiledning for organisering og gjennomføring av arbeidet i vannområdet, og legger til rette for at dette skjer på en faglig forsvarlig måte og innenfor fastsatte frister. Vi som vannområdekoordinatore etterlyser slik veiledning og tilrettelegging fra vannregionmyndigheten som framkommer av vannforskriftens § 23. Mer spesifikt ønsker vi oss mer definerte arbeidsoppgaver og kjennskap til hva som er våre spesifikke ansvarsområder. Sistnevnte er spesielt viktig med tanke på at det nå forventes at vannområdekoordinatorstillingen skal delfinansieres av hver enkelt kommune. Hvis vi som vannområdekoordinatore og fylkeskommunen som vannregionmyndighet skal kreve dette av kommunene, må de få vite helt spesifikt hva det er de betaler for; hva som er vannområdekoordinatorene sitt ansvar, hva som er fylkeskommunen sitt ansvar og hva som er kommunens eget ansvar. Og ikke minst få innsikt i hva vi som vannområdekoordinatore kan bistå kommunene med og hvilken ressurs vi kan være for dem. Vi som vannområdekoordinatore skal selvfølgelig gjøre det vi kan for å formidle dette, men vannregionmyndigheten er også ansvarlig her – ikke minst i det å faktisk definere våre ansvarsområder og arbeidsoppgaver.

10. Innspill rundt produksjonsområder etter trafikklyssystemet i norsk oppdrett

Flere av kommunene i Sør – og Midt-Troms grenser til Nordland fylke og produksjonsområde 9 (etter trafikklyssystemet i Norsk oppdrett). Produksjonsområde 10 (Andøya til Senja) fått fargen gul grunnet mengde lakselus, som tilsier at produksjonen av laks og ørret i sjø ikke kan økes. Produksjonsområde 9 (Vestfjorden og Vesterålen) er derimot farget grønn, og økning i produksjon tillates. Lakselus respekterer ikke fylkesgrenser eller grenser for produksjonsområder, og kommunene frykter at en økning i

8. Malene til lokale tiltaksprogrammer er utarbeidet av vannregionmyndigheten. Malene skal være et hjelpemiddel til vannområdekoordinatorene i Troms og Finnmark vannregion og Norsk-finsk vannregion. Det var opp til enhver vannområdekoordinator om å bruke malen. Det er ikke alle vannregionmyndigheter som har utarbeidet slike maler. Vannområdekoordinatorene i Troms og Finnmark, og Norsk-finsk vannregion har fått tilsendt malene på forhånd for å kunne gi tilbakemeldinger og komme med endringsforslag.

9. Ansvarsområdene og arbeidsoppgaver for vannområdekoordinatorene i Troms fremgår av avtalene som er inngått mellom vertskommunene og derværende Troms fylkeskommune. Arbeidsoppgavene og ansvarsfordelingen er klart omtalt i avtaledokumentene.

I juni d.å. har Troms og Finnmark fylkeskommune igangsatt en prosess for å diskutere den videre finansiering og fremtidig mandat (arbeidsoppgaver/ansvarsområder) av vannområdekoordinatorene i Troms og Finnmark vannregion og Norsk-finsk vannregion sammen med kommunene og nåværende vannområdekoordinatorene.

10. Eventuell endringer/tilpassinger av trafikklyssystemet i norsk oppdrett ligger hos myndigheter på nasjonalt nivå. Imidlertid er det ønskelig med et samarbeid mellom de respektive vannområdekoordinatorene og vannområdeutvalgene. Vannregionmyndigheten

<p>produksjon nært fylkesgrensen vil kunne påvirke lakselus-mengden og i produksjonsområde 10. I ytterste konsekvens kan en kommune nært fylkesgrensen bli sittende igjen med de negative konsekvensene av økt produksjon i nabokommunen, men samtidig ingen av de økonomiske fordelene (fordi man selv er i et produksjonsområde som ikke tillater vekst). Kommunene påpeker behov for en mer helhetlig vannforvaltning langs kysten og en felles kystsoneplan også med kystkommunene i Nordland som grenser til Sør- og Midt-Troms.</p>	
<p>Sabima m.fl.</p>	<p>Svar fra vannregionmyndigheten Innspillet er i sin helhet rettet mot sentrale sektormyndigheter og regjeringen. Og er sendt til dem.</p>
<p>Porsanger kommune Ut fra utfordringsbildet og kunnskapsgrunnlaget for vannområde Lakselvvassdraget og Porsangerfjorden, vurderer kommunen tiltaksprogrammet for vannområde Lakselvvassdraget og Porsangerfjorden som godt, målrettet, og å ha klare gevinster. Dette gjelder både foreslåtte tiltak rettet mot vandringshindre og beskyttelse av drikkevann, men ikke minst også tiltak for å styrke kunnskapsgrunnlaget for vannområdet. Som det påpekes i vedlegg 4 til høringsdokument 2, er det et stort behov for videre kartlegging av miljøtilstand i Lakselvvassdraget og Porsangerfjorden vannområde. Det er ikke etablert basisovervåking i kystvann, elv eller innsjø, og kunnskaps-grunnlaget for å vurdere miljøtilstand over tid vurderes derfor å være mangelfullt. Herunder har også kun et fåtall vannforekomster registrert kjemisk tilstand. Dette er også uheldig for den helhetlige overvåkingen av vannregionen jf. vannforskriften § 18. Porsanger kommune vil derfor anmode statsforvalteren, fylkeskommunen og vannområdekoordinator å prioritere kartleggingsarbeid og å se på muligheten for å etablere basisovervåkning i vannområdet for å sikre et mer representativt kunnskapsgrunnlag for lokal og regional forvaltning.</p> <p>Porsangerfjorden har i flere år være studert gjennom en rekke marinbiologiske forskningsprosjekter, og som en del av mulighetsstudiet Porsangerfjorden 2.0 har Havforskningsinstituttet foreslått å etablere marine verneområder i fjorden (Strand 2019; Søvik 2020). Dette er foreslått som et av flere tiltak for å gjenoppbygge tradisjonelle fjordbestander av torsk, hyse, sei, rødspette, kveite</p>	<p>Tas til orientering</p>

<p>og steinbit til tidligere nivåer. Økosystemovervåking som en del av basisovervåking av kystvann i disse områdene vil være gunstig for å følge opp etableringen av verneområdene, slik at miljøtilstand over tid kan dokumenteres. Basisovervåking vil derfor kunne gi faglig merverdi for videre forskning og forvaltning av verdens nordligste skjærgård.</p>	
<p>Kvæningen kommune</p> <p>Kommune har ikke hatt tilgjengelige ressurser til å kunne foreta en grundig behandling av saken. Det er har vært overveldende mengder med dokumenter og informasjon å sette seg i inn før ett høringssvar. Dette havner på toppen av andre forefallende saker.</p> <p>Ett det kommunen kan se er det allerede satt i gang tiltak på flere av punktene nevnt i tiltaksplan. Det er gjort omfattende oppgraderinger av drikkevannsforsyningene, men det vil fortsatt være behov for å gjøre flere tiltak.</p> <p>I tidligere høringssvar har det blitt nevnt økt fokus på kystvannsforekomster uten at vi kan se at det har blitt gjort noe med. I Kvæningen kommune har vi mye havbruk og fiske, og vi mener derfor at overvåkning og miljøforskning i fjordene må få en større prioritet for å kunne forvalte det på best mulig måte. Vi mener at kunnskapsgrunnlaget er for svakt til å kunne sette bestemte og fokuserte tiltak i kommunen. Dette er også påpekt i forvaltningsplan. For å kunne forvalte vannområdene på best mulig måte vil det være nødvendig med flere undersøkelser og miljøforskning i de fleste vannforekomstene i kommunen.</p>	<p>Tas til orientering.</p>
<p><u>Mearrasiida</u></p> <p>1. Porsanger kommune har tre renseanlegg, plassert i Indre Billefjord, Lakselv og Olderfjord.</p> <p>Renseanlegget i Lakselv har mekanisk rensing, mens de to andre har slamavskiller med utslipp i sjø. I tillegg er det et privat anlegg i Stabbursdalen med slamavskiller med infiltrasjonsgrøft til Stabburselva.</p> <p>Mye av avløpsnettet i vannområdet er gammelt, og modent for utskifting. Vannområdet har mye spredt bebyggelse, og dermed også mye spredt, privat avløp utenfor sentrumsområdene. Porsanger kommune jobber også med ny hovedplan for vann og avløp, som vil ta tak i mange av utfordringene og legge grunnlaget for videre tiltak knyttet til avløpsnett og -anlegg.</p>	<p>1. Innspillet ble videresendt til kommunen og lokale vannområdekoordinator for vurdering.</p>

<p>Avløpsnettet er gammelt og modent for utskifting, og avløpsanleggene skulle også helst ha blitt oppgradert. Det er også utfordringer knyttet til spredt avløp. Håndtering av avløpsvann er en kommunal oppgave som krever mye ressurser. Både i form av kunnskap, kompetanse, finansiering og daglig drift. Oppgraderinger i eksisterende avløpsanlegg krever finansiering gjennom gebyrer fra abonnentene til selvkost. Dette er særlig kostbart i kommuner med stor andel spredt bebyggelse. Mangel på ressurser og finansiering trekkes frem som hovedutfordringen i kommunene ved gjennomføring av tiltak.</p>	
<p><i>2. Generell status for drikkevannskvalitet i vannområde/kommunen</i> Drikkevannskvaliteten for Lakselv og Skoganvarre i Porsanger kommune er god, og grunnvannskildene har god kvalitet og gir trygg drikkevannsforsyning. I Billefjord og Olderfjord er drikkevannskvaliteten ikke ideell. Dette skyldes at vannverkene her forsynes av overflatekilder som er sårbare for forurensning. Det er utarbeidet forslag på hensynssoner og restriksjoner for disse i forrige planperiode, men disse burde oppdateres og registreres. Det er mye spredt bebyggelse i vannområdet, med private brønner og vannverk.</p>	<p>2. Innspillet ble videresendt til kommunen og lokale vannområdekoordinator for vurdering.</p>
<p><i>3. Utfordringer</i> Det er behov for å oppgradere vannverkene i Billefjord og Olderfjord for å sikre trygg drikkevannsforsyning, da overflatekildene her er sårbare for forurensning. Ledningsnettet i vannområdet er gammelt og modent for utskiftning. Mangel på ressurser og finansiering trekkes frem som hovedutfordringen i kommunene ved gjennomføring av tiltak. Det er i tillegg foreslått en problemkartlegging i forbindelse med renseanlegget i Lakselv, som har utslipp i Vesterbotn innerst i Porsangerfjorden. Det er også foreslått to problemkartlegginger for å undersøke påvirkningen utslipp av avløp har på Billefjord bekkefelt og Leaibevuotna (Olderfjorden).</p>	<p>3. Innspillet ble videresendt til kommunen og lokale vannområdekoordinator for vurdering. Vannregionmyndigheten støtter innspill om at kommunen er avhengig av mer ressurser og finansiering for å gjennomføre tiltak. Dette er belyst i vannforvaltningsplanen under behov for virkemidler.</p>
<p><i>1. Oppdrett</i> Mearrasiida har i de seinere år, og særlig etter etablering av oppdrettsanlegg i Vedbotn i Porsangerfjorden, mottatt flere henvendelser fra folk som er svært bekymret for hvordan oppdrettsanlegget vil påvirke fisk og andre arter i fjorden, og hvordan etableringen også har konsekvenser for bevaring av sjøsamisk kultur. Anlegget ble lagt midt i et gyttefelt, i en nasjonal laksefjord som Porsangerfjorden er definert som, og</p>	<p>Svar fra Fiskeridirektoratet 1. – Vedr etablering: Søknadsbehandling ved klarering av lokalitet samordnes av fylkeskommunen, som tildelingsmyndighet. Andre sektormyndigheter skal gi uttalelser eller nødvendige tillatelser. Søknaden sendes til kommunen som skal gi uttalelse, og legges i den forbindelse ut til offentlig høring. Ved søknad om tillatelse til akvakultur skal fylkeskommunen vurdere om tiltaket krever konsekvensutredning.</p>

<p>med et etter vårt syn manglende kunnskapsgrunnlag. Sametinget ba om konsekvensutredning, med ble ikke hørt.</p> <p>Det er allment kjent at oppdrettsanlegg medfører store utslipp i fjorder, med konsekvenser for bl.a. bunnforhold og ulike arter. Dette må tas med som en vesentlig forurensningsfaktor når vannforvaltningsplaner utformes for bl.a. sjøsamiske områder.</p>	<p>Iht forskrift om særskilte krav til akvakulturrelatert virksomhet i eller ved nasjonale laksevassdrag og nasjonale laksefjorder er det ikke tillatt å etablere akvakulturanlegg (matfisk og stamfisk) i nasjonale laksefjorder og –vassdrag. Lokalitetene Vedbotn og Jernøya ligger drøyt 40 km utenfor den del av Porsangerfjorden som er nasjonal laksefjord.</p> <p>Vi viser til at påvirkning fra akvakultur (diffus avrenning og utslipp fra fiskeoppdrett) i vannforekomst 0422010400-C Strandbukta er vurdert til liten grad av Fiskeridirektoratet og Statsforvalteren, jf. Vann-Nett og Karakteriseringsveileder.</p>
<p><i>1. Erfaringsbasert kunnskap</i></p> <p>I løpet av de siste tiårene har det skjedd flere endringer i lov- og regelverk som har betydning for bruk og forvaltning av arealer og naturressurser i samiske bosetningsområder. Utviklingen innen både miljø- og urfolksrett har framhevet betydningen av lokale ressursbrukeres kunnskap. Innen miljørett er konvensjonen om biologisk mangfold sentral. I Norge har arbeidet med oppfølging av denne konvensjonen resultert i naturmangfoldloven, som har som formål å ta vare på naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser ved bærekraftig bruk og vern, og slik at den gir grunnlag for virksomhet, kultur, helse og trivsel (§ 1). Samisk kultur nevnes særskilt.</p> <p>Naturmangfoldloven legger opp til kunnskapsbasert forvaltning. Vitenskapelig kunnskap skal legges til grunn for offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet, men i tillegg skal det legges vekt på "... kunnskap som er basert på generasjoners erfaringer gjennom bruk av og samspill med naturen, herunder slik samisk bruk, og som kan bidra til bærekraftig bruk og vern av naturmangfoldet" (§ 8). Kunnskap basert på samisk bruk nevnes eksplisitt. På hvilken måte har man forholdt seg til erfaringsbasert kunnskap i arbeidet med vannforvaltningsplanene?</p>	<p>1. Erfaringsbasert kunnskap er viktig – VRM jobber med å få VOK på plass siden disse er nøkkelen til lokal medvirkning og dermed involvere aktører som kan bidrar med faringsbasert kunnskap. Viktig at VOK følger opp alle lokale aktører. For å i større grad sikre muligheten for lokale innspill er det utarbeidet lokale hovedutfordringer og tiltaksprogrammer for alle vannområdene i Troms og Finnmark vannregion. SF har arbeidet med kunnskapsinnhenting. Hovedutfordringer, planprogram og tiltaksprogram og vannforvaltningsplan har vært på høring. Det var en prosess som åpnet for lokalt og kunnskapsbasert kunnskapsinnhenting.</p>
<p><i>Medvirkning</i></p> <p>Den europeiske landskapskonvensjonen som trådte i 2004, skal fremme vern, forvaltning og planlegging av landskap. Partslandene som har undertegnet konvensjonen, deriblant Norge, er ifølge dens innledning opptatt av" å skape en bærekraftig utvikling basert på en harmonisk balanse mellom sosiale,</p>	<p>Det er arrangert flere medvirkningsmøter enn ett digitalt folkemøte. Se svar i punktet over og kapittel 2.6 i vedlegg 2 i vannforvaltningsplanen om medvirkning og deltakelse.</p>

<p>økonomiske og miljømessige behov". Et viktig mål med landskapskonvensjonen er å styrke enkeltmenneskets og lokalsamfunnets medvirkning i arbeidet med planlegging, vern og forvaltning av landskap. Bestemmelser om medvirkning kommer også til uttrykk i konvensjonen om biologisk mangfold, og i andre miljø- og samerettslige bestemmelser. Vannforvaltningsplanene omhandler områder av stor betydning for sjøsamer og lokalbefolkningen for øvrig i kyst- og fjordområder. Har vannforvaltningsmedarbeiderne oppfylt sin informasjonsplikt med kun ett digitalt folkemøte? Vi vil også påpeke at det var satt en kort høringsfrist for vannforvaltningsdokumentene.</p>	
<p><u>Pasvik kraft</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Miljømål 2. Tiltak 3. Overvåkning 	<p>Svar fra Statsforvalteren</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Regulantens syn tas til orientering 2. Informasjonen tas til orientering 3. Regulantens syn tas til orientering
<p>Luostejok Produksjon AS</p> <p>1. VannforekomstID 224-271-R Luostejohka- Lailafossen: Med henvisning til rapporten «Reguleringsundersøkelser i Luostejohka, Lakselv-Vassdraget 2014-2018» Utarbeidet av Naturtjenester i Nord, i tillegg til at der er en minstevannføring på minimum 0.8 m3/s hele året (Pålagt siden 2008) kan denne vannforekomsten løftes fra MSM (Mindre Strengt Miljømål) til GØP (God Økologisk Potensiale). I vannNett portal står det: «Tiltak for at GØT skulle kunne nå: Minstevannføring», Siden det i dag er minstevannføring på 0.8 m3/s vil denne vannforekomsten ha nådd GØT (God Økologisk Tilstand) og derfor bør det løftes fra MSM til GØT.</p> <p>Luostejok Produksjon AS støtter Energi Norge sin høringsuttalelse og refererer til Troms kraft</p> <p>Produksjons uttalelse som vi for øvrig støtter fullt ut: «Planen er svært ordrik og burde slankes for at budskapet skal komme tydelig frem. Vi vil råde til at generell tekst og voksenopplæring om vanndirektivet flyttes ut til et eget appendiks slik at planen blir mer lettlest og "rett på sak". Vi vet at det har gått og foregår et omfattende konkret arbeid på vannforekomstnivå i vannnett, men ingen av disse grundige analysene kommer</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Etter felles møte mellom vannregionmyndigheten, NVE, Miljødirektoratet og Statsforvalteren er det forslått å endre miljøtilstanden og miljømålet for Luostejohka- Lailafossen til GØP.

til uttrykk i planen. Planen holder seg på et så overordnet nivå at den fremstår som lite anvendt i praksis. Alle henvisninger til vann-nett er kun på aggregert nivå, uten at vi som leser av planen har muligheten til å kontrollere kildene til diagrammene som presenteres, eller for den saks skyld kunne forstå hvilke vannforekomster som omtales i det store og hele. Vi savner at planen er mer konkret på hvilke mål som settes og hvilke tiltak som må iverksettes for å nå målene.

Vi leser høringsbrevet dithen at det er planen som er på høring, ikke vann-nett. Vi savner muligheten til medvirkning på vannforekomstnivå. Aller helst burde dette vært felles arbeidsmøter med forvaltningen hvor vi kan gå igjennom klassifisering av alle våre regulerte vannforekomster samt diskutert hva som kan være realistiske tiltak. KU-analysene oppfattes ikke som anvendte, og de bidrar ikke til å øke presisjonen i planen.

Dette skyldes flere forhold. Alternativutvelgelsen er for ekstrem mot ytterpunktene, vi minner om at alternativutvelgelsen etter KU-forskriften skal være "relevante og realistiske" alternativer. Dette gjør at KUen ikke oppfattes relevant. Utredningene er for overordnede og ender derfor ut med å sparke opp åpne dører.

Kostnadsestimatene på foreslåtte tiltak er ikke pålitelige, og i generelle trekk underestimerte»

Sektormyndigheter

Statsforvalteren

Kunnskapsgrunnlaget

1. Tilstandsklassifisering

Statsforvalteren mener at tilstandsklassifiseringen som ligger til grunn for forvaltningsplanen, så langt det har vært mulig er kvalitetssikret og oppdatert med nyeste data. I et mindre antall vann-forekomster med komplekst datagrunnlag ser vi likevel behov for en grundigere kvalitetssikring av klassifiseringen. Det kommer også til stadig nye overvåkingsdata som ikke umiddelbart blir importert i Vann-Nett. Statsforvalteren vil ha fokus på disse forholdene ved løpende oppdatering av kunnskapsgrunnlaget.

Klassifiseringssystemet fordrer også et relativt omfattende datagrunnlag for å oppnå høy presisjon i kunnskapsgrunnlaget. I mange vannforekomster finnes ingen klassifiseringsdata, og i andre er presisjonen i datagrunnlaget lav.

Svar fra vannregionmyndigheten

1. Tatt til orientering. Fokus på vann-nett og kunnskapsgrunnlaget er prioritert fokusområder for planperiode 2022-2027.

<p>Presisjonen bør være høyest i vannforekomster med påvirkninger som kan bidra til at miljømål ikke blir nådd. For å øke presisjonen i kunnskapsgrunnlaget er det viktig at alle sektorer benytter sin myndighet, og påser at virksomheter som påvirker miljøtilstand i vann bidrar med nødvendige overvåkingsdata.</p> <p>Når det kommer til kjemisk tilstand, er kunnskapsgrunnlaget generelt mangelfullt. Størstedelen av vannforekomstene mangler datagrunnlag for klassifisering av kjemisk tilstand, mens det flere steder kun er målt på et fåtall av de 45 prioriterte miljøgiftene som kan benyttes for tilstandsklassifisering. Hvilke stoffer det er målt på, og hvilket medium prøvene er tatt fra kan derfor være bestemmende for om kjemisk tilstand blir god eller dårlig i Vann-Nett. I innsjøvannforekomster der kjemisk tilstand er klassifisert som dårlig er årsaken som oftest langtransportert forurensning.</p> <p>Ved oppdatering av påvirkninger har sektorene bidratt i ulik grad. Statsforvalteren registrerer at det særlig innenfor kommunalt ansvarsområde har vært utfordringer med å bidra til oppdatering av påvirkninger fra jordbruk og avløp. Vi kommenterer derfor disse påvirkningene noe mer utdypende i fortsettelsen. Også om påvirkning av kongekrabbe gir vi noen utdypende kommentarer.</p>	
<p>2. Påvirkninger av jordbruk</p> <p>Det er registrert påvirkning av jordbruk i mange vannforekomster i Troms og Finnmark. Et mindre antall av påvirkningene er registrert med stor eller middels grad, mens det største antallet er gitt liten eller ukjent påvirkningsgrad. Påvirkningene av stor grad er basert på overvåkingsdata, mens det for påvirkninger av liten og til dels også middels grad ofte ikke finnes datagrunnlag. Det samme er også tilfelle der påvirkningsgrad er satt som ukjent.</p> <p>Slik datagrunnlaget foreligger i dag mener Statsforvalteren at dette fanger opp de vannforekomstene som er mest påvirket av jordbruk, og at grunnlag for å planlegge tiltak mange steder er på plass. Så lenge en del vannforekomster ikke har datagrunnlag er det likevel en viss usikkerhet knyttet til kunnskapsgrunnlaget.</p> <p>Statsforvalteren mener at det er behov for at flere kommuner går gjennom registrerte påvirkninger av jordbruk, og bidrar til kvalitetssikring og oppdatering av disse.</p>	<p>2. Innspill er videresendt til vannområdekoordinatorene/kommunene til videre vurdering og eventuelle oppdateringer i Vann-nett</p>
<p>3. Påvirkning av kommunalt avløp</p> <p>Avløpsanlegg for kommunalt avløpsvann fra større tettbebyggelser, etter forurensningsforskriftens kapittel 14, har i dag krav til overvåking i form av</p>	<p>3. VRM videreformidlet og at hatt dialog/møter med VOK om manglende tiltak innen avløp. I høringsperioden ble det også arrangert teammøte som fokuserte på denne problemstillingen.</p>

<p>kommunale resipientundersøkelser. Dette gir data for tilstandsklassifisering og vurdering av påvirkningsgrad i berørte vannforekomster.</p> <p>Påvirkning fra avløpsanlegg for kommunalt avløpsvann fra mindre tettbebyggelser, etter forurensningsforskriftens kapittel 13 og utslipp fra bolighus, hytter og lignende etter forurensningsforskriftens kapittel 12, blir i dag i liten grad overvåket. Data for vurdering av påvirkningsgrad og tilstandsklassifisering er derfor mangelfulle i mange vannforekomster med slik påvirkning.</p> <p>Statsforvalteren mener at det er behov for at flere kommuner bidrar til forbedring av kunnskapsgrunnlaget for påvirkning fra kommunale avløpsanlegg etter forurensningsforskriftens kapittel 13, og fra spredt avløp etter forurensningsforskriftens kapittel 12.</p>	<p>Behovet for mer overvåking og økt kunnskapsgrunnlag for avløpsanlegg er omtalt under vurdering av måloppnåelse i tiltaksprogrammet. Det er også beskrevet hvor tiltak bør prioriteres med bakgrunn viktige brukerinteresser.</p>
<p>4. Påvirkning av kongekrabbe</p> <p>Statsforvalteren mener at kunnskapsgrunnlaget for påvirkning fra kongekrabbe er mangelfullt. Norsk og russisk forskning har dokumentert betydelige endringer i bløtbonnsfauna i områder med stor tetthet av krabbe. Slike endringer fanges imidlertid ikke opp av eksisterende bunndyrindekser, som er innrettet mot eutrofi og organisk belastning. Presisjon i klassifisering av økologisk tilstand i vannforekomster med høy tetthet av kongekrabbe er derfor vurdert som lav. Lav presisjonsgrad beholdes inntil ny indeks som tar hensyn til beiting fra kongekrabbe er innarbeidet i klassifiserings-systemet. Dette fremstår i dag som en inkonsistens i Vann-Nett ved at økologisk tilstand i mange vannforekomster øst for Nordkapp kan være klassifisert som god selv om påvirkningsgrad av kongekrabbe er registrert som stor.</p>	<p>4. tatt til orientering. Høringsinnspillet er videresendt til Miljødirektorat som nasjonal myndighet.</p>
<p>Generelt om miljømål og tiltak</p> <p>5. Statsforvalteren er grunnleggende enig i miljømål som følger av vannforskriften. Vi mener likevel at tidspunkt for måloppnåelse er mangelfullt vurdert i en del vannforekomster. Dette gjelder både miljømål for økologisk tilstand i naturlige vannforekomster, økologisk potensial i sterkt modifiserte vannforekomster, og miljømål for kjemisk tilstand. Statsforvalteren mener at sektormyndighetene ikke i tilstrekkelig grad har maktet å bidra til å vurdere nødvendige tiltak og tidspunkt for når miljømål kan nås. Tidspunkt for oppnåelse av mange miljømål er derfor ikke oppdatert i Vann-Nett. For flere vannforekomster ligger derfor miljømål inne med oppnåelse i 2027, uten at det er foreslått tilstrekkelige tiltak. Dette er en svakhet som skaper inntrykk av at</p>	<p>5. Vannregionmyndigheten er klar over at enkelte miljømål kan fremstå som urealistiske ettersom det mangler relevante tiltak. Så lenge ansvarlige sektormyndighet ikke har registrert tiltak med utsatt frist for relevante påvirkninger, kan ikke VRM uten videre gi utsatt frist. Dette vil også fremstå være ugyldig. Det er tiltaket som legger grunnlag for om miljømålet kan utsettes eller ikke.</p>

<p>flere miljømål blir nådd i 2027 enn det tiltaksprogrammet gir grunnlag for. I Vann-Nett kommer dette til syne ved at mange miljømål fremstår som ugyldig.</p>	
<p>6. Tiltak i vannforekomster med påvirkning fra jordbruk</p> <p>I flere vannforekomster er påvirkning fra jordbruk årsak til at økologisk tilstand er dårligere enn god. I mange av disse vannforekomstene er det ikke forslått nødvendige tiltak. For å nå miljømål i jord-brukspåvirkede vannforekomster, er det behov for rådgivning og økt kunnskap i kombinasjon med treffsikre økonomiske virkemidler.</p> <p>...</p> <p>Flere virkemidler mot påvirkning fra jordbruk ligger hos kommunene. I følgende kommuner er det likevel ikke registrert tiltak i en eller flere vannforekomster med middels eller stor påvirkning fra jordbruk:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kvæfjord • Harstad • Tjeldsund • Lavangen • Salangen • Senja • Balsfjord • Alta <p>Disse kommunene bør derfor vurdere behov for tiltak for å nå miljømålene og bidra med innspill til når miljømål kan nås.</p>	<p>6. Vannregionmyndigheten videreformidlet og har hatt dialog/møter med VOK om manglende tiltak innen jordbruk. Behovet for flere tiltak er tydeliggjort i kapittelet om vurdering av måloppnåelse i tiltaksprogrammet. Enkelte VOK har også vært i direkte kontakt med Statsforvalteren om problemstillingen.</p>
<p>7. Økologisk potensial i sterkt modifiserte vannforekomster (SMVF)</p> <p>Statsforvalteren mener at det er behov for en grundigere diskusjon om hvilke miljømål som skal settes for mange sterkt modifiserte vannforekomster, og hvordan miljømålet godt økologisk potensial (GØP) skal defineres i den enkelte vannforekomst. Dette gjelder både vannforekomster der miljømål fremstår som nådd, og vannforekomster der økologisk potensial i dag er moderat eller dårligere. Dette kan etter vårt syn kun oppnås ved aktiv vurdering av potensial for gjennomførbar miljøforbedring i den enkelte vannforekomst. For å lykkes med dette mener Statsforvalteren at det er nødvendig at sektorene både har dialog med vannkraftregulanter og andre påvirkere, og at sektorene benytter myndighet til å pålegge tiltak. I tillegg mener Statsforvalteren at aktiv brukermedvirkning vil være en styrke ved konkretisering av miljømål i mange sterkt modifiserte vannforekomster. Statsforvalteren mener at</p>	<p>7. For å diskutere og oppdatere økologisk potensial i sterkt modifisert vannforekomster ble det arrangert felles møte mellom Miljødirektoratet, Statsforvalteren, NVE og vannregionmyndigheten. Med bakgrunn i dette møtet vil det gjøres endringer i miljøtilstand og miljømål for sterkt modifiserte vannforekomster. Innspillet er også sendt til Miljødirektoratet som nasjonal myndighet.</p> <p>Svar fra NVE</p> <p>NVE er enig med Statsforvalteren at det er viktig med god dialog og faglige bidrag fra vannkraftregulanter, andre påvirkere og lokale interesser for å sikre en så god faglig fastsettelse av miljøtilstand og -mål som mulig. NVE vil bidra til å legge til rette for en god prosess i dette arbeidet, så langt vår ressursituasjon tillater det.</p>

<p>vannregionmyndigheten og vannområdene bør stimulere til lokale initiativ, i tillegg til å invitere brukere med i prosesser initiert av forvaltningen.</p>	
<p>8. Kjemisk tilstand I en del kystvannforekomster er kjemisk tilstand klassifisert som dårlig på grunnlag av målinger på ett eller flere prioriterte stoff. Miljømål er i alle disse satt som god. Statsforvalteren er enig i at miljømål skal være god kjemisk tilstand, men realisme i å nå dette innen 2027 synes i mange vannforekomster å være fraværende. Dette fordi det i mange tilfeller mangler tiltak for å nå målet.</p>	<p>8. Vannregionmyndigheten er klar over at enkelte miljømål kan fremstå som urealistiske ettersom det mangler relevante tiltak. Så lenge ansvarlige sektormyndighet ikke har registrert tiltak med utsatt frist for relevante påvirkninger, kan ikke VRM uten videre gi utsatt frist. Dette vil også fremstå være ugyldig. Det er tiltaket som legger grunnlag for om miljømålet kan utsettes eller ikke. For å styrke arbeidet og måloppnåelsen for kjemisk tilstand er det ytret behov for økte virkemidler i planperioden.</p>
<p>9. Beskyttede områder Statsforvalteren kan ikke se at foreslåtte miljømål for vannforekomster i beskyttede områder inneholder tilleggskrav for å ivareta formålet med beskyttelsen. Statsforvalteren kan heller ikke se at forvaltningsplanen vurderer om foreslåtte miljømål er tilstrekkelig til å ivareta behovet for beskyttelse i de ulike kategoriene av beskyttede områder.</p>	<p>9. Det er ikke gjort en konkret vurdering av stenger miljømål/krav i de enkelte vannforekomstene som ligger i beskyttet område. Dersom vannforekomsten er registrert som beskyttet område, vises dette i vannnett. Dette synliggjøre at vannforekomstene har strengere krav som følge av annet regelverk. Tiltak i beskyttede områder er derimot forslått prioritert høyt i planperioden. Dette vil kunne bidra til en bedre oppfølging/beskyttelse.</p>
<p>10. Statsforvalteren mener at register over beskyttede områder er mangelfullt, ved at mange naturvernområder der verneformålet omfatter vann og verdier i vann ikke inngår. Vi legger også merke til at heller ikke naturtyper etter forskrift om utvalgte naturtyper er med i registeret.</p>	<p>10. Innspillet med list over verneområder med begrunnelse er sendt til miljødirektoratet for vurdering.</p>
<p>11. Tekst om akvakultur i tiltaksprogrammet Statsforvalteren har følgende merknader til Tiltak punktutslipp fra akvakultur på tiltaksprogrammets side 53: Det er behov for noen presiseringer i tredje avsnitt under overskriften Tiltak punktutslipp fra akvakultur. Statsforvalteren foreslår at avsnittet gis ny tekst slik: I løpet av planperioden 2022-2027 tar Statsforvalteren sikte på å gjennomføre forurensningstilsyn ved alle settefiskanlegg med punktutslipp i vannforekomster. Statsforvalteren kan etter nærmere vurdering, ved behov pålegge overvåking av resipientene. (Tilsyn ved ett smoltanlegg ligger inne i tiltaksprogrammet (MT163)). Om overvåking avdekker utfordringer med å nå miljømål for vannforekomster med punktutslipp, kan det bli aktuelt å stille</p>	<p>11. Oppdatert med Statsforvalteren sitt innspill i tiltaksprogram.</p>

utvidete krav om rensing av utslipp, herunder at det tas i bruk RAS-teknologi eller andre renseløsninger.	
<p>12. I fjerde avsnitt under overskriften Tiltak punktutslipp fra akvakultur ønsker Statsforvalteren at ordet «ellers» føyes til, slik at ny ordlyd blir: Statsforvalteren foreslår ellers ingen nye tiltak mot påvirkning fra punktutslipp fra akvakultur. Statsforvalteren har videre følgende merknader til Tiltak diffus avrenning og utslipp fra akvakultur i sjø på tiltaksprogrammets side 53-54:</p>	12. Oppdatert med Statsforvalteren sitt innspill i tiltaksprogram.
<p>13. Det er behov for en mindre justering av andre avsnitt under overskriften Tiltak diffus avrenning og utslipp fra akvakultur i sjø. Statsforvalteren foreslår at avsnittet gis ny tekst slik: Alle nyere tillatelser etter forurensningsloven inneholder vilkår om overvåking i samsvar med NS9410-2016. En del eldre tillatelser har imidlertid ikke slike vilkår. Statsforvalteren vil følge opp eldre utslippstillatelser med nye pålegg om miljøovervåking. Den standardiserte overvåkingen inngår ikke i tiltaksprogrammet, men benyttes som grunnlag for løpende vurdering av behov for utvidet overvåking eller ulike utslippsreducerende tiltak. På enkelte lokaliteter kan permanent reduksjon, opphør av produksjon eller lengre brakklegging, samt forbud mot bruk av kobberimpregnering av nøter være aktuelle tiltak dersom miljømål ikke kan nås på annen måte.</p>	13. Oppdatert med Statsforvalteren sitt innspill i tiltaksprogram.
<p>14. Det er behov for en mindre justering av tredje avsnitt under overskriften Tiltak diffus avrenning og utslipp fra akvakultur i sjø. Statsforvalteren foreslår at avsnittet gis ny tekst slik: NS 9410-2016 er en standard for miljøovervåking av bløtbunn, Forvaltningen arbeider med en nasjonal standard/retningslinjer for hardbunnsundersøkelser. For oppdrettslokaliteter med hardbunn vil Statsforvalteren pålegge alternativ overvåking av organisk påvirkning.</p>	14. Oppdatert med Statsforvalteren sitt innspill i tiltaksprogram
<p>15. Det er behov for justering av fjerde avsnitt under overskriften Tiltak diffus avrenning og utslipp fra akvakultur i sjø (s. 53-54). Statsforvalteren foreslår at avsnittet gis ny tekst slik: For å nå miljømål i vannforekomst 0421031100-1-C Vester-Lafjorden foreslår Statsforvalteren permanent reduksjon/opphør av produksjon (MT179) på oppdrettslokalitet Storvika, samt tiltak mot utslipp av kobber (tabell 18). Tiltaket hjemles i forurensningsloven § 18, og kan medføre endring i, eller bortfall av,</p>	15. Oppdatert med Statsforvalteren sitt innspill i tiltaksprogram

<p>tillatelse etter forurensningsloven. Tillatelse etter forurensningsloven er en forutsetning for tillatelse etter akvakulturloven (tildelingsforskriften). Endring i, eller bortfall av, tillatelse etter forurensningsloven vil kreve oppfølging også etter akvakulturloven. Ut over dette foreslår ikke Statsforvalteren nye tiltak mot påvirkning fra oppdrett av matfisk i sjø.</p>	
<p>16. Statsforvalteren opplever femte avsnitt (s. 54) under overskriften <i>Tiltak diffus avrenning og utslipp fra akvakultur i sjø</i> som noe uklart. En leser uten inngående kjennskap til systemet omkring miljøundersøkelser under oppdrettsanlegg (B-undersøkelser), og hvilken oppfølging etter akvakulturregelverket disse kan utløse, vil trolig ha vanskelig for å skille dette fra andre tiltak i vannforekomster med påvirkning fra akvakultur. Både oppfølging (tiltak) som utløses av B-undersøkelser og andre tiltak i vannforekomster er omtalt i avsnittet. Avsnittet kan derfor tjene på en oppstramming som gjør meningen i innholdet lettere tilgjengelig.</p>	<p>16. Oppdatert med Statsforvalteren sitt innspill i tiltaksprogram</p>
<p>Overvåking</p> <p>17. Statsforvalteren har etter at høringsversjon av regionalt overvåkingsprogram ble ferdigstilt blitt oppmerksom på noen feil og mangler. Statsforvalteren vil etter høringsperioden rette opp følgende mangler i regionalt overvåkingsprogram:</p> <p>Basisovervåkingsstasjoner registrert i Vannmiljø etter 1.1.2020</p> <p>Relevante stasjoner for overvåking av påvirkning fra akvakultur registrert i Vannmiljø etter 1.1.2020</p> <p>Avhengig av hva som kommer fram i høringen kan det også bli aktuelt å ta ut eller legge til stasjoner som følge av høringssvar. Statsforvalteren har fra eget ståsted også innspill til noen andre justeringer av regionalt overvåkingsprogram. Etter gjennomførte undersøkelser av påvirkning fra jordbruk i 2020 mener statsforvalteren at det er behov for å supplere overvåkingsprogrammet med flere vannforekomster i Harstad-Salangen vannområde. Statsforvalteren forventer også at undersøkelser i Lakselvvassdraget og Porsangerfjorden vannområde i 2021 vil avdekke behov for overvåking av en vannforekomst. Statsforvalteren mener videre at det er behov for å etablere et samordnet overvåkingsprogram for Balsfjorden. I dag foreligger pålegg om overvåking av avløpsvann innerst i fjorden. Disse stasjonene ønsker Statsforvalteren å innarbeide i regionalt overvåkingsprogram. Ved pålegg også til andre virksomheter som påvirker fjorden, kan man bygge grunnstammen i et</p>	<p>17. Høringsinnspill fra andre høringsinstanser som omhandlet overvåking ble sendt til Statsforvalteren. Oppdatert overvåkingsprogram fra Statsforvalteren er inkludert i vannforvaltningsplanen.</p>

<p>samordnet overvåkings-program. Det kan i tillegg være nødvendig å supplere med noen stasjoner der prøvetaking finansieres ved statlige midler.</p> <p>I Laksefjorden fikk Lebesby kommune utført en miljøkartlegging i 2019. Denne kan danne grunnlag for en framtidig samordnet overvåking av Laksefjorden. Hvordan eventuell samordning av overvåking kan gjøres bør diskuteres nærmere mellom Statsforvalteren, Lebesby kommune og andre interessenter i fjorden.</p> <p>Statsforvalteren ser at dekning av overvåking i vannregionen varierer. Flere områder er godt dekket av enten tiltaksrettet overvåking eller basisovervåking, mens det er etablert lite overvåking i andre områder. Mest påfallende i foreliggende program er fravær av overvåkingsstasjoner i Lakselv-vassdraget og Porsangerfjorden vannområde. Etter høringen vil innarbeidelse av et mindre antall stasjoner fra basisovervåking, samt overvåking av påvirkning fra akvakultur og jordbruk endre dette bildet noe. Samlet antall overvåkingsstasjoner vil likevel være lavt. Et annet trekk som også kommer fram, er at det generelt er etablert mer tiltaksrettet overvåking i kystvann enn i elver og innsjøer.</p>	
<p>Prioriteringer</p> <p>18. Vannforvaltningsplanens kapittel 2.1.2 inneholder en punktliste over vannforekomster med spesielle verdier som bør prioriteres for tiltak. Statsforvalteren mener at denne lista kan være et utgangspunkt for den enkelte sektormyndighet ved prioritering av egne tiltak, og i tilfeller når det er behov for samordning av tiltak fra flere sektormyndigheter. Det bør imidlertid komme fram av kapittelet at sektorene også må gjennomføre nødvendige tiltak for å nå miljømål i øvrige vannforekomster.</p>	<p>18. At tiltak må gjennomføres i øvrige vannforekomster er presisert.</p>
<p>19. De fem første punktene i kapittel 2.1.2 peker på vannforekomster hvor gjennomføring av tiltak bør prioriteres. Det siste punktet i lista avviker fra disse ved sin ordlyd <i>Økt fokus på plastforurensning som en utfordring for vannmiljøet</i>. Dette punktet fremstår som mer generelt i sin art og kan vanskelig benyttes som grunnlag for å identifisere vannforekomster hvor tiltak bør prioriteres. Statsforvalteren er likevel ikke uenig i at det er nødvendig å rette oppmerksomhet også mot plastforurensning som en utfordring for vannmiljøet. Vi anbefaler imidlertid at det finnes en mer egnet måte for omtale av tiltak mot plastforurensning.</p>	<p>19. Plastforurensning er omtalt som et punkt i prioriterte fokusområder.</p>
<p>Prioriteringer vannkraft</p> <p>20. Kunnskapsgrunnlaget i flere regulerte vassdrag er mangelfullt. Miljøtilstand er i mange sterkt modifiserte vannforekomster satt uten at denne er dokumentert med data fra relevante undersøkelser. Miljømål for sterkt modifiserte vannforekomster (SMVF) skal som hovedregel være godt økologisk</p>	<p>20. Vannregionmyndigheten støtter Statsforvalteren sitt innspill om at det er behov for mer kunnskap for å fastsette miljøtilstand og miljømål i SMVF. Dette er grunnleggende for å gjøre en reel vurdering. Det var foreslått mange tiltak for styrke kunnskapsgrunnlaget i plan 2016-2021,</p>

potensial (GØP). GØP skal være den beste tilstand som kan oppnås med teknisk gjennomførbare tiltak, og med et positivt kost-nytte-forhold. Hvilke tiltak som er gjennomførbare, og dermed også hva som faktisk er GØP i den enkelte SMVF, er imidlertid mangelfullt utredet for mange vannforekomster påvirket av vannkraft.

Når Vann-Nett likevel viser samsvar mellom miljømål og miljøtilstand i mange SMVF'er kan dette tolkes som at miljømålet er nådd, og at det ikke er behov for gjennomføring av tiltak. Dette mener Statsforvalteren er misvisende. Statsforvalteren vil her vise til Klima- og miljødepartementets godkjenning av vannforvaltningsplaner for 2016-2021 der det er sagt: *For vannforekomster der kunnskapsinnhenting er det eneste tiltaket, settes miljømålet til dagens tilstand. Kunnskapsinnhenting som tiltak beholdes imidlertid i Vann-Nett, da departementet mener at kunnskapsinnhenting er viktig for å finne aktuelle tiltak som grunnlag for å sette miljømål for neste planperiode. Mer kunnskap vil gi grunnlag for å kunne fastsette mer presise miljømål for vannforekomster med kjente miljøproblemer og forbedringspotensial ved rullering av planene.*

Statsforvalteren mener at dette er en erkjennelse av at kunnskapsgrunnlaget for fastsettelse av miljøtilstand og miljømål i mange SMVF'er var svakt i 2016. Statsforvalteren legger derfor til grunn at departementets godkjenning åpnet for innhenting av mer kunnskap, også i vannforekomster der miljømål fremstår som nådd. Statsforvalteren mener derfor at kunnskapsinnhenting fortsatt må benyttes som tiltak i mange sterkt modifiserte vannforekomster. Innenfor et slikt prinsipp mener Statsforvalteren at det er nødvendig å prioritere mellom ulike vannforekomster og ulike reguleringer. Ny kunnskap vil gi bedre grunnlag for å vurdere hva som er gjennomførbare tiltak for å fastsette et realistisk nivå for GØP i den enkelte SMVF.

21. I Troms og Finnmark vannregion mener Statsforvalteren at kunnskapsinnhenting og tiltak i planperioden 2022-2027 særlig bør prioriteres i:

- Adamselvvassdraget
- Skibotnvassdraget
- Guolasjohka/Kåfjordelva inkludert magasin
- Abujohka/Njemenjaikujohka inkludert magasin
- Kildalselva
- Barduelva/Altevannsreguleringen

I tiltaksprogrammets kapittel 2 bør overskriften «Statsforvalteren» utgå, siden ikke andre sektormyndigheter omtales med egen overskrift. Statsforvalteren anbefaler at vannregion-myndigheten redigerer teksten slik at denne overskriften kan tas ut.

men flere av tiltakene er utsatt til plan 2022-2027. Tiltaksprogrammet synliggjør at det er behov for økt kunnskapsgrunnlag og virkemidler i vannforekomster som er påvirket av vannkraft. Gjennomføring av disse tiltakene vil legge grunnlag for det videre arbeidet og mer korrekt vurdering av miljøtilstand og miljømål. Økt kunnskapsgrunnlag for den enkelte SMVF vil også muliggjøre en tydeligere prioritering. Innspillet er også videresendt til Miljødirektoratet som nasjonal myndighet.

NVE er enig med Statsforvalterens vurdering om at kunnskapsgrunnlaget er mangelfullt i flere regulerte vassdrag. Det er viktig med god dialog og innspill fra både regulanter og lokale interessenter før eventuelle pålegg om undersøkelser utformes. På den måten sikrer man at undersøkelsene, i så stor grad som mulig, gir den kunnskapen man etterlyser.

21. Innspillet er diskutert i samarbeid mellom vannregionmyndigheten, NVE og Miljødirektoratet. Vassdragene er på bakgrunn av dette foreslått prioritert.

<p>22. Behov for virkemidler</p> <p>Forvaltningsplanen peker på behov for betydelige økonomiske midler til forskning på bekjempelse av pukkelaks. Vi gjør oppmerksom på at et utkast til handlingsplan mot pukkelaks nå er publisert av Miljødirektoratet. Teksten om dette punktet i tiltaksprogrammet bør oppdateres. Handlingsplanen peker på flyteristfelle som det mest effektive tiltaket, og at dette er gjennomførbart i de fleste elver. Det er med andre ord først og fremst økonomiske virkemidler som mangler for å oppnå god tilstand ved å holde pukkelaksbestandene på lavest mulig nivå.</p>	<p>22. Oppdatert i tiltaksprogram under tiltak mot pukkelaks og behov for virkemidler.</p>
<p>23. Samarbeid med tilgrensende land</p> <p>Etter initiativ fra Vattenmyndigheten i Bottenvikens vattendistrikt har Vattenmyndigheten og Statsforvalteren samordnet klassifisering av tilstand i grenseoverskridende vannforekomster mellom Norge og Sverige. Tilsvarende samordning er ikke gjort for vannforekomster i Kautokeino, Nordreisa, Kåfjord og Storfjord kommuner som grenser til Finland.</p>	<p>23. Vannregionmyndigheten kommer til å gå i dialog med Statsforvalteren og finske myndigheter for å få til en samordnet klassifisering også i nevnte kommunene.</p>
<p>24. I planens kapittel 1.2, side 25, under overskriften <i>Koordinering av områder som drenerer til Finland</i> er det henvist til beskrivelse av samarbeidsavtaler i forvaltningsplan for Norsk-finsk vannregion. Kapittelet sier imidlertid ikke noe om eventuell koordinering av grenseoverskridende vann-forekomster i Troms og Finnmark vannregion. Dette bør komme fram av planen.</p>	<p>24. Kapitlet er oppdatert i forvaltningplan for Troms og Finnmark vannregion.</p>
<p>25. På samme side i planen under overskriften <i>Koordinering av områder som drenerer til Sverige</i> er det oppgitt et antall (20) vannforekomster i Tornionjoki/Torneälven vannregion i grenseområdet mellom Norge, Sverige og Finland. Figur 1-3 viser også kart over vannregion Tornionjoki. Statsforvalteren vil påpeke at dette kartet vesentlig viser de deler av nedbørsfelt i Norge som drenerer til finsk del av Tornionjoki/Torneälven. Store deler av nedbørsfeltet som drenerer til svensk del av vassdraget er imidlertid ikke vist på dette kartet. Årsaken til dette er nok at vannforskriften beskriver finsk og svensk del av vassdraget som to ulike vannregioner (Tornionjoki/Torneälven for de deler som drenerer til Finland og Torneå for de deler som drenerer til Sverige). Den samme inndelingen er også benyttet i Vann-Nett. Vann-Nett inneholder også 29 vannforekomster i vannregion Torneå (16 av disse grenser til Nordland vannregion, de øvrige til Troms og Finnmark vannregion).</p>	<p>25. Tas til orientering</p>

<p>26. Før planen ferdigstilles bør vannregionmyndigheten påse at beskrivelse av grenseoverskridende vannforekomster i Tornionjoki/Torneälven/Torneå bringes i samsvar med faktiske forhold. Statsforvalteren har tidligere også vært i kontakt med Miljødirektoratet omkring feil i både kart over vannregioner, og tabell 1, siste rad, i vannforskriftens vedlegg I. Vannregionmyndigheten bør være oppmerksom på forholdet, og bidra til at feil i forskriftens vedlegg blir rettet.</p>	<p>26. Vannregionmyndigheten har påpekt feil i forskriftens vedlegg overfor Miljødirektoratet.</p>
<p>Konsekvensutredning</p> <p>27. Konsekvensutredningen legger for eksempel til grunn at vannforvaltningsplanen fører til bedre beskyttelse av drikkevannskilder. Etter det Statsforvalteren kan se er det riktig at en rekke drikkevannskilder inngår i register over beskyttede områder. Statsforvalteren kan likevel ikke se at miljømålene for aktuelle vannforekomster inneholder krav ut over vannforskriftens krav til god miljøtilstand. Selv om vannforvaltningsplanene gir rom for å spisse miljømålene for å bedre beskyttelsen av drikkevannskilder kan ikke Statsforvalteren at dette rommet faktisk er utnyttet og synliggjort verken i plandokumentene eller i Vann-Nett. Statsforvalteren mener derfor at forvaltningsplanen, slik den foreligger, reelt ikke inneholder krav som fører til bedre beskyttelse av drikkevannskilder og andre vannforekomster i register over beskyttede område.</p>	<p>27. Dersom vannforekomsten er registret som drikkevannskilde, vises dette i vann-nett. Dette synliggjøre at vannforekomsten har strengere krav som følge av annet regelverk (drikkevannsforskriften). Det er ikke gjort en konkret vurdering av stenger miljømål/krav i den enkelte vannforekomst som brukes som drikkevannskilde. Tiltak i beskyttede områder som drikkevannskilder er derimot forslått prioritert høyt i planperioden. Dette vil kunne bidra til en bedre oppfølging/beskyttelse</p>
<p>Retningslinjer for arealplanlegging</p> <p>28. «Arealendringer og fysiske inngrep i og langs vassdrag kan gi store negative påvirkninger og forringelse av vannmiljøet». Denne setningen bør etter Statsforvalterens syn omformuleres slik at den også omtaler fysiske inngrep i kystvann.</p>	<p>28. Omformulert slik at dette også omfatter kystområder.</p>
<p>29. I punkt 1. Vannmiljø på side 122 er problematikk omkring bekkelukking særskilt omtalt i underpunktene 1.2 og 1.3. Punktet fremstår etter vårt syn som ufullstendig, og bør vurderes supplert med flere inngrepstyper som ofte reguleres gjennom arealplaner. Et eksempel er utfyllinger i kystvann og innsjøer, som vil ha sammenlignbar negativ effekt som det bekkelukkinger har i elvevannforekomster.</p>	<p>29. Punkt 1 er ikke supplert med flere eksempler. Hensynet til kystvann og innsjøer er belyst i punkt 4 om deponering av masser og snø og punkt 5 om grøntdrag og kantsoner.</p>
<p>30. Punkt 5 om grøntdrag og kantsoner bør også inkludere spesielt verdifulle områder i sjø.</p>	<p>30. Spesielt verdifulle områder i sjø er inkludert i punkt 5.</p>
<p>Plastforurensing</p>	

31. Når det gjelder kunnskapsgrunnlaget gjør vi oppmerksom på Handelens Miljøfond sitt prosjekt «Rydd Norge Troms og Finnmark» som er igangsatt i 2021.	31. Tekst om handelens miljøfond sitt prosjekt «Rydd Norge Troms og Finnmark» er oppdatert i tiltaksprogrammet.
Prosess og medvirkning fram til endelig vedtak 32. Før ferdigstilling av forvaltningsplan og tiltaksprogram bør vannregionmyndigheten ta initiativ til nødvendige avklaringer og møter mellom sektormyndigheter, dersom høringsvarene avdekker behov for samordning.	32. Det har blitt arrangert møter med sektormyndigheter der det har vært størst behov for samordning.
Andre merknader 33. SF foreslår å endre sidenummering og merke vedleggende tydeligere.	33. Noen justeringer er gjort, men vannregionmyndigheten har i stor grad fulgt malen slik den har foreligget fra Miljødirektoratet.
Miljødirektoratet	
<p>1. Miljødirektoratet kan ikke se at det foreslåtte tiltaksprogrammet vil være tilstrekkelig til å sikre forbedring eller hindre forringelse av tilstand for laks i områder med vesentlig påvirkning fra rømt fisk eller lakselus. Miljødirektoratet ber om at VRM tar kontakt med sektorene for å følge opp manglende tiltak for å sikre at miljømålene nås. Eller at VRM i større grad synliggjør at tiltaksprogrammet ikke er tilstrekkelig til at målene nås, som følge av manglende tiltak.</p> <p>Kapitlet er godt inndelt etter problemområder og vassdrag eller vannforekomster med særlige utfordringer og hvor det skal gjøres tiltak kommer tydelig fram i oversikten. Det hadde vært en fordel om ansvarlig sektormyndighet for de enkelte problemområdene be tydeliggjort bedre.</p>	Svar fra Fiskeridirektoratet <p>1. – Vi viser til bidrag til tiltaksprogram og konsekvensutredning, der våre tiltak er beskrevet, overvåking og uttak. Tiltakene er lagt inn i Vann-Nett i vannforekomster der påvirkningen er vesentlig. Fiskeridirektoratet og Miljødirektoratet har samarbeidet om miljømål i anadrome vassdrag som er nedklassifisert som følge av genetiske endringer på ville laksebestander etter påvirkning fra rømt oppdrettslaks, jf. bidrag datert 4.9.20 med informasjon om utsatte frister for å nå miljømål i disse vannforekomstene.</p> <p>Fiskeridirektoratets rutinemessig tilsyn og oppfølging av krav til drift av akvakulturanlegg hjemlet i akvakulturloven er ikke med som tiltak i tiltaksprogram etter vannforskriften.</p> <p>Av akvakulturloven følger det flere plikter og krav som har som mål å forebygge rømming, og regelverket utvikles kontinuerlig. I den sammenheng vil vi nevne forskrift om krav til teknisk standard for landbaserte akvakulturanlegg for fisk, som har krav om at alle avdelinger og fellesfunksjoner som inngår i et landbasert akvakulturanlegg for fisk innen 1. januar 2022 skal ha gyldig tilstandsgrad. Vi vil også opplyse om at Fiskeridirektoratet har hatt høring flere forskriftsendringer som har som mål å forebygge rømming, dette gjelder <u>utvidelse av virkeområdet til akvakulturdriftsforskriften til å gjelde vare- og tjenesteprodusenter og nye krav for å hindre, oppdage og begrense rømming, og revisjon av krav til teknisk standard for akvakulturanlegg for fisk i sjø, innsjø og vassdrag (NYTEK22)</u>. NYTEK-forskriften er tett knyttet til standarden NS</p>

	<p>9415:2009 som nå er revidert og kom i ny utgave 8. august 2021, NS 9415:2021 Flytende akvakulturanlegg - Lokalitetsundersøkelse, prosjektering, utførelse og bruk.</p> <p>Vi viser også til regjeringens havbruksstrategi «Et hav av muligheter» av 16.7.21, og siste kulepunkt i 7.6 Regjeringen vil «gjennomgå arbeidet med uttak av rømt fisk med mål om å effektivisere, forbedre og rasjonalisere metodene.»</p> <p>Svar VRM</p> <p>For å diskutere dette innspillet ble det arrangert felles møte mellom VRM, Mattilsynet og Fiskeridirektoratet. Når det gjelder lakselus er det ikke foreslått konkrete tiltak som med sikkerhet vil redusere påvirkningen slik at miljømålene kan nås i 2027. Måloppnåelse i denne planperioden er derfor usikker. Akvakultur er en næring i vekst, og potensialet for måloppnåelse i denne planperioden vil også avhenge av mange andre faktorer. Se kapittel om vurdering av måloppnåelse for mer informasjon.</p>
<p>Om hoveddokumentet</p> <p>2. For vassdrag regulert av vannkraft vil vilkårsrevisjoner, innkalling og omgjøring gjennomføres i tråd med prioriteringene i vannforvaltningsplanene, som gir miljømyndighetene nødvendige forutsetninger (hjemler og vannføringsforhold) til å følge opp med pålegg om aktuelle habitat- og vandringstiltak. Det bør fremgå i vannforvaltningsplanen om vannregionen har foretatt egne prioriteringer utover de nasjonale prioriteringene eller ikke. Miljødirektoratet mener at Kåfjordelva bør prioriteres høyere.</p>	<p>2. Prioritetingene av tiltak som kan medføre krafttap er i stor grad videreført slik det er gjort nasjonalt. Kåfjordelva er imidlertid foreslått prioritert opp fra kategori 2.1 til kategori 1.1. Dette er diskutert i møte mellom vannregionmyndigheten, Statsforvalteren, NVE og Miljødirektoratet. Kunnskapsinnhenting og tiltak som ikke medfører krafttap er foreslått høyt prioritert i Njemenjaikujohka og Kongsfjordvassdraget.</p>
<p>3. Miljødirektoratet har flere forslag til endringer i vedlegg 3 Konsekvensutredninger. Bl.a ny tekst for industri og nedlagte gruver som reguleres av oss. Der teksten endrer på KU-tekst fra Statsforvalteren, er dette avklart på forhånd. Vi har foreslått tekst til kapittelet i vedlegget.</p>	<p>Tas til orientering.</p>
<p>Om Tiltaksprogrammet</p> <p><i>Avløp</i></p> <p>4. Avløpskapittelet synliggjør at det er store utfordringer med manglende etterlevelse av kravene i forurensingsforskriften. Kun fire av 38 kommuner har spilt inn avløpstiltak i spredt bebyggelse. Vi støtter at det er viktig at de</p>	<p>4. VRM videreformidlet og at hatt dialog/møter med VOK om manglende tiltak innen avløp. I høringsperioden ble det også arrangert teammøte som fokuserte på denne problemstillingen.</p>

ansvarlige kommunene vurderer behovet og eventuelt oppdaterer Vann-Nett med konkrete tiltak og kartlegginger/tilsyn.	Behovet for mer overvåking og økt kunnskapsgrunnlag for avløpsanlegg er omtalt under vurdering av måloppnåelse i tiltaksprogrammet. Det er også beskrevet hvor tiltak bør prioriteres med bakgrunn viktige brukerinteresser.
5. Miljødirektoratet vurderer å justere til mindre strenge miljømål i vannforekomster med vesentlig påvirkning fra nedlagte gruver i vannforekomster hvor det ikke er tilstrekkelig kunnskap til å foreslå konkrete tiltak per dags dato. Dette vil synliggjøres i Vann-Nett.	5. Tatt til orientering. Vannregionmyndigheten har ikke mottatt ytterligere informasjon om at det er gitt mindre strenge miljømål i vannforekomster som er påvirket av nedlagte gruver. Tekst og miljømål er derfor ikke oppdatert i vann-nett.
6. Det er gjort en meget bra jobb med å beskrive og synliggjøre arbeidet mot plastforsøpling. Vurder å endre tittelen på kapitlet som over.	6. Tas til orientering.
<p>Miljødirektoratet har konkrete innspill til tiltaksprogrammet, disse framkommer i tabell II i vedlegget.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sammendraget må endres. Sammendraget i tiltaksprogrammet og sammendraget av tiltaksprogrammet i vannforvaltningsplanen skal være identiske. Det gjelder både tekst, tabeller og figurer. Figurene i sammendraget i vannforvaltningsplanen bør omtales og settes inn i en kontekst. Sammendraget bør kort forklare forskjellene på grunnleggende og supplerende tiltak, gjerne knyttet til figur som oppsummerer fordelingen. 2. Miljødirektoratets innspill er godt ivaretatt i dette kapittelet. VRM bør se på om plasseringen og inndelingen av tekst for de ulike sektormyndighetene bør justeres for å unngå sammenblanding av de ulike myndighetenes roller og ansvar. For eksempel kan man ha egne kapitler for NVE og Miljødirektoratet i tillegg til det om Statsforvalteren, eller en tydeligere presisering av hvem som er myndighet for hvilke områder. Det er også misvisende at det bare er Miljødirektoratet som kan gi pålegg om biotopiltak i anadrome vassdrag. Denne myndigheten har også NVE. NVE har også muligheten til å pålegge tiltak som omfatter kunnskapsinnhenting. 3. VRM bør referere hele avsnittet fra nasjonale føringer for avløp. Det er en god oversikt og omtale av tiltak innen kommunalt avløp. Det er en fordel om kostnader omtales i teksten. Tabell 10 gir en god oversikt over tiltakene og bør flyttes til side 33 før omtalen av spredte avløp. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Innspillene vurdert og tatt hensyn til. 2. – 3. De mest sentrale delene av de nasjonale føringene er omtalt. Kostnadene for tiltakene er lagt inn i teksten. 4. VRM har ved flere anledninger varslet sektormyndigheter om behovet for å registrere tiltak i vann-nett. Det ble også arrangert mer konkrete møter for de områdene hvor det har vært størst mangler. 5. Tekst og antall tiltak som fremkommer i tabellene er oppdatert. 6. Oppdatert med Miljødirektoratet sitt innspill. 7. VRM videreformidlet innspillet og at hatt dialog/møter med VOK om hensynssoner for drikkevann og badeplasser. Behovet for flere registreringer er belyst i tiltaksprogrammet. 8. Oppdatert i vannforvaltningsplanen med Miljødirektoratet sitt innspill.

<ol style="list-style-type: none"> 4. VRM bør starte dialog om tiltakene før vedtak i fylkestingene. Begrunnelse: Vi er usikre på om det er god nok sammenheng mellom tiltakene som er lagt inn og de vannforekomstene hvor det er utfordringer. Med henvising til deres vurdering av manglende måloppnåelse kunne dere med fordel påpekt i hvilke områder det er registrert stor påvirkning og dårlig økologisk tilstand. Det vil rette oppmerksomheten mot disse områdene slik at innsatsen kan spisses. 5. VRM bør sjekke om det er samsvar mellom antall tiltak i tabellen og beskrivelsen. Kapitlene er ryddige og gir gode beskrivelser av ansvar og tiltak. 6. VRM må endre fra: "Miljødirektoratet vil i planperioden pålegge.." Til: "Miljødirektoratet tar i løpet av planperioden sikte på å pålegge.." VRM bør sjekke skrivemåten for forurensning i teksten. Miljødirektoratet har oppdatert Vann-Nett slik at summen for kostnader for forurenset grunn stemmer 7. VRM bør ha dialog med kommunene om manglende tiltak for beskyttelse av drikkevannet før planene godkjennes i fylkestingene. Delkapitlet om drikkevann er bra om mulige tiltak for å beskytte drikkevannet og har klare anbefalinger 8. VRM må presisere for forurenset sjøbunn: Miljødirektoratet bemerker at virkemidlene ikke er innenfor dagens budsjettammer eller prioriteringene i handlingsplanen 	
<p>Om Handlingsprogrammet</p> <p>8. Vi ber VRM vurdere å presisere at sektormyndighetene skal bruke Vann-Nett for å holde VRM oppdatert på fremdrift og arbeid med tiltak. VRM kan hente ut relevante rapporter og tabeller fra Vann-Nett og slipper dermed å lage nye rapporteringssystemer. Dette vil kunne bidra til en mer kontinuerlig oppfølging både for VRM og sektormyndigheter.</p>	<p>8. Ikke presisert i handlingsprogrammet, men at Vann-Nett brukes aktivt av alle sektormyndigheter et tatt inn som et prioritert fokusområde i vannforvaltningsplanen.</p>
<p>9. Det blir henvist til at sektormyndighetene skal oppdatere Vann-Nett (aktivitet 15), noe som minsker behovet for rapportering i og med at VRM kan ta ut rapporter direkte. Det er en fordel om det kan konkretiseres hva om menes med "Årlig rapportering "dersom dette kommer i tillegg til oppdatering av Vann-Nett.</p>	<p>9. Aktivitet «årlig rapportering» er tatt ut av oppdatert handlingsprogram. Se også tilsvarende innspill fra Fiskeridirektoratet. At Vann-Nett brukes aktivt av alle sektormyndigheter et tatt inn som et prioritert fokusområde i vannforvaltningsplanen.</p>

10. "Rapportere til VRM når planens formål og prioriteringer avvikes". Det er en fordel om det kan presiseres nærmere hva dette innebærer.	10. Aktivitet «rapportere til VRM når planens formål og prioriteringer avvikes» er tatt ut av oppdatert handlingsprogram. Se også innspill fra Fiskeridirektoratet. At Vann-Nett brukes aktivt av alle sektormyndigheter et tatt inn som et prioritert fokusområde i vannforvaltningsplanen.
11. Vi ber VRM om å vurdere å ta inn følgende aktivitet: Rapportere på bruk av § 12 i enkeltsaker til vannregionmyndighetene ved å sende kopi av vedtak til VRM fram til teknisk løsning er på plass i Vann-Nett.	11. Aktivitet for rapportering på bruk av § 12 er tatt inn som en ny aktivitet i handlingsprogrammet.
Statens vegvesen	
1. Når det gjelder bruk av Vann-nett ser vi et betydelig potensial for forbedring av brukervennlighet og lett tilgjengelige rapporteringsmaler for oversikt over alle tiltak der Statens vegvesen har et ansvar, med informasjon om tiltakene og hvor disse er lokalisert.	1. Fokus på aktiv bruk og forståelse av vann-nett er tatt inn som er prioritert fokusområde. Innspillet vil også videresendes til Miljødirektoratet som nasjonal myndighet for vann-nett.
2. Fram til nå har det i stor grad vært snakk om å gjennomføre enkelttiltak. I forbindelse med strategier og planer for restaurering av vassdrag, som er under arbeid i Miljødirektoratet/direktoratsgruppa på oppdrag fra departementsgruppa for vannforskriften og omtalt i nasjonale konferanser, er det imidlertid lagt stor vekt på samordning av tiltak mellom flere aktører for vannforekomsten eller for et helt vassdrag. Tanken er at flere mindre tiltak fra ulike aktører kan gi en samlet restaureringseffekt når de blir utført etter en samlet plan. Når det gjelder tiltak i områder med flere aktuelle problemeiere, bør vannområdene få en tydelig rolle i samordning av arbeidet	2. Tatt til orientering. VRM støtter SVV sitt syn om at vannområdene bør ha en tydelig rolle i å samordne restaureringstiltak lokalt. Økt fokus på langsiktige og tydelige avtaler som koordinator for vannområder vil bidra til å oppnå dette. Koblingen mellom den nasjonale strategien for restaurering av vassdrag og videre arbeid med vannforvaltningsplanen er tydeliggjort og tatt inn som et prioritert fokusområde.
3. Når det gjelder kunnskapsgrunnlaget, så jobber Statens vegvesen kontinuerlig for å få fram mer og bedre kunnskap om blant annet avrenning fra veg, og innarbeide dette i rutiner for utbygging, drift og vedlikehold, gjennom oppdatering av håndbøker, andre retningslinjer og praksis. NIVA har søkt om FoU-midler til et større prosjekt om vegsalt der Statens vegvesen er en samarbeidspartner. Det blir et viktig supplement til tidligere arbeid om vegsalt, dersom søknaden blir innvilget av Forskningsrådet. Det foregår også et arbeid knyttet til mikroplast fra vegtrafikk, som vil være et sentralt bidrag for å øke kunnskapen om temaet. Det jobbes blant annet med å utvikle god metodikk for å påvise mikroplast med opprinnelse i vegtrafikk.	3. Tatt til orientering. Tekst om arbeidet med mikroplast er omtalt i tiltaksprogrammet under forebyggende og avbøtende tiltak om plastforurensning.
Kystverket	
Tiltaksprogram	

<p>1. I avsnitt 2.3 tiltak innen samferdsel pkt. 8, 3.2.2 tiltak mot forurensning fra havner og marint 3. avsnitt samt 3.3 vurdering av måloppnåelse er det anført at Kystverket med bistand fra Miljødirektoratet skal gjennomføre et FoU-prosjekt knyttet til fysiske påvirkninger fra maritim infrastruktur. Kystverket gjør oppmerksom på at Samferdselsdepartementet har gjort en nærmere vurdering av behovet for oppdatering av rapporten fra litteraturstudien fra 2017. Samferdselsdepartementet har konkludert med at kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig for å følge opp forventningene i de nasjonale føringene fra 2019 jf. departementets brev til Kystverket av 22. januar 2021. Det går videre fram av brevet fra Samferdselsdepartementet at veilederen som det vises til i de nasjonale føringene, er klassifiseringsveilederen 02:2018. Det vil dermed ikke bli gjennomført et FoU-prosjekt og dette må tas ut av tiltaksprogrammet.</p>	<p>1. Oppdatert i tiltaksprogrammet med Kystverket sitt innspill.</p>
<p>2.</p> <p>3.2.2 tiltak mot forurensning fra havner og marint 2. avsnitt Her vises det til Kystverket Troms og Finnmark og Nordland. Kystverket ble omorganisert 01.01.2021 som blant annet innebærer at vi ikke lenger er inndelt i regioner. I dette avsnittet bør vi refereres til som «Kystverket».</p>	<p>2. Oppdatert i tiltaksprogrammet med Kystverket sitt innspill.</p>
<p>Generelle innspill</p> <p>3. Kystverket er i prosess med overføring av de statlige fiskerihavnene til fylkene, denne prosessen har gått over lengre tid, men utgangspunktet er at overføringen skal gjennomføres. I den anledning informerer vi om at det er startet et arbeid med å vurdere om det er anlegg som skal beholdes som Kystverkets eiendom. Denne prosessen vil ha påvirkning på hvilke områder Kystverket har ansvar som eier, også for vannforvaltningen.</p>	<p>3. Tatt til orientering. Det må være god dialog mellom partene om hvordan vannforvaltningsarbeidet skal følges opp i planperioden.</p>
<p>Fiskeridirektoratet</p>	
<p>Kunnskapsgrunnlag i Vann-Nett</p> <p>1. Det er pr. i dag mange vannforekomster der påvirkning fra utslipp fra akvakultur er registrert med ukjent påvirkningsgrad. Etter vår vurdering har vi tilstrekkelig kunnskap til å kunne angi påvirkningsgraden også i disse. Vi vil fortsette arbeidet med få oppdatert Vann-Nett.</p>	<p>1. Tatt til orientering. Det oppfordres til god kontakt med Statsforvalteren og andre relevante aktører ved oppdatering av kunnskapsgrunnlaget. Tiltak bør legges inn i vann-nett dersom påvirkningsgraden tilsier det.</p>
<p>Kongekrabbe</p> <p>2. I tiltaksprogrammet kap 9 Fremmede arter kommer det frem at «I Vann-Nett er påvirkningsgrad av kongekrabbe satt til stor i det kvoteregulerte området øst for Nordkapp» og «I området med fritt fiske, vest for Nordkapp, er</p>	<p>2. Tatt til orientering. Det forventes at oppdateringer gjøres av Statsforvalteren som ansvarlig for kunnskapsgrunnlaget i vann-nett.</p>

<p>påvirkningsgrad av kongekrabbe registrert som ukjent». Vi ser at dette ikke stemmer, da det er 55 vannforekomster utenfor kvoteregulert område som er registrert med noe annet enn ukjent påvirkningsgrad. Dette er meldt til Statsforvalteren, og vi forventer at dette vil bli oppdatert.</p>	
<p>Regional forvaltningsplan 3. Fiskeri og akvakultur side 67. Her bør ordlyden oppdateres og være i samsvar med begrepsbruken i Vann-Nett og høringsdokumentene ellers, og kan eksempelvis lyde: «Innenfor påvirkningsdriveren «fiskeri og akvakultur» er genetiske endringer på ville laksebestander etter påvirkning fra rømt oppdrettslaks den største». Vi ønsker også gjøre oppmerksom på at ordlyden i siste setning, «Andre typer utslipp fra akvakultur og lakselus er ikke vurdert som en påvirkning på vannforekomstene», er noe upresis. Vi mener det er mer dekkende å si er «ikke vurdert som en vesentlig påvirkning», da dette er vurdert.</p>	<p>3. Tekst om påvirkninger fra akvakultur er oppdatert med registrert datagrunnlag i vann-nett.</p>
<p>4. Akvakultur side 68-69. Vi gjør oppmerksom på at det også i dag er nødvendig å vurdere samlet belastning. Dette poenget gjelder med andre ord også for dagens situasjon, og representerer derfor ikke noe nytt i anledning produksjonsøkning og/eller bruk av større areal.</p>	<p>4. Oppdatert i vannforvaltningsplan med Fiskeridirektoratet sitt innspill.</p>
<p>5. Akvakultur - næringspåvirkning/organisk belastning side 95. Vi vil vise til at det etter akvakulturloven er forskriftsfestet krav om miljøovervåking av alle lokaliteter i sjøvann med produksjon av fisk, uavhengig av om det foreligger en ny eller eldre utslippstillatelse fra Statsforvalteren. Vi ber om at det presiseres innledningsvis at dette er Statsforvalterens vurdering gjort med utgangspunkt i forurensingsloven.</p>	<p>5. Oppdatert i vannforvaltningsplan med Fiskeridirektoratet sitt innspill.</p>
<p>6. Fiskeridirektoratet stiller spørsmål ved om retningslinjene slik de er utformet i høringsforslaget vil medvirke til mer helhetlig vannforvaltning. Fiskeridirektoratet er bekymret for at retningslinjene kan medvirke til å gjøre vannforvaltningen mer uoversiktlig, blant annet ved å presentere gjeldende lov- og forskriftsfestede krav som retningslinjer som ikke er rettslig bindende. Vi stiller spørsmål ved om bruken av ordene «skal»/«må»/«bør» i retningslinjene er gjennomtenkt. «Skal» og «må» er i utgangspunktet lite egnet i formulering av retningslinjer som ikke er rettslig bindende. Vi anbefaler derfor at ordet «bør» benyttes i retningslinjer, og at eventuelle krav som følger av annet regelverk tas ut av retningslinjene.</p>	<p>6. Innspillet ble vurdert i fellesskap mellom alle vannregionmyndighetene i Norge. Med bakgrunn i denne vurderingen er det valgt å opprettholde de regionale planretningslinjene. Flere sektormyndigheter er positive til de regionale planretningslinjene. Det er derimot gjort justering med utgangspunkt i innspill fra Fiskeridirektoratet og andre sektormyndigheter. Bruken av skal, må og bør er oppdatert slik at det er i tråd med eksisterende regelverk.</p>

<p>Tiltaksprogram</p> <p>7. For å unngå misforståelse råder vi til at det tydelig skilles når det tverrsektorielle omforente kunnskapsgrunnlaget omtales og når nyere data som ikke er inkludert i dette omtales. Vi ber også om at avsnittet oppdateres slik at det kommer frem at klassifisering etter vannforskriften ikke er en vurdering gjort av Vitenskapelig råd for lakseforvaltning (VRL), vi viser til informasjon fra Miljødirektoratet i november 2020.</p>	<p>7. Tatt til orientering. Tekst om vurdering av Vitenskapelig råd for lakseforvaltning (VRL) er oppdatert.</p>
<p><i>Side 53 Tiltak punktutslipp fra akvakultur</i></p> <p>8. Første avsnitt: Vi legger til grunn at det primært er tiltak som inngår i tiltaksprogrammet som beskrives. I den sammenheng mener vi det er relevant å vise til antall vannforekomster med vesentlig påvirkning. Vi vil råde til at dette kommer frem.</p>	<p>8. Tekst er oppdatert med registret påvirkningsgrad i vann-nett.</p>
<p><i>Side 53 Tiltak diffus avrenning og utslipp fra akvakultur i sjø side 53</i></p> <p>9. Første avsnitt. Vi viser til rådet ovenfor, og mener det også her er relevant å vise til antall vannforekomster med vesentlig påvirkning.</p>	<p>9. Tekst er oppdatert med registret påvirkningsgrad i vann-nett.</p>
<p><i>Side 55 Vurdering av måloppnåelse</i></p> <p>10. Til avsnitt to ønsker vi å opplyse om at alle innrapporterte miljøundersøkelser (B-, C- og andre undersøkelser) er tilgjengelig i Fiskeridirektoratets kartverktøy under temalaget «Miljøtilstand». Rapporter fra gjennomførte undersøkelser ved den enkelte lokalitet kan hentes ut.</p>	<p>10. Oppdatert med fiskeridirektoratet sitt innspill under vurdering av måloppnåelse i tiltaksprogram.</p>
<p><i>Side 56 Positive virkninger for økosystem og samfunn</i> Vi ser at tabell 19 er en 11. redigert versjon av tabellen «positive virkninger for økosystem og samfunn». Vi vil foreslå at dokumentet oppdateres med siste versjon av tabellen, se vedlegg, som ifølge våre opplysninger ble oversendt fra Miljødirektoratet medio november 2020.</p>	<p>11. Oppdatert med ny tabell fra Miljødirektoratet.</p>
<p>Tabeller tiltak</p> <p>12. Vi gjør oppmerksom på at det er en feil i kobling til Vann-Nett som gjelder tabeller for tiltak. Tiltak MT182 «Overvåking av innslag av rømt oppdrettsfisk i vassdrag» fremkommer under KTM5 «Forbedre vandrings- og spredningsveier» i stedet for KTM20 «Tiltak for å forebygge eller kontrollere uheldige effekter av fiskerier og annen utnytting/fjerning av dyr og planter».</p> <p>Vi har meldt denne feilen til Miljødirektoratet, og forutsetter at dette løses slik at dokumentene kan oppdateres og vise tiltaket riktig.</p>	<p>12. Tatt til orientering. Det forventes at feilen rettes opp av Miljødirektoratet som ansvarlig for vann-nett.</p>

<p>13. I det kvoteregulerte området er påvirkningen fra kongekrabbe registrert riktig, og Fiskeridirektoratet vil legge inn tiltaket høsting av fremmede marine arter i Vann-Nett.</p>	<p>13. Tiltaket høsting av fremmede marine arter er ikke lagt inn i vann-nett. Vannregionmyndigheten har derfor ikke kunnet oppdatere tabeller i tiltaksprogrammet. Tiltaket som Fiskeridirektoratet omtaler er derimot beskrevet i teksten.</p>
<p>14. Vi viser til tidligere innspill om Fiskeridirektoratets arbeid med marin forsøpling, og krav og plikter i fiskeri- og akvakulturlovgivningen. I denne sammenheng ønsker vi å informere om Fiskeridirektoratets handlingsplan mot marin forsøpling av 15. mars 2021. Planen omhandler opprydningstiltak, forebyggende arbeid og satsning på forskning og utvikling for en femårs periode, fra 2021-2026, innenfor yrkesfiske, fritidsfiske og akvakultur.</p>	<p>14. Oppdatert med fiskeridirektoratet sitt innspill under fiskeri og havbruk i tiltaksprogram.</p>
<p>Handlingsprogram</p> <p>15. Vi legger til grunn at Fiskeridirektoratet som sektormyndighet skal oppdatere gjennomføring av tiltak i tiltaksmodulen i Vann-Nett (aktivitet 16). Tiltaksstatus vil dermed fremgå i Vann-Nett, inkludert informasjon om tiltaket utsettes eller ikke gjennomføres. I den sammenheng viser vi til at rapporter kan hentes ut fra Vann-Nett, og vi forutsetter at vannregionmyndigheten kan hente ut opplysninger om tiltaksgjennomføringen der. Fiskeridirektoratet stiller spørsmåltegn til om vannregionmyndigheten har anledning til å stille slike krav om rapportering fra sektormyndigheter slik det gjøres i utkastet til handlingsprogram. Etter vårt syn kan handlingsprogrammet ikke liste opp aktiviteter og oppgaver for sektormyndigheter som ikke følger av vannforskriften.</p>	<p>15. Aktivitet «rapportere til VRM når planens formål og prioriteringer avvikes» er tatt ut av oppdatert handlingsprogram. At Vann-Nett brukes aktivt av alle sektormyndigheter er tatt inn som et prioritert fokusområde i vannforvaltningsplanen. Se også tilsvarende innspill fra Miljødirektoratet.</p>
<p>NVE</p>	
<p>1. Planen inneholder ingen nye forslag til prioritering av miljømål som medfører krafttap, og NVE legger derfor til grunn at vannregionmyndigheten mener den gjeldende prioriteringen bør videreføres i neste planperiode uten endringer.</p>	<p>1. Prioritering av miljømål som medfører krafttap videreføres slik de er gjort nasjonalt, med unntak av Kåfjordelva som er foreslått prioritert opp fra kategori 1.2 til 1.1. Dette er diskutert i møte mellom vannregionmyndigheten, Statsforvalteren, NVE og Miljødirektoratet. Kunnskapsinnhenting og tiltak som ikke medfører krafttap er foreslått høyt prioritert i Njemenjaikujohka og Kongsfjordvassdraget.</p>

<p>2. Vannforekomsten Látnjajohka og Látnjaroggejavri (229-22-R) står på vedlegg 2 til Klima- og miljødepartementets godkjenning av vannforvaltningsplanen for Finnmark vannregion for perioden 2016-2021. Vannforekomsten er der oppført som SMVF med tilstand DØP. Miljømålet er GØP med frist for måloppnåelse i 2033. Etter at planen ble godkjent er det lagt from dokumentasjon som viser at vannforekomsten er upåvirket av vannkraft. Vannforekomsten er nå oppført i vann-nett som naturlig, med en udefinert økologisk tilstand. NVE forventer at vannforekomsten ikke videreføres på vedlegg 2, eller tilsvarende liste over vannforekomster med miljømål som kan medføre krafttap, i den endelige godkjenningen av vannforvaltningsplanen for perioden 2022-2027.</p>	<p>2. Vannforekomsten er oppdatert i Vann-Nett som naturlig vannforekomst med udefinert økologisk tilstand.</p>
<p>3. Siden forrige plan har NVE og OED revidert konsesjonsvilkårene i Skoddebergvassdraget og i Abojohka. Gjennom behandlingen av vilkårsrevisjonene er aktuelle tiltak i vassdragene vurdert. Det er ikke satt krav om slipp av minstevannføring til noen av vannforekomstene omfattet av disse to vilkårsrevisjonene. I vann-nett ligger det inne forslag om biotoptiltak og kartlegging, men NVE mener det allerede nå kan legges til grunn at sterkt modifiserte vannforekomster med fungerende akvatisk økosystem i disse vassdragene har oppnådd GØP.</p>	<p>3. For å diskutere og oppdatere økologisk potensial i sterkt modifisert vannforekomster ble det arrangert felles møte mellom Miljødirektoratet, Statsforvalteren, NVE og vannregionmyndigheten. Med bakgrunn i dette møtet vil det gjøres endringer i miljøtilstand og miljømål for sterkt modifiserte vannforekomster.</p>
<p>4. Flere vannforekomster som påvirkes av Altevatnreguleringen har miljømål GØP eller GØT i 2021, basert på tiltak som pålegges gjennom fastsettelse av reviderte konsesjonsvilkår. Vilårsrevisjon er en tidkrevende prosess å saksbehandle i NVE og OED. Selv om saksbehandlingen hovedsakelig er gjennomført, ser vi nå at tiltakene trolig ikke rekke å bli ferdigstilt før i neste planperiode. For disse vannforekomstene må miljømålet derfor utsettes til 2027.</p>	<p>4. For å diskutere og oppdatere økologisk potensial i sterkt modifisert vannforekomster ble det arrangert felles møte mellom Miljødirektoratet, Statsforvalteren, NVE og vannregionmyndigheten. Med bakgrunn i dette møtet vil det gjøres endringer i miljøtilstand og miljømål for sterkt modifiserte vannforekomster.</p>
<p>5. Vi registrerer at vannforvaltningsplanens omtale av drikkevann nesten utelukkende fokuserer på beskyttelse av vassdragets funksjon som drikkevannskilde. Vi mener andre utfordringer også bør belyses, som at vannuttak til drikkevannsforsyning kan tørrelegge elve- og bekkeløp og dermed redusere økologisk tilstand. Frivillig slipp av minstevannføring vil redusere påvirkningen fra denne type inngrep.</p>	<p>5. Hvordan vannuttak kan påvirke vannmiljøet er nærmere omtalt i kapittel 2.1 om tilstand og utfordringer og kapittel 2.2.2 om restaurering av andre vassdragsinngrep i tiltaksprogrammet.</p>
<p>6. Med flere og lengre tørkeperioder ser vi at vannuttak til jordvanning i landbruket gir utfordringer for vassdragene som vannet tas fra. Vi minner om</p>	<p>6. At klimaendringer kan medføre økt påvirkning fra landbruksaktivitet er omtalt i tiltaksprogrammet. Det er viktig at ansvarlige myndigheter</p>

at etablering av mobile og faste vannuttak er konsesjonspliktige dersom de har negative virkninger av betydning for allmenne interesser i vassdraget.	vurderer behovet for forebyggende tiltak for alle eksisterende og nye landbruksaktiviteter.
7. Settefisk trenger kontinuerlig tilgang til vann, også i tørre perioder når det er lite vann i vassdragene. Vannkildene som benyttes har ofte viktige allmenne interesser knyttet til seg. Akvakultur er en næring i vekst, noe som fører til økt press på vannressursene som utnyttes.	7. At vannuttak til settefiskanlegg kan påvirke miljøtilstanden er omtalt i tiltaksprogrammet. Det er også beskrevet at vekst innenfor akvakulturnæringen kan utfordre måloppnåelsen.
8. Som tiltaksprogrammet korrekt påpeker, så er kostnadsanslag på tiltakene for vannkraft sjablongmessige og kan avvike betydelig fra reelle kostnader. En del av tiltakene vil dessuten konkretiseres nærmere i tiltaksplaner, som utarbeides senere i planperioden. Omfanget av de enkelte tiltakene er derfor usikkert på nåværende tidspunkt.	8. Tatt til orientering.
9. NVE jobber kontinuerlig med å forbedre kunnskapsgrunnlaget, og rette opp feil i eldre tiltak som ble registrert med NVE som virkemiddeleier i vann-nett for en tid tilbake. Dette opprydningsarbeidet har blitt intensivert ved oppdatering av planene, og kunnskapsgrunnlaget i vann-nett har derfor blitt bedre. Men fremdeles er det en del feil, spesielt for tiltak som er registret for inneværende planperiode. Vi vil jobbe videre med å korrigere feil, men dette er et tidkrevende arbeid, som vil fortsette også i neste planperiode.	9. Endringer av kunnskapsgrunnlaget i vann-nett må bør koordineres tett med Statsforvalteren og vannregionmyndigheten.
10. Som nevnt innledningsvis, så har NVE bidratt med tekst til bl.a. tiltaksprogrammet. I kap. 2.2.1 har vi skrevet at konsesjonen i kategori 1.1-vassdraget Adamselva nå kan tas opp til revisjon. Ved en inkurie ble ikke de to andre kategori 1.1-vassdragene Skibotnelva og Kildalselva omtalt i dette avsnittet. I likhet med Adamselva, kan krav om vilkårsrevisjon i disse to vassdragene nå fremmes. Frist for måloppnåelse GØP/GØT er satt til 2033.	10. Tiltaksprogrammet er oppdatert med innspillet fra NVE.
11. Når det gjelder tiltak for vannkraft og andre vassdragsinngrep gir ikke tiltaksprogrammet nødvendigvis et helt fullstendig bilde av alle tiltak NVE vil følge opp. Gjennom nye undersøkelser, tilsyn, tiltaksplaner fra regulanter, eller ved krav fra allmennheten om vilkårsrevisjoner eller innkalling til konsesjonsbehandling, får NVE forslag til miljøforbedrende tiltak. Vi behandler slike saker selv om de ikke fremgår av dette tiltaksprogrammet, og vil legge aktuelle tiltak i vann-nett fortløpende.	11. Tatt til orientering.

12. I kapittelet om restaureringstiltak kan det vises til det pågående arbeidet med nasjonal restaureringsstrategi, som legger grunnlag for felles prioriteringer innen restaureringstiltak på tvers av sektorer.	12. Oppdatert i tiltaksprogram under kapittel om vannkraft og andre vassdragsinngrep.
Forsvarsbygg	
Forvaltningsplanen 1. I forvaltningsplanen blir det nevnt at det kan være hensiktsmessig med samordning av pågående overvåking i felles programmer der flere aktører deltar. I den grad pågående vannovervåking i regi av andre aktører passer inn, bør denne innlemmes i regionalt overvåkingsprogram. Det blir påpekt at dette kan være overvåking i regi av industribedrifter, Avinor og Forsvarsbygg. Forsvarsbygg stiller seg positiv til å inngå samarbeid om vannovervåking der forsvarsaktiviteter kan være en påvirkning. Det skrives videre i forvaltningsplanen at datagrunnlaget for kjemisk tilstand er svært mangelfullt i vannregionen. Forsvarsbygg har overvåkingsdata fra skyte- og øvingsfelt og flyplass i vannregionen som på sikt vil legges inn i Vannmiljø.	1. Eventuelt bidrag fra Forsvarsbygg til samordnet vannovervåking må avklares for konkrete områder, i dialog mellom Statsforvalteren, Forsvarsbygg og eventuelle andre bidragsytere.
2. I tiltaksprogrammet for Lakselvvassdraget og Porsangerfjorden vannområde, blir Forsvaret omtalt som en stor aktør i vannområdet. Det nevnes at det følges godt opp med kartlegging av avrenning fra skytefelt. Det blir nevnt at det er ønskelig med tettere dialog og samarbeid, da innbyggerne i området ikke kjenner til dette og data fra kartleggingen ikke har vært tilgjengelig tidligere. Det står videre også at det er usikkerhet rundt krigsetterlatenskaper i området og påvirkningen dette kan ha på vannmiljø. For å kunne følge opp usikkerheter i krigsetterlatenskaper, må Forsvarsbygg få konkrete innspill til hvor det er mistanke om påvirkninger. Forsvarsbygg presiserer at vi ikke har ansvar for krigsetterlatenskaper som ligger utenfor grunnen vi forvalter.	2. Tas til orientering.